

บทบาทยุทธชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวกอง
ทหารในเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

นายวัชระ อุดระกาศ

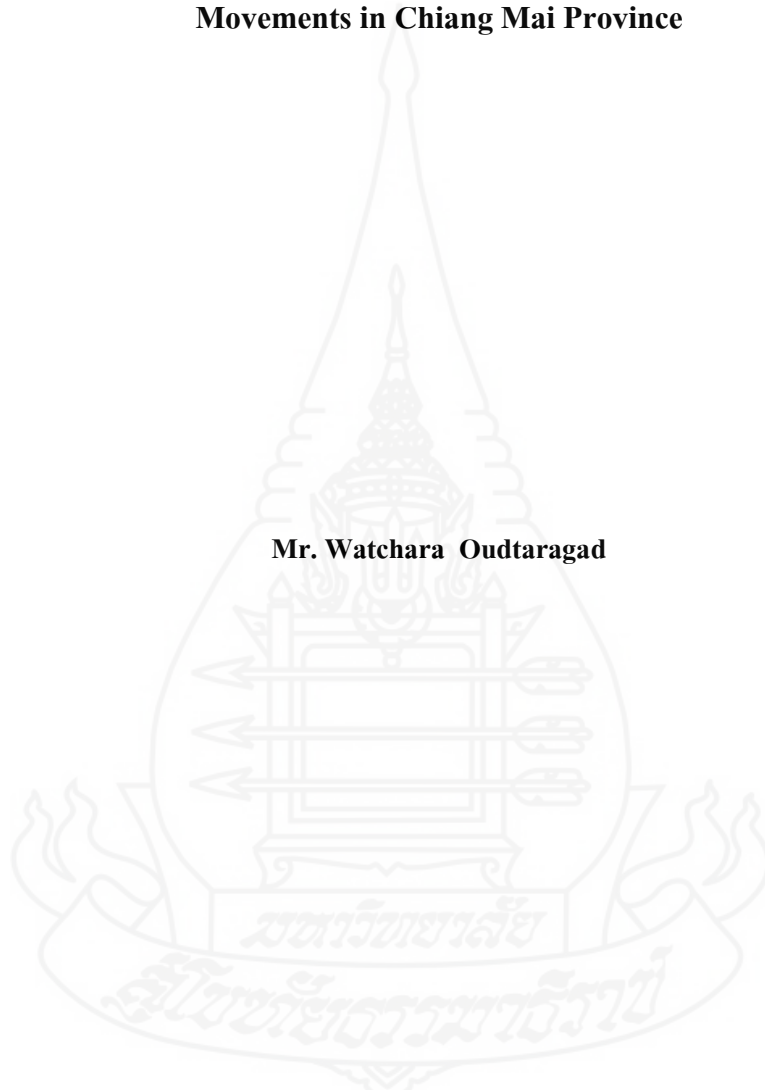

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

**The Role of the Rak Chiang Mai 51 Community Radio Station in Political
Movements in Chiang Mai Province**

Mr. Watchara Oudtaragad

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Local Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

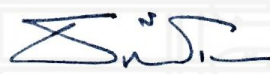
2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว
ทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่
ชื่อและนามสกุล นายวัชร อุดระกาศ
วิชาเอก การเมืองการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรารักษ์ เฉลิมพันธุศักดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรารักษ์ เฉลิมพันธุศักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนศักดิ์ สายจำปา)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ นิยมไทย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ บทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง
ในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ศึกษา นายวัชร อุตระภาส **รหัสนักศึกษา** 2568001297 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรารักษ์ เฉลิมพันธุ์ศักดิ์ **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ (2) การรับฟังและผลตอบรับของกลุ่มประชาชนเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการรับฟังวิทยุชุมชน ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเจาะลึก ระบายบุคคล แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 (2) ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดงที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานีวิทยุ และ (3) ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดำเนินรายการวิทยุรักเชียงใหม่ 51 ส่วนมากมีการให้ข้อมูลข่าวสารที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเมือง การเคลื่อนไหวของรัฐบาลโดยใช้สื่อวิทยุเป็นกระบอกเสียงในการประชาสัมพันธ์โน้มน้าวให้กลุ่มคนฟังให้มีความเชื่อ ทศนคติ ไปในทิศทางเดียวกัน เป็นสื่อที่รวบรวมมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมทางการเมือง และเป็นผู้นำในการชุมนุมทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งรับฟังรายการวิทยุรักเชียงใหม่ 51 อยู่ตลอดเวลา มีความเชื่อว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านการออกอากาศนั้นมีมูลความจริง และศรัทธาในตัวผู้ดำเนินรายการจึงส่งผลให้ตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับทางสถานีวิทยุโดยสมัครใจ ในส่วนของประชาชนทั่วไปนั้นไม่รับฟังรายการวิทยุที่มีเนื้อหาทางการเมือง และแม้จะรับฟังข้อมูลทางการเมืองจากคนรอบข้างบางครั้ง แต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง กล่าวได้ว่าวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีบทบาทในฐานะสื่อมวลชน 3 ด้าน คือ 1) การเป็นภาพสะท้อนของสังคม 2) การเป็นตัวแทนของกลุ่มคนในสังคม และ 3) การสร้างสาธารณชนมิติ ทั้งนี้ ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการสื่อสารโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง มีความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อด้านการเมือง ไปในทิศทางที่ผู้ดำเนินรายการสื่อสาร

คำสำคัญ บทบาท วิทยุชุมชน การเคลื่อนไหวทางการเมือง ชุมชนรักเชียงใหม่ 51 จังหวัดเชียงใหม่

Independent Study title: The Role of the Rak Chiang Mai 51 Community Radio Station in Political Movements in Chiang Mai Province

Author: Mr. Watchara Oudtaragad; **ID:** 2568001297;

Degree: Master of Political Science;

Independent Study advisor: Dr. Wararak Chalermpuntusak, Assistant Professor;

Academic year: 2015

Abstract

The objective of this research is threefold: (1) to study the roles of the Chiang Mai 51 community radio station that has been involved with political movements in Chiang Mai; (2) to look at the listening behavior of members of the Red Shirt political group in Chiang Mai and their acceptance of the Chiang Mai 51 community radio station during the premiership of Miss Yingluck Shinawatra (8 August 2011 – 7 May 2014); (3) to determine the causal relationship between receiving news and information from the radio station and the listeners' political beliefs, attitudes and decisions.

This is a qualitative research based on structured individual in-depth interviews with the three categories of key informants: (1) the program hosts of Chiang Mai 51 community radio station; (2) listeners of Chiang Mai 51 community radio station who are also members of the Red Shirt movement and who have participated in the radio station's activities; and, (3) other residents of Chiang Mai who have not been involved with the radio station. Data are analyzed through descriptive analysis.

The results shows that most of the program hosts at Chiang Mai 51 community radio station broadcasted news and information that supported the government of Miss Yingluck Shinawatra. They used the radio station as a public relations platform to broadcast news about politics and the government's movements with the aim of persuading listeners to follow the beliefs and attitudes of the radio producers. The radio station was a medium for recruiting people to join in political activities and protest movements and a leading actor in those activities. Listeners who were members of the Red Shirt movement said they listened to the Chiang Mai 51 radio station all the time and they believed that broadcasting news and information from this channel were true. Since they had faith in the program hosts, they voluntarily decided to join in the activities and political movements that were promoted through the radio station. By contrast, other residents in Chiang Mai, who opted not to listen to the radio shows, received political news from people around them. However, the channel of receiving information did not affect their decisions to participate in political activities. In conclusion, the Chiang Mai 51 community radio station undertook three roles as a mass media player: (1) reflecting societal views; (2) representing particular voices in society; and, (3) building public opinion. Overall, the broadcasting of Chiang Mai 51 community radio station was used for propagating their views, values, attitudes and political beliefs to the listeners from the Red Shirt movement.

Keywords: Role, Community Radio Station, Political Movements,
Rak Chiang Mai 51, Chiang Mai Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องบทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตาให้คำปรึกษาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรารักษ์ เกลิมพันธุ์ศักดิ์ ที่คอยให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย ที่สำคัญท่านยังให้กำลังใจ และให้โอกาสในการนำเสนอความคืบหน้างานวิจัยต่อท่านบ่อยครั้ง ติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างใกล้ชิด และเป็นกันเองมาโดยตลอด ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความเมตตาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรารักษ์ เกลิมพันธุ์ศักดิ์ เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 (FM 92.50 MHz) และสถานีวิทยุชุมชนคลื่นสายธารแห่งศรัทธา (FM 105.50 MHz) ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ที่ได้ต้อนรับผู้วิจัยเป็นอย่างดี และเสียสละเวลาส่วนตัวให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณกลุ่มประชาชนคนเสื้อแดงอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความร่วมมือในการลงพื้นที่สัมภาษณ์อย่างอบอุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้

ความสำเร็จของงานวิจัยครั้งนี้ ได้รับการติดต่อประสานงานการดำเนินงานวิจัยระหว่างผู้วิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษาจากคุณอารีรัตน์ อินจ้อย และคุณนภรัตน์ กิตติรัตนมงคล เจ้าหน้าที่เลขานุการ บัณฑิตศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ที่คอยติดตามความคืบหน้างานวิจัย ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณกลุ่มเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่ให้คำแนะนำงานวิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนजनบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลืออีกมากมายที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ที่ขาดไม่ได้ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้จนสำเร็จการศึกษา

โอกาสนี้ ผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้รับการเรียนรู้จากอาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ ที่สร้างเสริมและการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับทฤษฎีด้านการเมืองการปกครองไปใช้อย่างถูกต้อง ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น สังคม วัฒนธรรม และประเทศชาติต่อไป

วัชระ อุตระกาศ

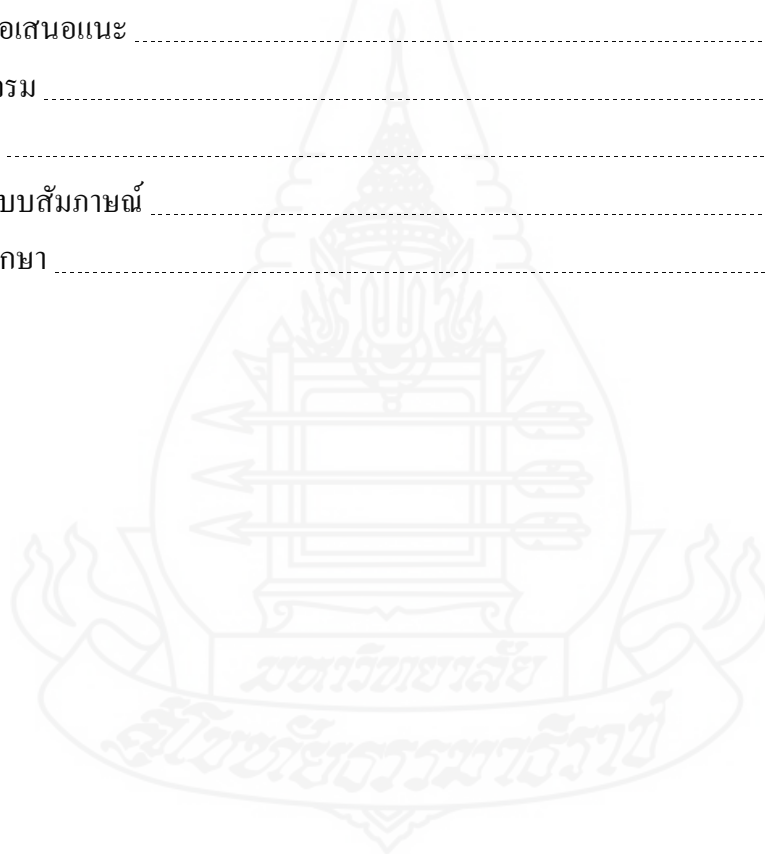
สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อจำกัดในการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน (Community Radio)	10
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย	12
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)	15
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group)	20
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ	24
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	36
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	36
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น หรือทัศนคติส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์	65
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
สรุปผลการวิจัย	74
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	93
แบบสัมภาษณ์	94
ประวัติผู้ศึกษา	104

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามเพศ	40
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามอายุ	40
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามอาชีพ	41
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามการศึกษาสูงสุด	41
ตารางที่ 4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามภูมิลำเนาท้องถิ่น	42
ตารางที่ 4.6	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามระยะเวลาพำนัก ในจังหวัดเชียงใหม่	42
ตารางที่ 4.7	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อ หรือทัศนคติทางการเมือง	43
ตารางที่ 4.8	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามเพศ	44
ตารางที่ 4.9	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามอายุ	44
ตารางที่ 4.10	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามอาชีพ	45
ตารางที่ 4.11	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามการศึกษาสูงสุด	45
ตารางที่ 4.12	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามภูมิลำเนาท้องถิ่น	46
ตารางที่ 4.13	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามระยะเวลาพำนัก ในจังหวัดเชียงใหม่	46
ตารางที่ 4.14	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ	47
ตารางที่ 4.15	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อ หรือทัศนคติทางการเมือง	47

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1	แสดงแนวทางการประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาวิจัย เรื่องบทบาทวิทยุชุมชนที่มีต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่	27
ภาพที่ 4.1	แสดงแผนที่เขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	37
ภาพที่ 4.2	แสดงแผนที่ส่งสัญญาณ ของสถานีวิทยุชุมชนคลื่น 92.5 MHz	38
ภาพที่ 4.3	แสดงแผนที่ส่งสัญญาณ ของสถานีวิทยุชุมชนคลื่น 105.5 MHz	39
ภาพที่ 5.1	แสดงแผนผังรูปแบบการเคลื่อนของข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	83

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยทำหน้าที่ในการเสนอข่าวสาร สามารถส่งข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนผู้รับสารได้โดยตรง และประชาชนสามารถเลือกสื่อที่สนใจได้ด้วยตนเอง ทำให้คนจำนวนมากเลือกที่จะรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ มากมายและหลากหลายรูปแบบ เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และโฆษณาประชาสัมพันธ์ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เรียกว่า “สื่อ” ทำหน้าที่ในการส่งข้อมูล ภาพ เสียง และเอกสาร ที่ได้รับมาไปยังประชาชน การได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะด้านใดด้านหนึ่ง คนส่วนใหญ่มักมีความเชื่อคล้อยตาม การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนมักอ้างอิงแหล่งข้อมูล และมีการสอดแทรกการวิเคราะห์โดยนักวิชาการ เช่น การสัมภาษณ์สดออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการแสดงถึงท่าทีที่นักวิชาการมีความเห็นต่อสถานการณ์ขณะนั้น สื่อมวลชนจึงมีบทบาทในการชี้แนะทางความคิดของผู้ได้รับข้อมูลข่าวสาร นับตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงวัยชรา (คลยา แสงเพ็ชร, 2558)

ในบรรดาสื่อรูปแบบต่างๆ วิทยุถือได้ว่าเป็นช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็วและเข้าถึงทุกพื้นที่ได้โดยสะดวก เนื่องจากเป็นอุปกรณ์การสื่อสารขนาดเล็ก พกพาสะดวก และมีราคาถูก ในอดีตวิทยุเป็นสื่อกระจายเสียงที่บริหารจัดการโดยรัฐบาล มีความสามารถในการส่งสัญญาณออกอากาศอยู่ในพื้นที่จำกัด เนื่องจากเทคโนโลยีในการผลิตเครื่องส่งสัญญาณวิทยุยังไม่ทันสมัย จึงมีการจัดตั้งวิทยุท้องถิ่นในพื้นที่ต่างๆ เพื่อรับสัญญาณการถ่ายทอดจากส่วนกลาง และมีรายการวิทยุท้องถิ่นผสมอยู่บ้าง ทำให้กลุ่มการเมืองใช้สื่อวิทยุในการกิจด้านการเมือง โดยเฉพาะวิทยุชุมชนซึ่งได้รับความนิยมในการใช้กระบอกเสียงในการทำกิจกรรมด้านการเมือง เช่น การหาเสียงเลือกตั้ง การรับฟังความคิดเห็นภาคประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ การรับฟังรายการต่างๆ ผ่านวิทยุยังเปิดโอกาสให้มีการโต้ตอบระหว่างผู้จัดรายการกับผู้ฟังรายการ เป็นการสื่อสารแบบสองทาง ที่ผู้ฟังสามารถโทรศัพท์ไปพูดคุยในขณะที่ดำเนินรายการได้ ดังนั้น วิทยุจึงเป็นสื่อที่ถือได้ว่ามีบทบาทต่อผู้ฟัง โดยเฉพาะสื่อวิทยุชุมชนซึ่งมีความใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากที่สุด

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติในมาตรา 40 ว่าด้วยคลื่นความถี่วิทยุและการกำกับดูแลกิจการวิทยุ โทรทัศน์ และ โทรคมนาคม มีใจความว่า (พนาทองมีอาคม, 2558)

“มาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม”

จากสาระสำคัญของมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ทำให้ประเทศไทยต้องดำเนินการปฏิรูประบบการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ และ มืองค์กรกำกับการใช้คลื่นใหม่ทั้งหมด ทำให้ภาคประชาชนตื่นตัว มีความคาดหวังที่จะได้รับการจัดสรรหรือมีโอกาสในการจัดทำสถานีวิทยุ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยชุมชนสามารถบริหารจัดการวิทยุชุมชนได้ด้วยตนเอง ทำให้นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน และนักพัฒนาองค์กรเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและขยายความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานวิทยุชุมชนให้แก่ผู้สนใจอย่างต่อเนื่อง ภายใต้หลักการ “วิทยุชุมชนเป็นของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน” ดำเนินการในรูปแบบอาสาสมัคร ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจ และไม่ถูกแทรกแซงครอบงำจากรัฐ ทูท และนักการเมือง ซึ่งใน พ.ศ. 2545 วิทยุชุมชนต้นแบบ 100.75 กาญจนบุรี ได้เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ ถือเป็นวิทยุชุมชนแห่งแรกของประเทศไทย (กาญจนา แก้วเทพ, 2546)

วิทยุชุมชนส่วนใหญ่มีรูปแบบการบริหารจัดการเช่นเดียวกับสถานีวิทยุระดับอื่นๆ แต่อาจมีขนาดองค์กรเล็กกว่า เนื่องจากมีพื้นที่การออกอากาศเฉพาะในท้องถิ่น โดยท้องถิ่น หมายถึง ความใกล้ชิดเคียงกันของพื้นที่อยู่อาศัย วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา เพศ วัย การศึกษา และความสนใจ (แวง พลาวัน, 2550) นอกจากนี้ วิทยุชุมชนยังเป็นกำลังสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยประชาชนในเขตพื้นที่การรับฟังจะได้รับการสื่อสารข้อมูลข่าวสารต่างๆ เช่น การแจ้งข่าวสารบ้านเมือง การประกาศแจ้งผลประโยชน์ที่ภาครัฐมอบให้แก่ประชาชน เป็นต้น จึงทำให้ประชาชนรับฟังข่าวสารผ่านคลื่นวิทยุ เนื่องจากเป็นข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

วิทยุชุมชนเริ่มเข้ามามีบทบาทที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองเมื่อมีการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เพื่อกดดันให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง การเคลื่อนไหวในครั้งนั้น เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่กลาง พ.ศ. 2547 ในช่วงปลายรัฐบาลทักษิณ 1 เมื่อมีการรวมตัวของกลุ่มคนในนาม “กลุ่มประชาชนเพื่อชาติและราชบัลลังก์” และมีการชุมนุมปราศรัยเพื่อขับไล่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2547 เป็นครั้งแรก และเริ่มขยายวงกว้างขึ้นในปลาย พ.ศ. 2548 ส่วนหนึ่งมาจากการนำของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ทางโมเดิร์นไนน์ทีวี และกระจายตัวไปยังบุคคลหลากหลายสาขาอาชีพในเวลาต่อมา มีวิทยุชุมชนหลายแห่งประกาศเป็นคลื่นวิทยุที่ให้การสนับสนุนนายสนธิ ลิ้มทองกุล ในการเคลื่อนไหวด้านการเมือง จนส่งผลให้การประท้วงขับไล่ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร สิ้นสุดลง ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ภายหลังจากการก่อรัฐประหารโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำโดย พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ก่อนการชุมนุมอย่างยืดเยื้อของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และเครือข่าย ในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 ในขณะที่ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร กำลังเข้าร่วมการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก (ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและคดีเสรีภาพ, 2558)

ภายหลังจากการก่อรัฐประหารโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำโดย พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ในช่วงดังกล่าววิทยุชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการต่อต้านการรัฐประหาร ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียกร้องมวลชนเพื่อเป็นแนวร่วมทางด้านการเมืองของแต่ละท้องถิ่น โดยมีกลุ่ม “แนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการแห่งชาติ” หรือ นปช. เป็นแกนนำระดมมวลชนผ่านคลื่นวิทยุชุมชนท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด ผู้จัดรายการมีการนำเสนอข้อมูลเพื่อเป็นการต่อสู้ทางด้านการเมือง วิทยุชุมชนหลายสถานีในต่างจังหวัดของภาคเหนือและภาคอีสานประกาศว่าเป็นคลื่นวิทยุประชาธิปไตย ประชาชนได้รับข้อมูลทางด้านการเมืองในลักษณะของความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อนักจัดรายการซึ่งเป็นคนใกล้ชิดหรือคนสนิทของนักการเมืองในพื้นที่ วิทยุชุมชนจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่ต้องการสื่อไปยังประชาชน จนนำไปสู่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 ซึ่งพรรคพลังประชาชนได้รับคะแนนเสียงข้างมากในขณะนั้น ได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล แต่มีการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อันเป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนตัวนายกรัฐมนตรีถึง 2 คน คือ นายสมัคร สุนทรเวชและนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ โดยภายหลังจากคดียุบพรรคการเมือง ส่งผลให้พรรครัฐบาลหลักสามพรรคถูกยุบ โดยมีมติเลือกนายกรัฐมนตรีใหม่ ซึ่งนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี (หนังสือพิมพ์มติชน, 2553) ซึ่งภายหลังจากนั้นได้เกิดเหตุการณ์การชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ

อย่างต่อเนื่อง จนมีการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาในท้ายที่สุด มีผลบังคับใช้ในวันที่ 10 พฤษภาคม 2554 (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, 2554)

ภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ.2554 ซึ่งผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยได้ที่นั่งข้างมาก และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หัวหน้าพรรคเพื่อไทยได้รับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2554 และมีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าแต่งตั้งในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 28 ของประเทศไทย ซึ่งถึงแม้ภายหลังการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ก็ยังเกิดสถานการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประท้วงต่อต้านรัฐบาลนับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2556 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2557 โดยการนำของ กปปส. หรือ คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองที่จัดตั้งและมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นผู้นำ การประท้วงมีสาเหตุหลักจากการที่รัฐบาลพรรคเพื่อไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ โดยอ้างว่าจะนิรโทษเฉพาะกลุ่มผู้ชุมนุม และในวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 ฝ่ายรัฐบาลได้ตอบการชุมนุมครั้งนี้ด้วยการออกพระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตดุสิต ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2556 ถึง 8 สิงหาคม 2556 ทั้งนี้ มีการแปรญัตติของร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ความว่าจะเป็นการนิรโทษกรรมความผิดของทุกฝ่ายย้อนหลังไปถึงปี พ.ศ.2547 จึงมีหลายฝ่ายออกมาแสดงความคัดค้าน โดยเฉพาะฝ่ายหนึ่งมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณและพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำ แม้ในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2556 วุฒิสภาลงมติเป็นเอกฉันท์ไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว แต่ก็ยังมีการชุมนุม โดยการนำของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ อย่างต่อเนื่อง โดยเปลี่ยนเงื่อนไขเป็นการชุมนุมเพื่อต่อต้านรัฐบาลแทน จนนำไปสู่การจัดชุมนุมตอบโต้ของฝ่าย นปช. และนำไปสู่เหตุรุนแรงจนมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บหลายเหตุการณ์ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2558)

ทั้งนี้ ในช่วงสถานการณ์ทางการเมืองดังกล่าว วิทยุชุมชนก็ยังคงแสดงบทบาทต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองเรื่อยมา โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุชุมชนคนหนึ่ง ของคลื่น 92.5 MHz สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ในวันที่ 29 สิงหาคม 2558 ได้ให้ข้อมูลว่า คลื่น 92.5 MHz เป็นสถานีแรกๆ ของประเทศไทย ที่ให้การสนับสนุนพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นกระบอกเสียงให้รัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และมีส่วนร่วมในการปลุกระดมมวลชนทางการเมือง (บทสัมภาษณ์นักจัดรายการวิทยุคลื่น 92.5 MHz , 2558) ดังจะเห็นได้จากการรวมตัวกันเคลื่อนไหวทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และการแสดงออกทางการเมืองที่ชัดเจนกว่าจังหวัดอื่น อาทิ ในวันที่ 5 มกราคม 2557 เกิดการปะทะ

ระหว่างผู้สนับสนุนกลุ่มเสื้อแดง กับกลุ่มต่อต้านในจังหวัดเชียงใหม่ (Thai PBS, 2557) และในการเลือกตั้งวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 คณะกรรมการการเลือกตั้ง รายงานจำนวนผู้มาใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั่วประเทศ ว่ามีผู้มาใช้สิทธิ ร้อยละ 47.72 หรือ 20,530,359 คน จังหวัดที่มีอัตราผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสูงสุด คือ จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 75.05 ในขณะที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 25.94 (Thai PBS, 2557) และในวันที่ 21 มีนาคม 2557 บุคลากรทางการแพทย์ในจังหวัดเชียงใหม่ก็ร่วมกันแต่งกายด้วยชุดสีดำ เป็นการไว้อาลัยกรณีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (หนังสือพิมพ์ประชาไทย, 2557)

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร สถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ มีสถานีวิทยุที่แสดงจุดยืนทางด้านการเมือง ในการแสดงออกว่าสนับสนุนกลุ่มไหนซึ่งวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการแสดงออกเห็นได้อย่างชัดเจนว่าสนับสนุนพรรคเพื่อไทย หรือรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองที่เสมือนเป็นกระบอกเสียงให้กับรัฐบาลแต่วิทยุรักเชียงใหม่ 51 นั้น ไม่มีแค่เพียงการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังมีนำเสนอเนื้อหาที่เป็นความรู้แก่ผู้ฟัง ทั้งในประเด็นของเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเรื่องอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน โดยส่วนมากเน้นให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ เรื่องปากท้องของประชาชน เป็นความรู้สำหรับการปรับตัวของประชาชนให้เข้ากับการพัฒนาของสังคม เน้นเรื่องเกี่ยวกับการกินอยู่ และการประกอบอาชีพ เป็นความรู้รอบตัว ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการเมืองนั้น เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

จังหวัดเชียงใหม่จึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย ซึ่งนับตั้งแต่เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในวันที่ 19 กันยายน 2549 ทำให้วิทยุชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่หลายสถานีกลายเป็นวิทยุชุมชนสำหรับคนเสื้อแดง โดยเฉพาะ “วิทยุชุมชนเวียงเชียงใหม่ คลื่น 92.50 MHz” กลายเป็น “คลื่นรักเชียงใหม่ 51” และเข้ามามีบทบาททางการเมืองสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งอย่างชัดเจน ในการนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ การรับฟังและผลตอบรับของกลุ่มประชาชนเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อการรับฟังวิทยุชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองจากการรับฟังข่าวสารจากสถานีวิทยุชุมชน และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงการเผยแพร่ข่าวสารของวิทยุชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้นในอนาคต

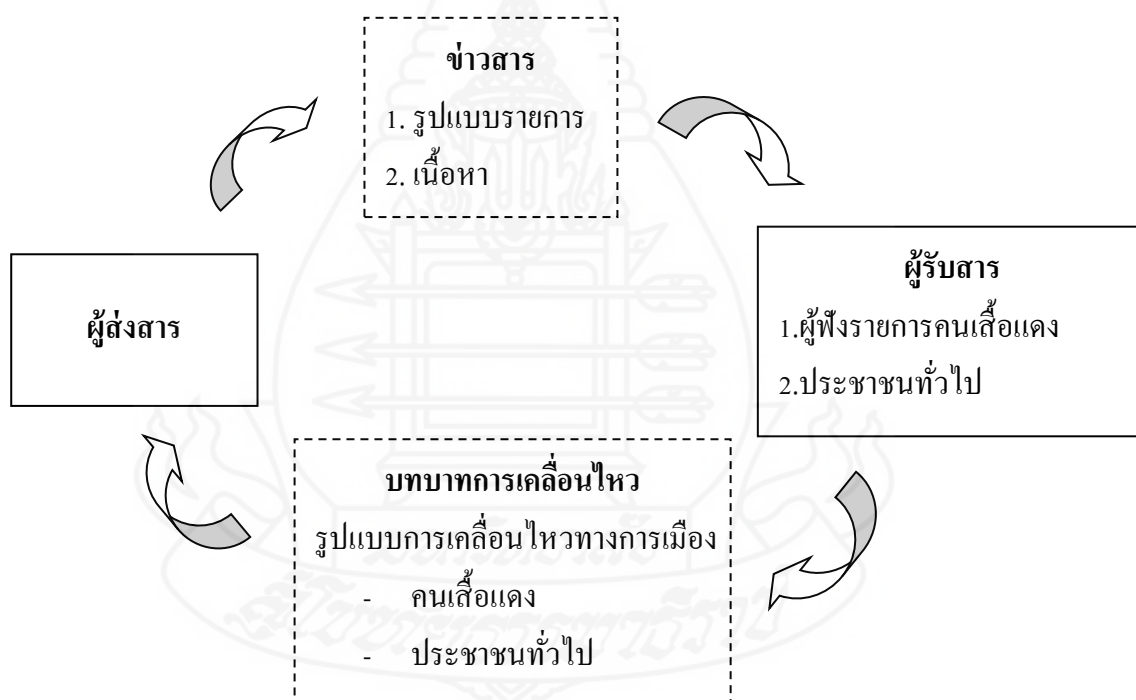
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

2.2 เพื่อศึกษาการรับฟังและผลตอบรับของกลุ่มประชาชนเสื้อแดงและกลุ่มประชาชนทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อการรับฟังวิทยุชุมชน ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความเชื่อ ทัศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาการรับฟังและผลตอบรับของกลุ่ม

ประชาชนเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) และความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง ในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากผู้จัดรายการของสถานีวิทยุชุมชน ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เป็นคนเสื้อแดง และประชาชนทั่วไปที่รับฟังสถานีวิทยุชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตด้านเวลา ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดรายการและเนื้อหาของรายการที่น่าสนใจ

ส่วนที่ 2 ศึกษาการรับฟังและผลตอบรับของกลุ่มประชาชนเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) และความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง เป็นการศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงและประชาชนทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านการเมืองของสถานีวิทยุชุมชน

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่จะทำการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน และกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คือ ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาบทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ อาจมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาและความคลาดเคลื่อนของข้อมูลอยู่บ้าง เนื่องจากการสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับรูปแบบรายการ ทักษะคิด ความคิดเห็น ของนักจัดรายการ และผู้รับฟังในลักษณะย้อนหลังไปยังช่วงระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

การให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ในส่วนของนักจัดรายการวิทยุ นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะเด่นของการแสดงออกทางบุคลิกภาพ บทบาทสำคัญในสถานีวิทยุ และบทบาทการเคลื่อนไหวทางการเมือง มากำหนดตัวต้นในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย เพราะผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวอยู่ในช่วงการควบคุม ในมาตรา 44 ของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้การเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ผู้ให้สัมภาษณ์จึงมีความระมัดระวังในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทางสถานีวิทยุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนอเนื้อหาการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มนักจัดรายการวิทยุ โดยการกำหนดลักษณะเด่นมาบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ผู้วิจัยและนักจัดรายการได้ตกลงระหว่างกันไว้

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 **วิทยุชุมชน** หมายถึง สถานีวิทยุที่เปิดดำเนินการกระจายเสียง โดยมีที่ตั้งของสถานี ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ส่งกระจายเสียงด้วยกำลังส่งต่ำ (ประมาณ 1 กิโลวัตต์) ครอบคลุมในพื้นที่จำกัดประมาณ 6-10 กิโลเมตร

6.2 **ผู้ดำเนินรายการ** หมายถึง ผู้ดำเนินรายการวิทยุ สถานีวิทยุชุมชน โดยมีที่ตั้งของสถานี ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ส่งกระจายเสียงด้วยกำลังส่งต่ำ (ประมาณ 1 กิโลวัตต์) ครอบคลุมในพื้นที่จำกัดประมาณ 6-10 กิโลเมตร

6.3 **คนเสื้อแดง** หมายถึง ประชาชนที่พักอาศัยในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานีวิทยุ ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

6.4 **ประชาชนทั่วไป** หมายถึง ประชาชนที่พักอาศัยในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุ ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

6.5 การเคลื่อนไหวทางการเมือง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมใดๆ ที่เกิดขึ้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่น เข้าร่วมการชุมนุม การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์เกี่ยวกับการเมือง เป็นต้น

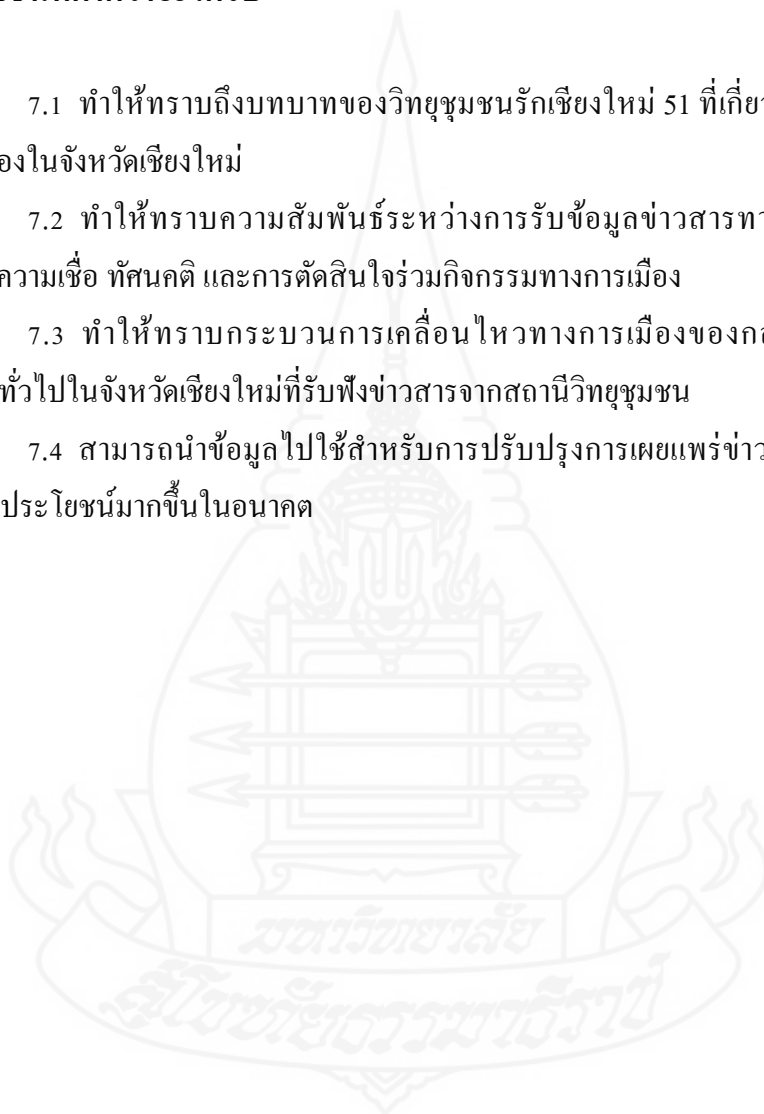
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงบทบาทของวิद्यุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

7.2 ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิद्यุชุมชน ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง

7.3 ทำให้ทราบกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงและประชาชนทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ที่รับฟังข่าวสารจากสถานีวิทยุชุมชน

7.4 สามารถนำข้อมูลไปใช้สำหรับการปรับปรุงการเผยแพร่ข่าวสารของวิद्यุชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้นในอนาคต

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ ได้นำแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน (Community Radio)
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)
4. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups)
5. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ
6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน (Community Radio)

กาญจนา แก้วเทพ (2546) กล่าวถึง การเกิดขึ้นของวิทยุชุมชนว่า เริ่มต้นจากองค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการหัวก้าวหน้าด้านสื่อสารมวลชน ที่เห็นว่าวิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน และเป็นช่องทางการสื่อสารภาคประชาชน ดังนั้น หลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการเหล่านี้ได้ขยายความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการวิทยุชุมชนให้แก่ชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่องภายใต้หลักการ “วิทยุชุมชนเป็นของชุมชน เพื่อชุมชน และโดยชุมชน” นอกจากนี้การดำเนินงานของวิทยุชุมชนยังใช้รูปแบบอาสาสมัครไม่แสวงหากำไรและไม่ถูกแทรกแซง ครอบงำจากรัฐ ทุน และนักการเมือง

ศุทธิชัย บุนนาค (2543) ได้อธิบายไว้ว่า วิทยุชุมชน หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ให้บริการเฉพาะเจาะจงในพื้นที่หรือเขตบริการส่งกระจายเสียงเป็นลักษณะแนวแคบ (Narrowcasting) ไม่ใช่แพร่กระจายไปสู่สาธารณชน (Broadcasting) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดระบบเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการที่แท้จริง หรือรสนิยมเฉพาะของ

กลุ่มเป้าหมายในลักษณะชุมชน หรือกลุ่มที่มีรสนิยมเดียวกัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟัง หรือตัวแทนของชุมชนมีส่วนร่วมในรายการของสถานี การส่งกระจายเสียงของวิทยุชุมชนเป็นการส่งกระจายเสียงของวิทยุท้องถิ่นที่มีกำลังส่งต่ำประมาณ 10 วัตต์ 50 วัตต์ 100 วัตต์ 500 วัตต์ ส่วนใหญ่ไม่เกิน 1 กิโลวัตต์

ส่วนประกาศในหลักการของสมาคมวิทยุชุมชนโลก (World Association of Community Broadcasters) (อ้างอิงใน สุมณ โมรากุล, 2539) อธิบายไว้ว่า วิทยุชุมชน ขึ้นอยู่กับความต้องการของชุมชนที่วิทยุชุมชนนั้นบริการ สนับสนุนการพัฒนาความก้าวหน้าภายในมิติของชุมชน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วิทยุชุมชนเป็นระบบการสื่อสารแบบประชาธิปไตย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีลักษณะแตกต่างออกไปเฉพาะที่

ในแผนพัฒนาสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมเพื่อการพัฒนาคนและสังคม พ.ศ.2542-2551 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ให้คำจำกัดความของ “วิทยุชุมชน” ว่าหมายถึง การแพร่เสียงรายการวิทยุกระจายเสียงที่เสนอเนื้อหาสาระสำคัญสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะพิเศษด้านเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม และศาสนา มีขอบเขตครอบคลุมในวงจำกัด โดยแพร่เสียงผ่านช่องทางที่เหมาะสม ทั้งที่เป็นการออกอากาศ การส่งตามสาย และผ่านดาวเทียม

ในโครงการวิทยุชุมชนขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ได้มีการกำหนดหลักการและเหตุผลของวิทยุกระจายเสียงชุมชนไว้ ดังนี้

วิทยุชุมชน (Community Radio) เป็นการจัดการดำเนินการ และส่งการกระจายเสียงที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ โดยไม่เน้นการแสวงหากำไร แต่มุ่งเน้นการให้ข่าวสาร ความรู้ ควบคู่ความบันเทิงตามรสนิยมแต่ละท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะการสื่อสารสองทาง หรือรายการที่ผู้ฟังสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยมีการใช้ภาษาถิ่นเป็นหลัก มีรูปแบบรายการที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ข่าวสารที่เกิดขึ้นในชุมชน รายการความรู้ อาทิ การเกษตร การทำนา ทำสวน ทำไร่ การประมง การเลี้ยงสัตว์ ศิลปวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย กฎหมายที่จำเป็นสำหรับชาวบ้าน ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวัน การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นต้น

ศุทธิชัย บุณนาค (2543) ได้สรุปแนวคิดของวิทยุชุมชน ไว้ว่า ต้องเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน โดยถือหลักว่าคนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นความต้องการร่วมกัน ต้องได้รับการยอมรับของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมของคนในชุมชน ต้องยึดถือแนวทางการเสนอรายการ และข่าวสารของชุมชนเป็นหลัก ภายใต้แนวคิด ความ

เชื่อ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ในท้องถิ่นเป็นหัวใจของการนำเสนอข่าวสารและรายการ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมจัดรายการ และสามารถเข้าไปบริหารจัดการ หรือเป็นผู้ปฏิบัติในสถานีได้ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในสื่อวิทยุชุมชนให้เป็นไปตามแนวคิด และความต้องการของประชาชนในชุมชน โดยยึดหลักกระบวนการทางประชาธิปไตย เป็นสถานีวิทยุที่มีรัศมีการออกอากาศครอบคลุมเฉพาะพื้นที่เท่านั้น กำลังส่งไปไม่เกิน 1 กิโลวัตต์ และถือเป็นผู้มวชนตามแนวคิดประชาธิปไตย (Democratic Media) เพื่อประชาชน โดยประชาชน ของประชาชน

ทั้งนี้ วิทยุชุมชน จึงหมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ให้บริการในพื้นที่เฉพาะเจาะจง มีรัศมีการออกอากาศครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ กำลังส่งไม่เกิน 1 กิโลวัตต์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ไม่เน้นแสวงหากำไร เน้นให้ข่าวสาร ความรู้ ควบคุมความบันเทิงตามรสนิยมของแต่ละชุมชน ได้รับการยอมรับจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะการสื่อสารสองทาง ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม โดยยึดหลักกระบวนการทางประชาธิปไตย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชนในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุ โดยเลือกสถานีวิทยุที่มีรัศมีการออกอากาศครอบคลุมอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กำลังส่งไม่เกิน 1 กิโลวัตต์ มีจุดมุ่งหมายที่จะตอบสนองความต้องการของชุมชน ไม่เน้นแสวงหากำไร ยึดหลักกระบวนการทางประชาธิปไตย ซึ่งในช่วงรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ.2554 – 7 พฤษภาคม พ.ศ.2557) มีวิทยุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 สถานี ได้แก่ สถานีคลื่น 90.5 MHz สถานีคลื่น 91.75 MHz สถานีคลื่น 92.5 MHz และ สถานีคลื่น 94.5 MHz

2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.1 ความหมายของประชาธิปไตย

คู่มือประชาธิปไตยสำหรับประชาชน (2541) ได้กล่าวถึงความหมายของประชาธิปไตย ไว้ว่า หมายถึง การปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ตลอดจนเป็นหลักในการดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกันโดยสันติ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า คนเราเกิดมาเท่าเทียมกัน กล่าวคือ ได้รับการคุ้มครองจากรัฐ ตามกฎหมายและโอกาสที่จะได้รับการบริการต่างๆ โดยเสมอภาคกัน มีสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิตภายใต้ขอบเขตของกฎหมายซึ่งจะกำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

บุญธรรม เลิศสุขีเกษม (อ้างอิงใน ชฎาภรณ์ เตชะสุข, 2551) กล่าวว่า ประชาธิปไตยมาจาก “ประชา” และ “ธิปไตย” ซึ่งรวมกันแล้วหมายถึง อำนาจของประชาชน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับประชาชนใน 6 ลักษณะ คือ

1. หลักการของประชาธิปไตย จะถือว่าการปกครองเป็นของประชาชน ประชาชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบ และผูกพันต่อระบบการปกครอง มีหน้าที่รักษาประชาธิปไตยให้อันยาว
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง ตามหลักการว่า เป็นการปกครองโดยประชาชน
3. เป้าหมายหรือนโยบายในการบริหารประเทศจะต้องมุ่งเน้นประโยชน์แก่คนส่วนมากเป็นหลัก
4. หลักในการตัดสินใจปัญหาและการปกครองประเทศ คือ เสียงข้างมากของประชาชน
5. ประชาชน มีสิทธิ เสรีภาพทุกอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมาย
6. รัฐบาลอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชน ทั้งในทางตรง คือ การลงเสียงประชามติ และในทางอ้อม คือ ผ่านสภาผู้แทนราษฎร

2.2 รูปแบบของประชาธิปไตย

โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์ (2532) ได้แบ่งรูปแบบของประชาธิปไตย ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประชาธิปไตยทางตรง คือ ประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ อธิปไตย เป็นผู้ใช้อำนาจโดยตรงด้วยตัวเอง โดยการลงประชามติ หรือ Referendum
2. ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน คือ การมอบอำนาจของประชาชนให้ตัวแทนด้วยการเลือกตั้งตัวแทน เป็นการมอบอำนาจล่วงหน้าแก่ตัวแทน ให้ปฏิบัติหน้าที่แทนในนามของประชาชน
3. ประชาธิปไตยแบบกึ่งตรง คือ การผสม 2 แนวคิด เข้าด้วยกัน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทน แต่ก็ให้สิทธิประชาชนในการแทรกแซงกระบวนการทางการเมือง เช่น การปลดผู้แทนก่อนหมดวาระ หรือ Recall การให้ประชาชนร่วมกันเสนอร่างกฎหมายเองได้ หรือ Initiative ให้ยับยั้งร่างกฎหมายได้ หรือ Veto และให้ร่วมกันลงมติในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ หรือ Referendum

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2542) ได้แบ่งระบอบประชาธิปไตย ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) ซึ่งการปกครองจะอยู่ในอำนาจของประชาชนส่วนใหญ่ หลักการบริหารและสถาบันการเมืองขึ้นอยู่กับ การแสดงออกของ

ประชาชน ประชาชนมีความเสมอภาค มีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสภาประชาชน และมีอำนาจควบคุมสภาบริหาร

2. ประชาธิปไตยโดยตัวแทน (representative democracy) คือ ระบบการปกครองที่ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครอง แต่เป็นผู้เลือกตั้งตัวแทนให้ทำหน้าที่ตัดสินใจแทน ประชาชนจะมีอำนาจในการควบคุมผู้นำ ผ่านการเลือกตั้ง (elections) หากผู้ปกครองไม่สามารถสนองต่อความต้องการของคนส่วนใหญ่ได้ ประชาชนก็มีสิทธิถอดถอนได้

2.3 ลักษณะสำคัญของการปกครองของระบอบประชาธิปไตย

คู่มือประชาธิปไตยสำหรับประชาชน (2541) ได้กล่าวถึงลักษณะของการปกครองของระบอบประชาธิปไตย ได้ดังนี้

1. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงหรือโดยอ้อม
3. เป็นการปกครองที่มุ่งให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์
4. ยึดเสียงข้างมากเป็นหลักและเคารพในสิทธิของฝ่ายเสียงข้างน้อย
5. ประชาชนเสนอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด
6. ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมรัฐบาลทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม

2.4 หลักการของระบอบประชาธิปไตย

คู่มือประชาธิปไตยของประชาชน (2541) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ไว้ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ยึดมั่นหลักการขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การยอมรับว่าทุกคนมีสติปัญญา มีเหตุผล มีอิสระและเสรีภาพ มีความเท่าเทียมกัน โดยอำนาจสูงสุดในการปกครองประชาชน เป็นของประชาชน อำนาจปกครองของรัฐบาลเกิดขึ้นจากความยินยอมของประชาชน โดยวิธีการแสดงความยินยอมที่สำคัญคือ การใช้สิทธิเลือกตั้ง และประชาชนมีสิทธิในการคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด เมื่อรัฐบาลไม่สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้

สมบัติ ชำรงฉัตรวงศ์ (2542) ได้สรุปปรัชญาของระบบประชาธิปไตย ว่ามีหลักการดังนี้

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) เป็นการใช้อำนาจกำหนดเลือกผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมือง ผ่านกระบวนการเลือกตั้ง รวมถึงในการถอดถอนผู้ปกครองด้วย

2. หลักเสรีภาพ (liberty) ได้แก่ การเลือกตั้ง ถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมือง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการควบคุม กำกับ และตรวจสอบผู้นำทางการเมือง การชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมือง เป็นต้น

3. หลักการเสมอภาค (equality) ประชาชนได้รับ โอกาสที่เสมอภาคและทัดเทียมกัน เป็นหลักควบคู่กับเสรีภาพ

4. หลักกฎหมาย (rule of law) คือ ที่มาอันชอบทำ คือ อำนาจมาจากอธิปไตยของประชาชน ใช้บังคับประชาชนอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ ให้ความคุ้มครองภายใต้กระบวนการยุติธรรม

5. หลักเสียงข้างมาก (majority rule) เป็นการสะท้อนถึงความต้องการของคนส่วนใหญ่ แต่ต้องเคารพและคุ้มครองเสียงส่วนน้อยด้วย

จึงอาจกล่าวได้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึงการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของประชาชน ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครองมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงหรือโดยอ้อม ยึดเสียงข้างมากเป็นหลัก และเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อยด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)

3.1 ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง

เดนต์ัน และ วูดเวิร์ด (อ้างอิงใน Brian Mcnair, 2003) ให้ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง ไว้ว่า หมายถึง การอภิปรายสาธารณะ (Public discussion) เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะโดยอำนาจที่เป็นทางการซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตัดสินใจในทางนิติบัญญัติและทางการบริหาร ตลอดจนการอนุมัติ หรือการลงโทษที่เป็นทางการ และยังรวมถึงวาทกรรมทางการเมืองที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารมีเจตนาที่จะมีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมทางการเมือง ความสำคัญของการสื่อสารขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การสื่อสารทางการเมือง จึงหมายถึง กระบวนการส่งข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐไปยังประชาชนด้วยเหตุผล เพื่อการกล่อมเกลารวมทางการเมือง การสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับทราบการตัดสินใจหรือนโยบาย การชี้แจงข้อเท็จจริงให้กับประชาชนทราบ ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับประชาชน

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารทางการเมืองไว้ว่าเป็นกระบวนการในการชี้แนะ และตรวจสอบพลังความพยายามของมนุษย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

การสื่อสารทางการเมืองจึงไม่เชื่อในเรื่องชะตากรรม แต่เชื่อมั่นในความสามารถและการกระทำของมนุษย์ที่อาศัยผลประโยชน์จากธรรมชาติของการเมือง การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของมนุษย์ที่แสวงหาประโยชน์

3.2 หน้าที่ของการสื่อสารทางการเมือง

เสรี วงษ์มณฑา (2537, อ้างอิงใน จิรทีปต์ ทองสุข, 2549) ได้รวบรวมหน้าที่ของการสื่อสารในกระบวนการทางการเมือง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง ไว้ดังนี้

3.2.1 สร้างทัศนคติทางการเมือง : การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรม การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าวและบทความทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สามารถช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้

3.2.2 สร้างความสนใจในการเมือง ประชาชนในยุคปัจจุบัน ให้ความสนใจข่าวสารทางการเมืองเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีข่าวคราวประเด็นการเมือง และข่าวคราวที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง เป็นข่าวในสื่อต่างๆ เป็นประจำ

3.2.3 สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การสื่อสารถูกนำมาใช้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้มากยิ่งขึ้น

3.2.4 สร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้และทัศนคติ นำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมืองของประชาชนในปัจจุบันให้ได้รู้ถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นประชาชนดีขึ้น

3.3 บทบาทสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ไบรอัน แม็คแนร์ (2538, อ้างอิงใน บุญริ ยีหมะ, 2550) ได้กล่าวถึง บทบาทที่พึงประสงค์หรือความคาดหวังของสังคมที่มีต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในกระบวนการทางการเมือง ในสังคมประชาธิปไตย ดังนี้

1) การเสนอข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้ ว่ากำลังเกิดอะไรขึ้นในสังคมอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนกำลังทำหน้าที่ในการตรวจตรา (Surveillance) หรือการแจ้งเหตุ (Monitoring)

2) การให้การศึกษแก่ประชาชนถึงความหมาย และความสำคัญของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

3) การเสนอประเด็นทางด้านนโยบายเพื่อให้มีการถกเถียง แลกเปลี่ยนทางการเมือง หรือแสดงความคิดเห็นสาธารณะ โดยเฉพาะต้องเปิดโอกาสต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง หลากหลาย ซึ่งมีความสำคัญต่อวิถีประชาธิปไตย

4) การตรวจสอบรัฐบาล และสถาบันทางการเมืองทั้งหลายให้ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

5) เป็นช่องทางสำหรับสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง ต้องการช่องทางในการนำเสนอนโยบาย หรือโครงการต่าง ๆ ไปสู่การรับรู้ของประชาชน

รัฐบาลกับสื่อมวลชนเปรียบเสมือน “น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า” รัฐบาลเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของสื่อมวลชน ส่วนสื่อมวลชนก็เป็นช่องทางในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารของรัฐบาล แต่ที่กีดกันรัฐบาลเพื่อจะได้เสนอข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีลักษณะที่เรียกว่า มีคุณค่าของความเป็นข่าว (Newsworthy) ไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารใดก็ได้ที่จะถูกหยิบยกนำมาเสนอเป็นข่าวเสมอไป ส่วนสมพงษ์ เกษมสิน และจรรยา สุภาพ (2520) ได้ประมวลบทบาทของสื่อมวลชนในทางการเมืองไว้ดังนี้

1) สามารถรายงานและสอดแทรกความคิดเห็นในเชิงวิจารณ์การเมืองให้ประชาชนได้ทราบ

2) สามารถถ่ายทอดความคิดเห็นทั้งในด้านการสนับสนุนและคัดค้านการกระทำของรัฐบาล กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ได้

3) สามารถรายงานความเคลื่อนไหวทางการเมืองให้ประชาชนได้ทราบอย่างรวดเร็ว

4) เป็นปากเสียงแทนปวงชน ในลักษณะที่ทำให้เกิดความคิดเห็นของประชาชนเป็นพลังที่เป็นปึกแผ่นได้

5) สามารถถ่ายทอดความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศให้รัฐบาลได้ทราบและสนองความต้องการนั้นได้อย่างถูกต้อง

6) สื่อมวลชน สามารถแสดงออกได้ในลักษณะที่เป็นกลุ่ม เช่น ความเห็นของสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ซึ่งสามารถทำให้เกิดน้ำหนักและมีอิทธิพลที่รัฐบาลต้องยอมรับและปฏิบัติตาม เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมได้

7) สื่อมวลชน สามารถรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่กระจัดกระจายกันอยู่ในลักษณะของความเห็นในอาณาบริเวณที่โดดเดี่ยวเข้ามาเป็นความคิดเห็นที่สามารถเข้าถึงได้อันเป็นผลให้ประชาชนจำนวนมากได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

จึงอาจสรุปได้ว่า สื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นตัวกลาง สื่อกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาลหรือระหว่างประชาชนกับรัฐ ประการสำคัญ คือ สื่อมวลชนเป็นปัจจัยผลักดันที่ทำให้ประชาชนเข้าไปมีบทบาททางการเมืองการปกครองด้วย

3.4 ช่องทางการสื่อสารทางการเมือง

เสถียร เขยประทับ (2540) ได้แบ่งช่องทางการสื่อสารทางการเมือง ออกเป็น 4 ช่องทาง ดังนี้

3.4.1 ช่องทางการสื่อสารที่เป็นองค์กร ประกอบด้วยสถาบันทางการเมืองต่างๆ เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ระบบราชการ หรือกลุ่มมวลชนอื่นๆ ที่สามารถเชื่อมประชาชนเข้ากับผู้นำได้ ซึ่งองค์กรเหล่านี้อาจมีโครงสร้างที่ถาวรหรือกึ่งถาวร และอาจไม่จำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่ติดต่อกัน

3.4.2 ช่องทางการสื่อสารประเภทกลุ่ม ช่องทางการสื่อสารลักษณะนี้ แม้จะมีลักษณะถาวรแต่มีความเป็นสถาบันและแพร่หลายน้อยกว่า เช่น กลุ่มแม่บ้านทหารบก กลุ่มสมาคมศิษย์เก่า หรือกลุ่มภายในเพื่อนฝูง การสื่อสารภายในกลุ่มนี้ จะมีความเป็นทางการเมืองน้อยกว่าการสื่อสารภายในองค์กร นอกจากนี้การสื่อสารภายในกลุ่ม ยังเป็นแหล่งของการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดตลอดจนอิทธิพล ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจในทางการเมืองเกือบทุกชนิด ตั้งแต่ระดับต่ำสุดจนถึงสูงสุด ข้อแตกต่างระหว่างองค์กรและกลุ่มจะเห็นได้ชัดในระบบการเมืองเผด็จการ โดยในประเทศเผด็จการนั้น ผู้นำมักจะพยายามไม่ให้มีการสื่อสารในรูปแบบของกลุ่มมากนัก เพราะยากแก่การควบคุม และไม่สามารถกำหนดทิศทางทางการเมืองได้ ผู้นำเหล่านี้จึงพยายามสลายการสื่อสารภายในกลุ่ม และจัดตั้งเป็นการสื่อสารในแบบองค์กรแทน ในทางตรงกันข้ามในสังคมแบบประชาธิปไตยหรือสังคมเปิด จะมีการสื่อสารในกลุ่มมาก ทั้งกลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากถือเป็นการเปิดกว้าง และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเปิด

3.4.3 ช่องทางการสื่อสารที่เป็นสื่อมวลชน ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ได้รับทราบข่าวสาร ตลอดจนการทำงานของระบบการเมืองจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนทำให้ข่าวสารเดินทางไปได้มากกว่า ไกลกว่าและเร็วกว่า และทำให้ข่าวสารสาธารณะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ตลอดจนทำให้การเผยแพร่ข่าวสารกลายเป็นกิจการที่มีบทบาทสำคัญในสังคม ประชาชนก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยอาศัยสื่อมวลชน ประชาชนจะถูกเชื่อมเข้ากับสื่อมวลชน จากนั้นอาศัยข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนไม่ได้มีความสำคัญหรือเข้าไปแทนที่สื่อระหว่างบุคคล เพียงแต่ช่วยเชื่อมต่อขยายและช่วยให้มีเครือข่ายใหม่ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลนั้นๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนเป็นช่องทางการสื่อสารยาวซึ่งเชื่อมแหล่งข่าวสารกับปัจเจกบุคคลและกลุ่มทางสังคมที่อยู่ไกลออกไป นอกจากนี้สื่อมวลชนยังทำหน้าที่เชื่อมนักการเมืองหรือสถาบันทางการเมืองเข้าด้วยกัน โดยที่ทำให้ทุกๆ คนทราบถึงปัญหาตลอดจนข่าวสารจากแหล่งเดียวกัน สื่อมวลชนยังเป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารอภิปรายถกเถียงภายในองค์กรหรือกลุ่มด้วย

3.4.4 ช่องทางการสื่อสารสำหรับการแสดงและการรวบรวมผลประโยชน์ ช่องทางนี้จะถูกใช้เฉพาะบางเวลาและเหตุการณ์ที่เหมาะสม เช่น การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง อันเป็นการถือว่าแต่ละคนต้องการผู้ใดเป็นตัวแทนของตน เมื่อการเลือกตั้งยุติลง ช่องทางนี้ก็ยุติลงด้วยการเลือกตั้ง การเดินขบวนต่อต้าน การประท้วง หรือการแสดงประจักษ์ อาจถือว่าเป็นช่องทางพิเศษ

Almond and Powell (2521, อ้างอิงใน ปัทมาธิปไตย, 2541) กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมือง เป็นหน้าที่พื้นฐานหนึ่งของระบบการเมืองเพื่อการดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างของระบบการเมือง และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง ในกระบวนการกลุ่มและการเมือง แม้จะไม่ได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ แต่ก็ก่อให้เกิดความร่วมมือและการควบคุมจากปัจเจกบุคคล โดยจะเป็นตัวกำหนดความต้องการข้อมูลข่าวสารภายใต้บทบาทขององค์กรต่างๆ การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นตัวกลางหรือเป็นสื่อกลาง ระหว่างสมาชิกของระบบการเมือง กล่าวคือ เป็นช่องทางในการเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นกระบวนการในการนำข้อเรียกร้องและความต้องการของประชาชนไปให้รัฐบาลได้รับรู้ด้วยเช่นกัน

ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของการสื่อสารทางการเมืองได้ว่า หมายถึง กระบวนการ ส่งข้อมูลข่าวสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ทั้งในรูปแบบของการพูด การเขียน และรูปแบบเชิงสัญลักษณ์อื่นๆ เช่น การแต่งกาย การใช้สัญลักษณ์ เพื่อให้เกิดการยอมรับ เสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ ในเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารที่ถ่ายทอดสู่ประชาชน ซึ่งช่องทางการสื่อสารทางการเมืองโดยทั่วไปมี 4 ช่องทาง คือ ช่องทางที่เป็นองค์กร กลุ่มต่างๆ ช่องทางประเภทกลุ่ม ช่องทางที่เป็นสื่อมวลชน และช่องทางการแสดงและการรวบรวมผลประโยชน์ โดยประชาชนมีความคาดหวังต่อบทบาทของสื่อมวลชนในกระบวนการทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ว่าต้องมีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้ ให้การศึกษาแก่ประชาชนถึงความหมายและความสำคัญของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น นำเสนอประเด็นด้านนโยบายเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบรัฐบาลและสถาบันทางการเมือง และเป็นช่องทางในการสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมืองไปสู่การรับรู้ของประชาชน ทั้งนี้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง นำไปสู่การวิเคราะห์บทบาทของสื่อวิทยุชุมชนที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสาร ต่อความเชื่อ ทัศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้ฟังรายการวิทยุ

4. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group)

4.1 ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์

ราม โชติคุต (2550) ได้อธิบายไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มคนที่มารวมกันเพราะมีกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และมักใช้กลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม การรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์จึงเป็นช่องทางของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในสังคมประชาธิปไตย กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ มีความสำคัญต่อการเมืองของประเทศ เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์จะทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมความต้องการของบุคคลในการเรียกร้องความสนใจจากรัฐบาล

แสวง รัตนมงคลมาส (2532) กล่าวว่า “กลุ่มผลประโยชน์” มีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของบุคคลต่าง ๆ โดยสมัครใจมิใช่เป็นการรวมในลักษณะที่ถูกบังคับ หรืออยู่ในภาวะครอบงำบางอย่างที่ทำให้เกิดการรวมตัวกันขึ้น โดยกลุ่มผลประโยชน์มีเจตนาของการเข้าร่วมกลุ่ม ก็เพื่อที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน โดยมิใช่เป็นการรวมกันเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และกลุ่มผลประโยชน์มีความต้องการที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทางการเมือง ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ อันจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน

สมพงษ์ ชุมาก (2537) กล่าวว่า กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เช่น กลุ่มกรรมกร กลุ่มลูกจ้าง กลุ่มชาวนา สมาคมและกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะมีบทบาทในการบีบบังคับทางการเมืองต่อฝ่ายปกครองตามแต่ลักษณะกลุ่มและสถานการณ์ทางการเมือง

มนตรี เจนวิทย์การ (2538) ให้ความหมายว่า กลุ่มผลประโยชน์ เป็นการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งกลุ่มของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินการรักษาหรือแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มหรือเพื่อบรรลุจุดหมายบางอย่างของกลุ่ม ผ่านสถาบันทางการเมืองและทางราชการโดยพยายามมีอิทธิพลเหนือกระบวนการตัดสินใจหรือการวางนโยบายของรัฐ โดยคำว่ากลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพลจะใช้ในความหมายเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

อัลมอนต์ และ เพาเวลล์ (อ้างอิงใน พงศพิศานันท์ ชุมพล, 2540) ได้ให้นิยามความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ ว่าเป็นกลุ่มคนที่เชื่อมโยงกันโดยมีความสนใจหรือห่วงใยในสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันและโดยมีความสำคัญอยู่ไม่มากนักน้อยกว่าเรามีความเชื่อมโยงดังกล่าวต่อกัน และได้แบ่งประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

(1) กลุ่มผลประโยชน์และบุคคลที่เคว้งกว้างไร้บรรทัดฐาน (Anomic Interest Groups) เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันอย่างค่อนข้างกะทันหันตามอารมณ์ เช่น การจลาจล การลอบสังหาร ตลอดจนการเดินขบวนประท้วง การเรียกร้องผลประโยชน์ในลักษณะนี้มักเกิดขึ้นในสภาพที่ไม่มีกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอยู่ในสังคม หรือว่าหากมีก็มีบางกลุ่มที่ถูกปิดกั้นมิให้แสดงออกซึ่งความต้องการ ดังนั้น ความไม่พึงพอใจจะปะทุออกมาเมื่อมีเหตุการณ์เอื้ออำนวยหรือมีผู้ชักนำหรือ “ปลุกกระดม” ให้เกิดขึ้น การชักนำนี้อาจกระทำโดยผู้ที่อยู่ในอำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์

(2) กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (Non-Associational Interest Groups) หมายถึง กลุ่มเครือญาติ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มภูมิภาค กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชนชั้น กล่าวคือ กลุ่มคนที่อาจไม่ได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ แต่มีความรู้สึกร่วมกัน มีความเชื่อมโยงกันทางจิต ทางวัฒนธรรมอย่างรู้ใจกันพอสมควร ซึ่งอาจเรียกร้องผลประโยชน์เป็นครั้งคราว โดยผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือผู้นำ เช่น ผู้นำทางศาสนา

ทั้งนี้ ทั้งสองกลุ่มข้างต้นมีลักษณะการเรียกร้องผลประโยชน์เพียงครั้งเดียว ไม่มีขั้นตอนหรือการจัดตั้งที่แน่นอนในการเรียกร้องและไม่มีความต่อเนื่องในการเรียกร้อง กลุ่มดังกล่าวจะมีอิทธิพลน้อย

(3) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน (Institutional Interest Groups) กล่าวคือ องค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organizations) เช่น พรรคการเมือง สถาบันนิติบัญญัติ กองทัพ ศาสนา หน่วยงานราชการและสถาบันอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะอย่างอื่นที่ไม่ใช่การเรียกร้องผลประโยชน์ กลุ่มเหล่านี้อาจเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มเอง หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม นอกจากนั้นกลุ่มย่อยภายในสถาบันสำคัญ ๆ เหล่านี้อาจทำหน้าที่เรียกร้องผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนก็ได้ โดยอาศัยความยอมรับนับถือในสถาบันที่สังกัดอยู่เป็นทรัพยากรในการที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง

(4) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (Associational Interest Groups) คำว่า “ทางการ” ในที่นี้ หมายถึง มีการจัดตั้ง มีสมาชิกเป็นการแน่นอน ตัวอย่างกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ คือ สหภาพแรงงาน สมาคมนักธุรกิจ สมาคมชาติพันธุ์ และกลุ่มประชาชนประจำท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปากเสียงแทนผลประโยชน์ของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยเฉพาะ กลุ่มเหล่านี้มักจะมิระเบียบวิธีการที่จะเรียกร้องผลประโยชน์และนำข้อเรียกร้องเสนอต่อระบบการเมือง ในสังคมที่พัฒนาแล้วกลุ่มเหล่านี้จะได้เปรียบกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Non-associational Interest Groups) จะได้รับการยอมรับว่าชอบธรรมและจะมีมากมายหลายกลุ่มครอบคลุมถึงกลุ่มชนต่าง ๆ ในสังคม โดยกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Non-Associational) จะลดน้อยลงไปโดยปริยาย

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์ (2537) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองกับกลุ่มผลประโยชน์นั้นเกิดขึ้นได้ตามสถานการณ์ บางกลุ่มอาจจะเกี่ยวข้องเป็นประจำ แต่บางกลุ่มอาจไม่มีเลย เช่น เมื่อมีการนัดหยุดงาน หรือการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ทั้งพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่างมีความสัมพันธ์กันเป็นกรณีพิเศษ และก็ยังมียุทธศาสตร์ของกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับพรรคการเมือง เพราะอยู่ในฐานะองค์กรผนวกของพรรคการเมือง ความสัมพันธ์จึงเกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ ดังนี้

4.2.1 กลุ่มผลประโยชน์อยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคการเมือง

ลักษณะเช่นนี้จะปรากฏชัดระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคสังคมนิยม กับองค์การผนวกของพรรค (auxiliary organizations) ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์จะเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของพรรคการเมือง เป็นปัจจัยในการดำเนินงานของพรรคที่จำเป็น ได้แก่ องค์การเยาวชน องค์การสตรี สมาคมศิลปิน สมาคมนักเขียนหรือวรรณกรรม องค์การกีฬา องค์การทหารผ่านศึก องค์การสงเคราะห์การกุศล องค์การเหล่านี้จะมีลักษณะเป็นรองพรรคการเมือง

องค์การผนวกหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่ภายใต้พรรคการเมือง จะไม่แสดงออกชัดถึงความเชื่อมโยง จะแสดงตนเป็นอิสระ แต่คณะผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ชั้นสูงขององค์การผนวกมักจะถูกส่งมาจากพรรคหรือมาจากคณะกรรมการบริหารของพรรค คณะกรรมการกลางของกลุ่มมาจากบุคคลชั้นสูงของพรรค คือ จากคณะกรรมการกลางของพรรค

4.2.2 พรรคการเมืองอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์

เป็นกรณีที่เกิดขึ้นได้กับพรรคการเมืองโดยทางอ้อม เช่น เป็นพรรคการเมืองที่เกิดจากการรวมกันของกลุ่มผลประโยชน์ในทางการเมือง ในบางกรณีพรรคการเมืองอยู่ภายใต้กลุ่มผลประโยชน์โดยไม่เปิดเผย เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นเพียงองค์กรร่วม เป็นส่วนหนึ่งหรือสังกัดอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์ ไม่มีอิสระเต็มที่ในการปฏิบัติงาน

4.2.3 ความเป็นอิสระระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์

กรณีนี้ พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่างเป็นอิสระ ไม่มีฝ่ายใดอยู่ภายใต้อิทธิพลของอีกฝ่ายหนึ่ง การร่วมมือเป็นไปในลักษณะเท่าเทียมกันและเสมอภาค ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้เฉพาะภาวะการณ์พิเศษ ทั้งสองฝ่ายจะจัดตั้งหน่วยงานร่วมกันขึ้นเป็นการชั่วคราว เพื่อเผชิญกับสถานการณ์บางอย่าง เมื่อสถานการณ์ผ่านพ้นไป การร่วมมือก็ยุติลง

4.3 ช่องทางการใช้อิทธิพลกดดันกลุ่มผลประโยชน์

ราม โชติคุต (2550) กล่าวถึงช่องทางการใช้อิทธิพลกดดันกลุ่มผลประโยชน์ โดยการใช้กลไก 3 รูปแบบในการสร้างอิทธิพลกดดัน ได้แก่

4.3.1 การติดต่อโดยตรงกับรัฐบาล (Direct dealing with government) กิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ส่วนใหญ่ที่ต้องการสร้างแรงกดดันต่อรัฐบาลนั้น หากเป็นสังคมนการเมืองแบบประชาธิปไตย เป้าหมายสำคัญของการกดดัน คือ ระบบราชการ (Bureaucracy) กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ จะพยายามเข้าไปถึงฝ่ายบริหารของระบบราชการ ซึ่งจะเป็นส่วนของการกำหนดนโยบายในรายละเอียดปลีกย่อย ทั้งนี้เนื่องจาก นโยบายในระดับใหญ่ ซึ่งถูกกำหนดขึ้นโดยนักการเมืองที่มาจากทางเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ยากต่อการควบคุม แม้กระทั่งกลุ่มผลประโยชน์ที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดก็ยังไม่สามารถกระทำได้ ขณะเดียวกัน รัฐสภาก็อาจจะจัดได้ว่าเป็นช่องทางเพิ่มเติม ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์จะสามารถใช้เป็นเวทีเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์และความต้องการ

4.3.2 การใช้อิทธิพลทางอ้อมผ่านพรรคการเมือง (Indirect influence through political party) เนื่องจากธรรมชาติของทั้งกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง ต่างก็ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลเหนือรัฐบาล ดังนั้น ในทางปฏิบัติทั้งกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง จึงมีลักษณะทับซ้อนกันอยู่อย่างมีนัยสำคัญ

4.3.3 การใช้อิทธิพลทางอ้อมผ่านมติมหาชน (Indirect influence through public opinion) สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์หรือสิ่งพิมพ์ ถือได้ว่าเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญสำหรับกลุ่มผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหามติมหาชนเพื่อให้เกิดการสนับสนุนผลประโยชน์ของกลุ่ม ตัวอย่างเช่น กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมักจะใช้วิธีการประท้วงที่มีรูปแบบหวือหวา เพื่อให้กลายเป็นข่าวเผยแพร่ไปทั่วโลก โดยการใช้อิทธิพลผ่านสื่อมวลชนดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดที่ว่า กลุ่มผลประโยชน์ใดก็ตามที่ต้องการเข้าไปสร้างแรงกดดันในสภานิติบัญญัติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระดมแรงสนับสนุนจากมหาชนให้ได้เสียก่อน

4.4 เงื่อนไขและปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างอิทธิพลกดดัน ประกอบไปด้วย

4.4.1 อิทธิพลด้านความชอบธรรม (Legitimacy) : กลุ่มนักวิชาชีพเฉพาะต่างๆ เช่นทนายความ นักบัญชี นักเศรษฐศาสตร์ วิศวกร แพทย์ มักจะมีสถานะที่ได้รับการดึงเข้าไปเสนอความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐในการกำหนดนโยบายที่มีความซับซ้อน หรือมีปัญหาที่ต้องการทรศนะของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ลักษณะเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการเปิดช่องทางให้กลุ่มวิชาชีพต่างๆ ได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย

4.4.2 อิทธิพลของความเป็นสมาชิกกลุ่ม (Membership) : โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับ “ความแน่นหนาของกลุ่ม” (Density of membership) ยิ่งจำนวนสมาชิกและความเป็นเอกภาพของกลุ่มหรือผู้ให้การสนับสนุนกลุ่มมีมากเท่าใด ก็จะยิ่งส่งผลให้อำนาจในการต่อรองของกลุ่มมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

4.4.3 อิทธิพลด้านทรัพยากร (Resource) : ทรัพยากร มีความหมายได้หลายอย่าง เช่น ความพึงพอใจของสมาชิกที่จะสนับสนุนและมีส่วนร่วมทั้งกำลังเงิน กำลังคน การจัดองค์กร ตลอดจนสภาพความเห็นใจของคนทั่วไปที่มีต่อกลุ่ม

ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ได้ว่า หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันโดยสมัครใจ มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน และใช้กลุ่มเพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยกลุ่มผลประโยชน์แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ กลุ่มผลประโยชน์และบุคคลที่กว้างขวางไร้บรรทัดฐาน รวมตัวกันอย่างกะทันหันตามอารมณ์ กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง อาจไม่ได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ แต่มีความรู้สึกร่วมกัน เชื่อมโยงกันทางจิตใจ ทางวัฒนธรรม กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน เป็นองค์กรที่เป็นทางการ มีหน้าที่เฉพาะอย่างอื่นที่ไม่ใช่การเรียกร้องผลประโยชน์ และกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ มีการจัดตั้ง มีสมาชิกเป็นการแน่นอน

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับนักการเมือง อาจเกิดขึ้นได้ใน 3 ลักษณะ คือ 1) กลุ่มผลประโยชน์อยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคการเมือง ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์จะเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของพรรคการเมือง 2) พรรคการเมืองอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ และ 3) ความเป็นอิสระระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ ไม่มีฝ่ายใดอยู่ภายใต้อิทธิพลของอีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งนี้ ใน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานีวิฑูภัยกับพรรคการเมือง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์บทบาทของวิฑูยชุมชนต่อความเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

5. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ

5.1 ความหมายของการโน้มน้าวใจ

ธนังกร ธัญกรพิสิษฐ์ (2556) ได้อธิบายไว้ว่า การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และพบได้บ่อยในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ คำว่าการโน้มน้าวใจ และการจูงใจมีความหมายที่เหมือนกัน คือ มนุษย์ใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจูงใจบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสื่อสารเพื่อจูงใจ (persuasive communication situation) เป็นสถานการณ์ที่บุคคลที่เป็นแหล่งข่าวสาร หวังที่จะให้ผู้รับสารก่อปฏิกิริยาตอบสนองต่อข่าวสาร มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือก่อให้เกิดพฤติกรรมของผู้รับสาร

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2543) ได้ให้ความหมายของการโน้มน้าวใจ โดยแยกเป็นประเด็น มีลักษณะดังนี้

- 1) การโน้มน้าวใจเป็นกระบวนการสื่อสารอย่างหนึ่ง ที่ผู้ส่งสารมีความตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้รับสาร หรือต้องการการตอบสนองบางอย่างจากผู้รับสาร
- 2) สิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการคือการเปลี่ยนแปลง หรือการสร้าง หรือการรักษาไว้ซึ่งความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนอารมณ์ และการกระทำของผู้รับสาร
- 3) การโน้มน้าวใจคำนึงถึงทางเลือกของผู้รับสาร และพยายามมีอิทธิพลเหนือทางเลือกเหล่านั้น
- 4) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับสาร เป็นไปโดยสมัครใจหรือด้วยความเต็มใจ ผลของการโน้มน้าวใจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งมนุษย์จะรวมทัศนคติและความเชื่อไว้เมื่อมีการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดในตัวและความรู้สึกซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม

อรวรรณ ปิรันธน์โสภา (2537) กล่าวโดยสรุปว่า การโน้มน้าวใจมีลักษณะสำคัญต่อไปนี้

- 1) ผู้โน้มน้าวใจตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้ถูกโน้มน้าวใจ โดยปกติผู้ถูกโน้มน้าวใจจะมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งเสมอ และผู้โน้มน้าวใจจะพยายามชักจูงใจให้ผู้ถูกโน้มน้าวใจยอมรับทางเลือกที่ตนเสนอ
- 2) สิ่งที่ผู้โน้มน้าวใจต้องการ คือ การเปลี่ยนแปลงหรือการสร้าง หรือการดำรงไว้ซึ่งความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อของผู้ถูกโน้มน้าวใจ ซึ่งจะส่งผลต่อบัจจัย ได้แก่ อารมณ์ พฤติกรรม เป็นต้น ซึ่งการจะทำให้เกิดความสำเร็จในการโน้มน้าวใจได้จะต้องอาศัยองค์ประกอบดังนี้ คือ

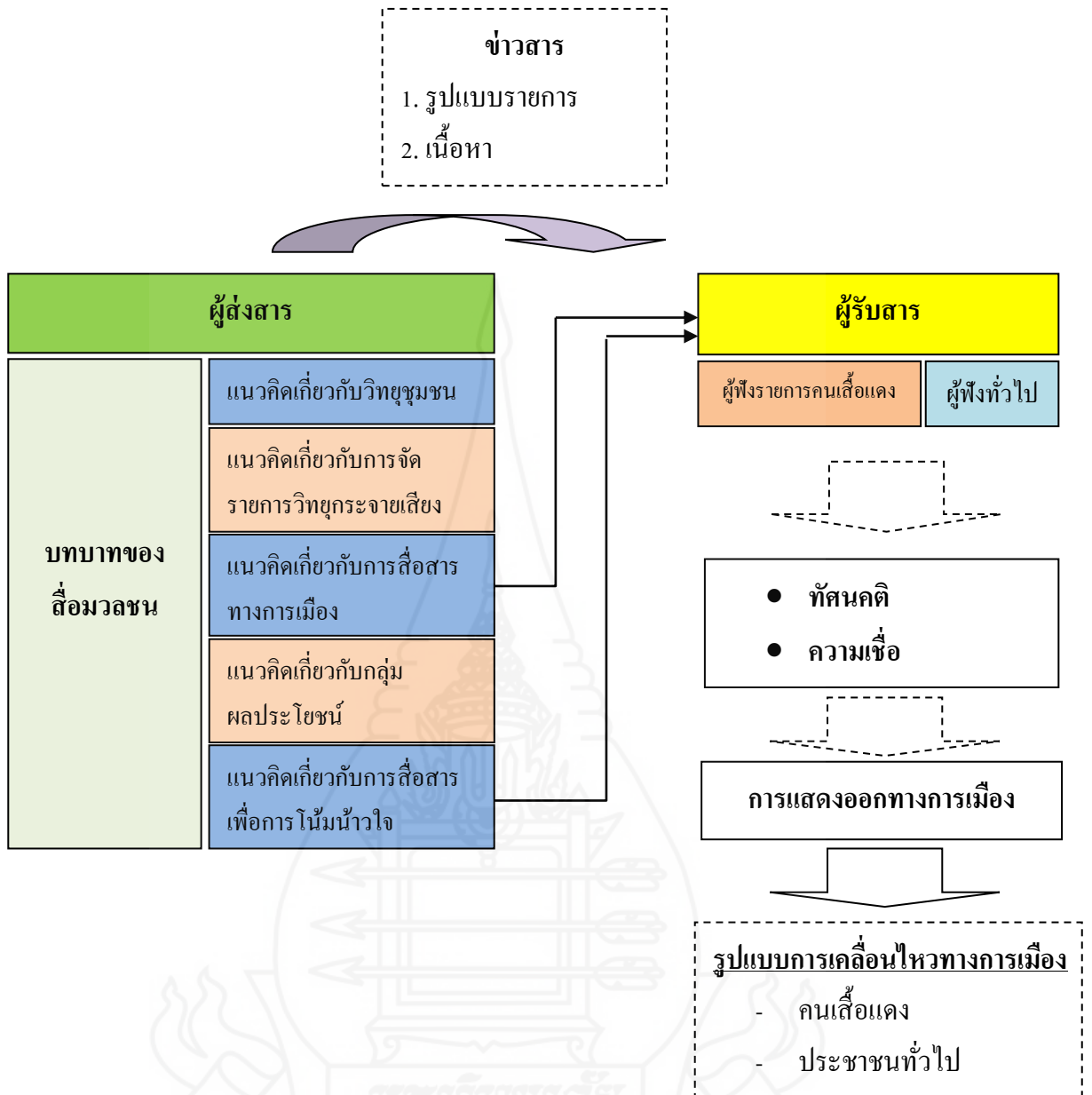
(1) มุมมองของผู้รับสาร : ผู้ส่งสารแต่ละคนมีบัจจัยต่างๆ กัน ทำให้มีความโน้มน้าวใจไม่เหมือนกัน อาทิ ความน่าเชื่อถือ อำนาจทางสังคม บทบาทในสังคม สัมพันธภาพกับผู้รับสาร และลักษณะทางประชากรอื่นๆ เช่น อายุ เพศ อาชีพ ความแตกต่างภายในสาร สารแต่ละชิ้นจะมีความน่าโน้มน้าวใจแตกต่างกัน การพูด หรือการเขียน มีความโน้มน้าวใจไม่เหมือนกัน ความแตกต่างในหัวข้อหรือเนื้อหาสาระ ลักษณะของการโน้มน้าวที่ใช้ การจัดเรียงเรียงสาร ข้อโต้แย้งที่ใช้ ภาษา ตลอดจนลักษณะของท่วงทำนอง ลีลา ความแตกต่างของสื่อ ความน่าโน้มน้าวใจของสารจะแตกต่างกัน เมื่อเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับ การสื่อสาร โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น โปสเตอร์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น และความแตกต่างภายในสถานการณ์ สภาพการณ์ที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือขาดบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ความคุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคยต่อสภาพการณ์

(2) ตัวผู้ส่งสาร ประกอบด้วย ลักษณะทางประชากร ทักษะ ทักษะ ความรู้ซึ่งผู้รับสารมีความรู้เกี่ยวกับสารนั้นๆ ลักษณะด้านอารมณ์ ความสำคัญที่ผู้รับสารให้แก่หัวข้อหนึ่งๆ และวิธีการที่ผู้รับสารรับรู้สภาพการณ์หนึ่งๆ

จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นกระบวนการสื่อสารที่ผู้ส่งสารคำนึงถึงทางเลือกของผู้รับสาร และตั้งใจจะมีอิทธิพลเหนือทางเลือกและชักจูงให้ผู้รับสารยอมรับทางเลือกที่ตนเสนอ หรือต้องการการตอบสนองบางอย่างจากผู้รับสาร คือ การเปลี่ยนแปลงหรือการสร้าง หรือการรักษาไว้ซึ่งความเห็น ทักษะ ค่านิยม อารมณ์และการกระทำของผู้รับสาร การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับสาร เป็นไปโดยสมัครใจ ผลของการโน้มน้าวใจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม โดยองค์ประกอบของความสำเร็จในการโน้มน้าวใจจะขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้รับสาร และตัวผู้ส่งสาร ทั้งนี้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการโน้มน้าวใจ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความเชื่อ ทักษะ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้ฟังรายการวิทยุ

ทั้งนี้ สามารถเชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดังภาพที่ 2.1 กล่าวคือ ผู้ศึกษาวิจัยมีการประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ ในการศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะเป็นผู้ส่งสาร และ ประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับฟังของผู้รับสาร ทั้งที่เป็นผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เป็นคนเสื้อแดง และผู้ฟังทั่วไป ต่อความทัศนคติ ความเชื่อ อันจะส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมือง เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อไป

ภาพที่ 2.1 แสดงแนวทางการประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทวิทยุชุมชนที่มีต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกภพ โสรรัตน์ และคณะ (2554) ได้ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย พบว่า บทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชน มีความชัดเจนใน 3 บทบาท คือ 1) บทบาทการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง 2) บทบาทการเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมือง และ 3) บทบาทการเป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมือง เพียงแต่ว่าความสมบูรณ์ของแต่ละบทบาทนั้น จะขึ้นอยู่กับแต่ละยุคสมัยของการเมือง ซึ่งมีที่มาของอำนาจทางการเมืองแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการมาจากการปฏิวัติรัฐประหาร มาจากการมีฐานอำนาจทางการเมืองทหารหนุนหลัง ที่มีความผันผวนมากในอดีต ซึ่งส่วนใหญ่อำนาจบริหารจะมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ แต่สื่อก็ยังประสบปัญหาการแสดงบทบาท เพราะยังมีปัจจัยอื่นๆ เข้าไปกระทบจนทำให้แต่ละบทบาทแสดงได้ไม่สมบูรณ์อย่างเช่นแนวทางขององค์กรสื่อสารมวลชนมุ่งเน้นผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือการเกิดสื่อใหม่ที่หลากหลาย จากเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยทำให้ไม่สามารถที่จะควบคุมได้ด้วยกลไกที่มี

ส่วนแนวทางพัฒนาสื่อมวลชนในด้านบทบาททางการเมืองส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น แยกออกตามบทบาทในแต่ละด้าน คือ

1) บทบาทการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยแนวทางในการพัฒนา คือ การพัฒนาเนื้อหาข้อมูล ข่าวสาร ที่จะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้คือ

(1) มีคุณภาพจากการคัดกรองและผ่านการตรวจสอบจากผู้มีหน้าที่มีประสบการณ์ และต้องไม่มีปัจจัยอื่นใดมาส่งผลต่อการตัดสินใจ นอกเหนือจากการที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมเป็นหลัก

(2) มีความรวดเร็ว ถูกต้องในเหตุการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้น

(3) การจัดพื้นที่ต้องเพียงพอที่จะรองรับเนื้อหาที่ครอบคลุม รอบด้านในประเด็นเดียวกัน

2) บทบาทการเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมือง ทิศทางในการพัฒนาของสื่อมวลชนคือ การชี้แนะ วิพากษ์วิจารณ์ จะต้องต้องมีองค์ประกอบสำคัญ คือ

(1) มีข้อมูลที่มาจากความถูกต้องเป็นจริง และการตัดสินใจโดยเหตุผล ที่มาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

(2) มีเป้าหมายในการรณรงค์ ให้ยุติความขัดแย้งทางการเมือง ส่งเสริมให้เกิดความรัก สามัคคีในสังคม

(3) กระตุ้นให้สังคมเกิดการยอมรับกฎหมายของประเทศ

(4) ทำการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ไร้อคติและไม่ชี้นำ ภายใต้วามกดดันของปัจจัยต่างๆ

3) บทบาทการเป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมือง ในกรณีนี้ สื่อมวลชนต้องพัฒนาให้เกิดความพร้อมของพื้นที่ ต่อไปนี้

- (1) ให้กลุ่มขัดแย้งทางการเมืองใช้พื้นที่อย่างเท่าเทียมในประเด็นเดียวกัน
- (2) ให้กลุ่มการเมืองอื่นที่ไม่ได้ขัดแย้ง หรือภาคประชาสังคม นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมใช้พื้นที่ในประเด็นที่ขัดแย้ง
- (3) ให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบ ในประเด็นการเมือง ได้ใช้พื้นที่อย่างทั่วถึงและเสมอภาค

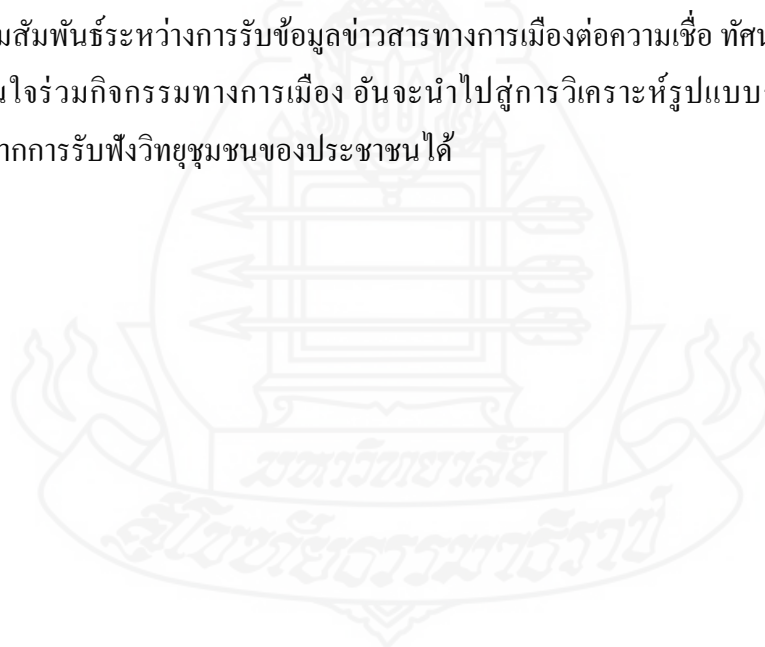
คมสันต์ บุญทองโท (2544) ได้ศึกษาถึงการเรียนรู้ทางการเมืองผ่านสื่อของคนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด สอบถามกลุ่มตัวอย่างในชนบทจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สื่อโทรทัศน์เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ ในประเภทของสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองนั้น พบว่าหนังสือพิมพ์ มีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองมากที่สุด รองลงมาคือรายการข่าววิทยุ ส่วนรายการโทรทัศน์ไม่มีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง และเมื่อพิจารณาบุคลิกลักษณะส่วนตัวที่มีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองผ่านสื่อ พบว่า การศึกษา ระดับรายได้ และอายุของกลุ่มตัวอย่าง มีผลต่อความแตกต่างในการเรียนรู้ทางการเมือง

ชาติรี เชื่อมโนชาญ (2549) ได้ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนท้องถิ่น ในการนำเสนอข่าวการเมืองท้องถิ่น และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด กับประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 390 คน พบว่า สื่อมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผลงานของผู้บริหารเทศบาลฯ ในทางบวก ทำให้ประชาชนมีภาพลักษณ์ของนักการเมืองในทางที่ดี และประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของสื่อว่า สื่อมีบทบาทในการเสนอข่าวสารมากที่สุด รองลงมาคือ การเสนอข่าวมีความต่อเนื่อง รวดเร็ว ให้ความรู้ และสะท้อนความเห็นของประชาชน ตามลำดับ

วีรญา แสงคำ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของวิทยุชุมชนที่มีต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อให้ทราบการรับฟังวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 คลื่น 92.50 เมกกะเฮิร์ต ของสมาชิกขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งอิทธิพลของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 คลื่น 92.50 เมกกะเฮิร์ต ที่มีต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 คลื่น 92.50 เมกกะเฮิร์ต เป็นสถานีวิทยุชุมชนอย่างแท้จริง มีการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารและสถานการณ์ทางการเมือง ผู้ฟังรับฟังรายการของสถานีวิทยุเป็นประจำทุกวัน ซึ่งช่วงเวลาที่รับฟังบ่อยที่สุด คือ เวลา 14.00 – 16.00 น. การนำเสนอรายการทางการเมือง พบว่ามีการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งในช่วงที่มีการเลือกตั้ง และนำเสนอการบริหารงานของคณะรัฐบาล นอกจากนี้ยังพบว่ารายการทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหว

ทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ คือ วิทยุชุมชนมีการสื่อเนื้อหาที่กระตุ้นให้ผู้ฟังมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับต่างๆ ร้อยละ 98.00 มีการสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดเป็นพิเศษ ร้อยละ 86.00 รายการวิทยุชุมชนมีส่วนในการระดมคนเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง ร้อยละ 82.00 วิทยุชุมชนเสนอเนื้อหาที่สามารถทำให้ผู้ฟังอยากเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากกว่าภาครัฐ ร้อยละ 94.00 วิทยุชุมชนมีการส่งเสริมประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ร้อยละ 100.00 หลังจากที่ได้รับฟังรายการทางการเมืองจากสถานีวิทยุ ผู้ฟังมีการริเริ่มพูดคุยประเด็นทางการเมืองในชุมชนเป็นประจำ ร้อยละ 54.00 และผู้ฟังยังบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของสถานีวิทยุ เข้าร่วมการลงชื่อถอดถอน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียกร้องสิทธิต่างๆ เมื่อมีโอกาสอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น พบการศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง บทบาทของสื่อมวลชนต่อภาพลักษณ์ทางการเมือง และอิทธิพลของวิทยุชุมชนต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดง ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกจากการศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนที่มีต่อความเคลื่อนไหวทางการเมืองแล้ว ยังจะศึกษาการรับฟังศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองต่อความเชื่อ ทศนคติ ผลตอบรับ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์รูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองจากการรับฟังวิทยุชุมชนของประชาชนได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ในส่วนของวิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่จะใช้ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่จะทำการศึกษา แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน และกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คือ ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

โดยกำหนดให้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 จำนวน 15 คน โดยใช้ในการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งในช่วงของรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) กลุ่มรักเชียงใหม่ 51 ประกอบไปด้วย สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz และ สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz ซึ่งระหว่างลงพื้นที่เก็บข้อมูลนั้น ผู้ดำเนินรายการในช่วงการควบคุมสื่อ ในมาตรา 44 ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (คสช.) ให้การเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระตามประกาศคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผู้ให้สัมภาษณ์จึงมีความระมัดระวังในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทางสถานีวิทยุ ผู้ให้สัมภาษณ์จึงไม่ต้องการให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนอเนื้อหาการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มนักจัดรายการวิทยุ โดยการกำหนดลักษณะเด่นมาบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ผู้วิจัยและผู้ดำเนินรายการได้ตกลงระหว่างกันไว้ โดยมีการกำหนดดังนี้

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 1 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ การศึกษาระดับปริญญาเอก และเป็นอดีตผู้สมัคร สส.พรรคเพื่อไทย สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 19 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 2 เป็นนักจัดรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (1) ภูมิภาคอาเซียนจังหวัดพิษณุโลก มีบทบาทในการเรียกมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 3 เป็นนักจัดรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (2) มีลักษณะพูดจาเสียงดัง จัดรายการเป็นภาษาเหนือ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 4 จัดรายการช่วงบ่าย เป็นรายการบันเทิง เปิดโอกาสให้ประชาชนรับแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ประกอบอาชีพครู วิทยาลัยสายอาชีพแห่งหนึ่ง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 10 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 5 นักจัดรายการผู้หญิง พูดจาอ่อนหวาน จัดรายการช่วงเช้า มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 6 จัดรายการสายธรรมะ มีลักษณะเหมือนมักทายก จัดรายการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 20 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 7 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ การศึกษาปริญญาโท เป็นอดีตเพื่อนร่วมชั้นเรียนอดีตนายกรัฐมนตรียุคจัดรายการบันเทิงและวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 8 จัดรายการช่วงบ่าย มนต์เพลงลูกทุ่ง เน้นรายการบันเทิง มีเนื้อหาทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 9 จัดรายการช่วงบ่าย รายการพูดภาษากลางและภาษาเหนือในการจัดรายการ มีเนื้อหาทางการเมืองบางครั้ง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 10 จัดรายการช่วงหัวค่ำ มีลักษณะพูดจาตรงไปตรงมา เป็นอดีตผู้นำมวลชนก่อนการเลือกตั้ง เป็นรายการบันเทิงและวิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองบางครั้ง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 17 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 11 จัดรายการช่วงเย็น รายการเพลงสากล เป็นอดีตผู้นำมวลชนก่อนการเลือกตั้ง รายการเน้นเนื้อหาเพื่อชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 12 จัดรายการช่วงเช้า เป็นรายการเพลง เน้นความบันเทิงในรายการ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 13 จัดรายการร่วม มีลักษณะพูดภาษาเหนือ จัดรายการวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 20 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 14 จัดรายการช่วงบ่าย สุภาพสตรีเสียงหล่อ จัดรายการบันเทิง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 15 จัดรายการช่วงเช้าตรู่ เป็นรายการธรรมะรับอรุณ เน้นเนื้อหาธรรมะ คติสอนใจ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 25 ตุลาคม 2558

1.2 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งเป็นผู้ฟังรายการวิทยุเป็นประจำ และเข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานีวิทยุ จำนวน 30 คน โดยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มคนเสื้อแดง จะเริ่มต้นจากการแนะนำของนักจัดรายการวิทยุ ที่มีการแนะนำให้ไปสัมภาษณ์กลุ่มคนเสื้อแดงรายบุคคล และแต่ละกลุ่มตัวอย่างนี้ มีการแนะนำให้สัมภาษณ์กลุ่มคนเดียวกันอย่างต่อเนื่องในกลุ่มประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุ จำนวน 30 คน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่

1.3 โดยการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ (2) และ (3) ใช้การสุ่มตัวอย่างพิจารณาตามความสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual depth interview) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ แบ่งตามกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 กลุ่มที่ 1 ผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุชุมชน

วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ : เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนที่มีต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

ประเด็นคำถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลของสถานีหรือรายการวิทยุ ประกอบด้วย ชื่อสถานีวิทยุชุมชน คลื่นความถี่ในการส่งสัญญาณ ที่ตั้งสถานี พื้นที่ส่งสัญญาณที่ครอบคลุมถึง วัตถุประสงค์หลักในการดำเนินรายการของสถานี ผังรายการของสถานีวิทยุ และเนื้อหาหลักของรายการหรือสถานี

ส่วนที่ 2 ข้อคิดเห็น หรือทัศนคติ ส่วนตัวด้านการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน ประกอบด้วยกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ฟังรายการที่เป็นคนเสื้อแดง จำนวน 30 คน และ 2) กลุ่มผู้ฟังรายการทั่วไป จำนวน 30 คน

วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ :

- เพื่อศึกษาการรับฟังและผลตอบรับของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน ที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่
- เพื่อศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงและประชาชนทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ที่รับฟังรายการจากวิทยุชุมชน

ประเด็นคำถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จะประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาสูงสุด รายได้ของครอบครัว ภูมิถิ่นอาศัย ระยะเวลาพักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ พรรคการเมืองที่ชื่นชอบ และปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อ หรือทัศนคติทางการเมือง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรายการวิทยุ ประกอบด้วย รายการวิทยุชุมชนที่ชื่นชอบ เหตุผลที่ชื่นชอบ และช่วงของการรับฟังการออกอากาศ วัตถุประสงค์ของการฟังรายการวิทยุชุมชน การสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งเป็นพิเศษของวิทยุชุมชน ช่องทางการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่มีระดับความเชื่อมั่นต่อข่าวสารด้านการเมืองที่ได้รับฟัง และผลต่อการตัดสินใจ หรือการดำเนินการภายหลังการได้รับฟังข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็น หรือทัศนคติ และการแสดงออกทางการเมือง ส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ต่อเนื้อหาใน ส่วนที่ 2 และต่อภาพรวมของสถานีวิทยุที่รับฟัง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวม โดยการลงพื้นที่ สัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual depth interview) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 สถานีสถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz และ สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz 2) กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุ ที่เป็นคนเสื้อแดง จำนวน 30 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานีวิทยุ และ 3) ประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุ ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล สัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล ผู้วิจัยได้มีการเจรจาและตกลงระหว่างกัน กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้รับอนุญาตสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างก่อน และใช้เครื่องมือประกอบการลงพื้นที่สัมภาษณ์คือ เครื่องบันทึกเสียงและเอกสารแบบสอบถามระหว่างการให้สัมภาษณ์อย่างละเอียด เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ และส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ให้บทสัมภาษณ์น้อยที่สุด

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการลงพื้นที่สัมภาษณ์เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2558 – 30 ตุลาคม พ.ศ.2558

3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน และวารสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง ส่วนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาค้นคว้าจาก หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีการประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ ในการศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชน และประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ ในการศึกษาความสัมพันธ์ของประชาชนระหว่างการรับฟังของผู้ฟังรายการวิทยุ ต่อทัศนคติ ความเชื่อ อันจะส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมือง เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการของเคลื่อนไหว และการแสดงออกทางการเมือง

ประเด็นคำถามในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้การสรุปความและนำเสนอข้อมูลตามที่ปรากฏ และข้อมูลบางส่วนจะสรุปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางแสดงผลประกอบการบรรยาย ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ การศึกษาสูงสุด รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ภูมิลำเนา ท้องถิ่น ระยะเวลาที่พักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ พรรคการเมืองที่ชื่นชอบ

ประเด็นคำถามในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุของผู้ดำเนินรายการและการรับฟังรายการวิทยุของกลุ่มคนเสื้อแดงและประชาชนทั่วไป ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ ทัศนคติ ความเชื่อทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตีความออกมาเป็นในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหาจากการถอดบทสัมภาษณ์อย่างละเอียดตามที่ได้มีการบันทึกเสียงไว้

บทที่ 4

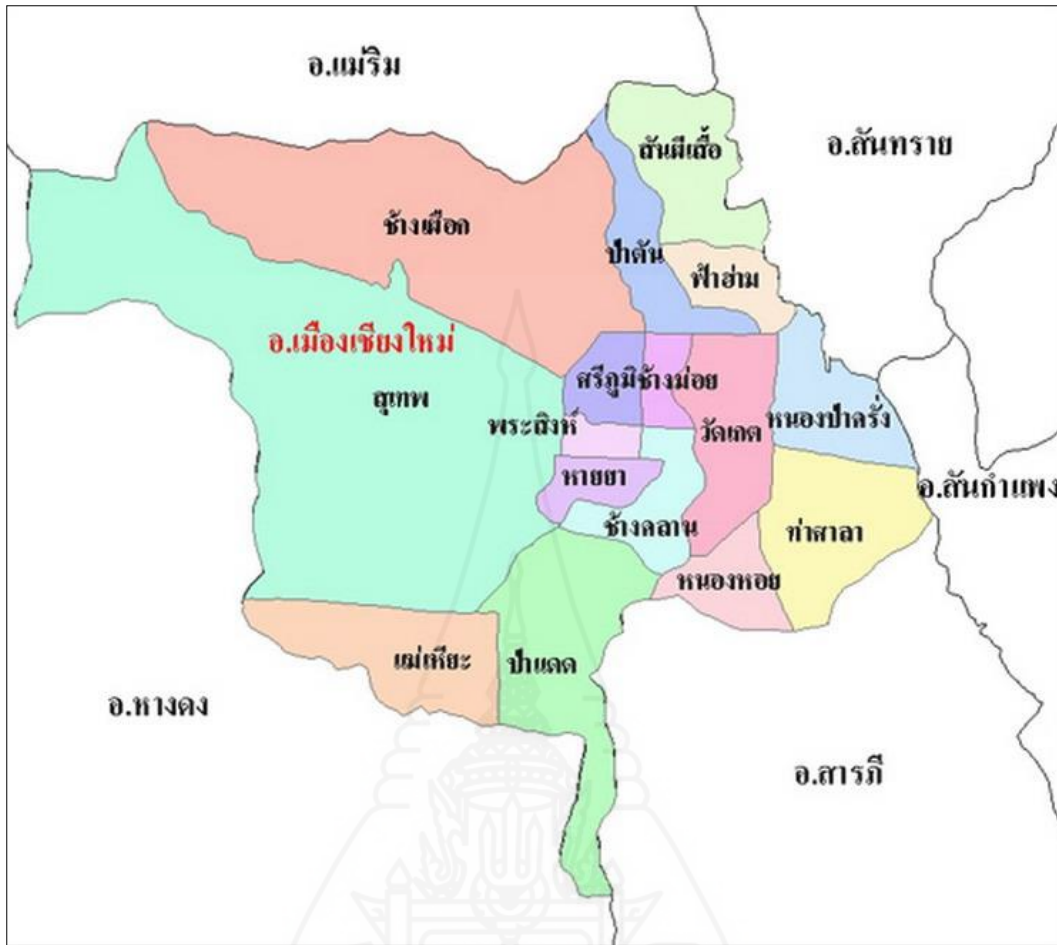
ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาการรับฟังและผลตอบรับของกลุ่มประชาชนสื่อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อการรับฟังวิทยุชุมชน ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือวิจัยที่ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มคำนึงถึงความเหมาะสมด้านวัยวุฒิ คุณวุฒิ ประสบการณ์ และความสมัครใจในการให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มที่ 1 ผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 15 คน จาก 2 สถานี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ได้แก่ สถานีวิทยุชุมชนคลื่น 92.5 MHz และสถานีวิทยุชุมชนคลื่น 105.5 MHz ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว

ภาพที่ 4.1 แสดงแผนที่เขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.1.1 สถานีวิทยุชุมชนคลื่น 92.5 MHz

ชื่อสถานีวิทยุชุมชน คือ วิทยุชุมชนรักษ์เชียงใหม่ 51 ออกอากาศโดยใช้คลื่นความถี่ 92.5 MHz ส่งสัญญาณจาก โรงแรมวโรธส แกรนด์ พาเรช เลขที่ 64 ถนนอินทวโรธส ตำบล พระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ กำลังส่งสัญญาณวิทยุ 500 วัตต์ ครอบคลุมพื้นที่ส่งสัญญาณเป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร ในพื้นที่ตำบลพระสิงห์ ตำบลศรีภูมิ ตำบล หายยา ตำบลช้างม่อย ตำบลช้างคลาน ตำบลวัดเกตตำบลช้างเผือก ตำบลสุเทพ ตำบลแม่เหียะ ตำบลป่าแดด อำเภอแมริม (บางส่วน) และอำเภอหางดง (บางส่วน) โดยมีผู้ดำเนินรายการที่สมัครใจให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

ภาพที่ 4.2 แสดงแผนที่ส่งสัญญาณ ของสถานีวิทยุชุมชนคลื่น 92.5 MHz

วัตถุประสงค์หลักในการดำเนินรายการของสถานี คือ เพื่อเชิดชูประชาธิปไตย เพื่อ เชิดชูคนดีศรีสังคม มั่นคงในวัฒนธรรมล้านนา และ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระยะเวลาระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 – วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 มีผังรายการของสถานีวิทยุ ดังนี้

เวลา 5.00 - 8.00 น.	รายการธรรมะรับอรุณ
เวลา 8.00 - 10.00 น.	รายการข่าวรอบบ้านผ่านเมือง
เวลา 10.00 - 12.00 น.	รายการสภากาแฟ
เวลา 12.00 - 15.00 น.	รายการสถานการณ์ปัจจุบันของบ้านเมือง
เวลา 15.00 - 20.30 น.	รายการเพลงทั่วไป

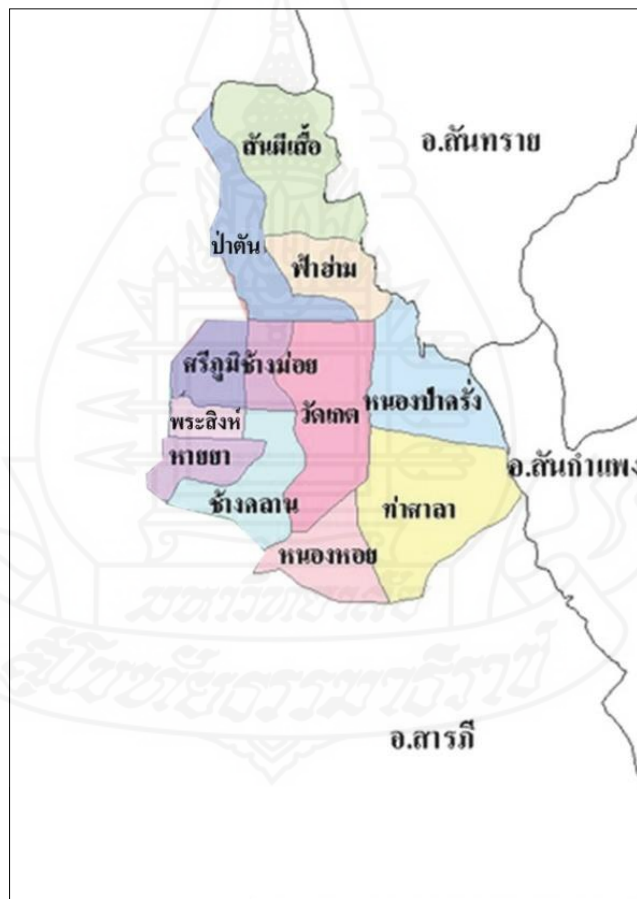
เนื้อหารายการ มีการเปิดประเด็นด้านการเมือง มีการจัดเตรียมโทรศัพท์ไว้ 2 เลขหมาย สำหรับให้ผู้ฟังรายการ ได้โทรศัพท์มาแสดงความคิดเห็น ในประเด็นเกี่ยวกับประชาธิปไตย ข้อมูลที่นำเสนอด้านการเมือง จะนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับความยุติธรรมในสังคม

นำเสนอในประเด็นที่พรรคเพื่อไทยได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งเกินกึ่งหนึ่ง แต่ไม่ได้รับความเป็นธรรม และความเหลื่อมล้ำทางสังคม การแบ่งขั้วแบ่งฝายในสังคม

1.1.2 สถานีวิทยุชุมชนคลื่น 105.5 MHz

ชื่อสถานีวิทยุชุมชน คือ คลื่นสายธารแห่งศรัทธา ออกอากาศโดยใช้คลื่นความถี่ 105.5 MHz ส่งสัญญาณจาก บ้านเลขที่ คอนโด อังกฤ พาวิลเลียน ถ.เชียงใหม่ - ลำปาง ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กำลังส่งสัญญาณวิทยุ 500 วัตต์ ครอบคลุมพื้นที่ส่งสัญญาณเป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร ในพื้นที่ตำบลหนองป่าครั่ง ตำบลสันผีเสื้อตำบลป่าตัน ตำบลฟ้าฮ่าม ตำบลศรีภูมิ ตำบลช้างม้อย ตำบลพระสิงห์ ตำบลวัดเกต ตำบลหายยา ตำบลช้างคลาน ตำบลหนองหอย ตำบลท่าศาลา อำเภอสันทราย(บางส่วน) อำเภอสันกำแพง(บางส่วน) และอำเภอสารภี (บางส่วน) โดยมีผู้ดำเนินรายการที่สมัครใจให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 คน

ภาพที่ 4.3 แสดงแผนที่ส่งสัญญาณ ของสถานีวิทยุชุมชนคลื่น 105.5 MHz

วัตถุประสงค์หลักในการดำเนินรายการของสถานี คือ สร้างความบันเทิง และประโยชน์ด้านข่าวสารแก่ประชาชน ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน และกิจกรรมช่วยเหลือสังคม

ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระยะเวลาระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 – วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 มีผังรายการของสถานีวิทยุ ดังนี้

เวลา 07.30 – 09.00 น.	รายการ Morning Tall
เวลา 09.00 – 12.00 น.	รายการศัพท์เพหฺระ
เวลา 12.00 – 16.00 น.	รายการมนต์เพลงลูกทุ่ง
เวลา 16.00 – 20.00 น.	รายการ Call Song
เวลา 20.00 – 24.00 น.	รายการ ข.ย้อย จัดให้

1.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มคนเสื้อแดง จำนวน 30 คน ที่ฟังรายการวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 และเคยเข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานี ใช้การสุ่มตัวอย่างพิจารณาตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยสรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	18	60.00
หญิง	12	40.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเพศหญิง ร้อยละ 40.00

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 25 ปี	3	10.00
26 – 35 ปี	5	16.67
36 – 45 ปี	5	16.67
46 – 55 ปี	7	23.33
56 – 65 ปี	8	26.67
มากกว่า 65 ปี	2	6.67
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 56 – 65 ปี คิดเป็น ร้อยละ 26.67 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 46 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.33

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ	2	6.67
รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	4	13.33
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	12	40.00
รับจ้างอิสระ	5	16.67
นักเรียน นักศึกษา	2	6.67
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ ไม่ได้ประกอบอาชีพ	5	16.67
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างอิสระ และเป็นแม่บ้าน หรือพ่อบ้าน หรือไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ในสัดส่วนที่เท่ากัน

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามการศึกษาสูงสุด

การศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษาที่ 6	10	33.33
ม.ต้น /ปวช. หรือเทียบเท่า	4	13.33
ม.ปลาย/ปวส. หรือเทียบเท่า	7	23.33
ปริญญาตรี	5	16.67
ปริญญาโท	4	13.33
สูงกว่าปริญญาโท	0	0.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวส. หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 23.33

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามภูมิลำเนาท้องถิ่น

ภูมิลำเนาท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดเชียงใหม่	21	70.00
จังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ	5	16.67
จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	6.67
จังหวัดในภาคตะวันออก	0	0.00
จังหวัดในภาคกลาง	2	6.67
จังหวัดในภาคใต้	0	0.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาท้องถิ่นอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาคือ อยู่ในจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่

ระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10 ปี	3	10.00
11 - 20 ปี	7	23.33
21 - 40 ปี	6	20.00
41 - 60 ปี	10	33.33
มากกว่า 60 ปี	4	13.33
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่ระหว่าง 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ ระหว่าง 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.33

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อหรือทัศนคติทางการเมือง

ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อหรือทัศนคติทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ความเชื่อหรือทัศนคติของคนในครอบครัว	8	16.00
ความเชื่อหรือทัศนคติของเพื่อน	4	8.00
ความเชื่อหรือทัศนคติของคนในที่ทำงาน	3	6.00
ประสบการณ์ส่วนตัวของตนเอง	11	22.00
ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังจากสื่อต่างๆ	9	18.00
ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังจากบุคคลที่น่าเชื่อถือ	10	20.00
ความน่าเชื่อถือของบุคคลทางการเมือง	5	10.00
รวม	50	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อ หรือทัศนคติทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด คือ ประสบการณ์ส่วนตัวของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 22.00 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังจากบุคคลที่น่าเชื่อถือ คิดเป็นร้อยละ 20.00

ทั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ที่ฟังรายการวิทยุชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ฟังรายการวิทยุและเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับทางสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 เป็นเพศชาย ร้อยละ 60.00 และเพศหญิง ร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 56 – 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีภูมิลำเนาท้องถิ่นอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 70.00 มีระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่าง 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 ด้านปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อ หรือทัศนคติทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด คือ ประสบการณ์ส่วนตัวของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 22.00 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังจากบุคคลที่น่าเชื่อถือ คิดเป็นร้อยละ 20.00

1.3 กลุ่มที่ 3 กลุ่มประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุชุมชน จำนวน 30 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างพิจารณาตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยสรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	17	56.67
หญิง	13	43.33
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.67 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 43.33

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 25 ปี	2	6.67
26 – 35 ปี	7	23.33
36 – 45 ปี	8	26.67
46 – 55 ปี	6	20.00
56 – 65 ปี	6	20.00
มากกว่า 65 ปี	1	3.33
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนมาก มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.33

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ	7	23.33
รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	4	13.33
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	10	33.33
รับจ้างอิสระ	3	10.00
นักเรียน นักศึกษา	4	13.33
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2	6.67
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนมาก ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ อาชีพข้าราชการหรือลูกจ้างในหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 23.33

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามการศึกษาสูงสุด

การศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษาที่ 6	4	13.33
ม.ต้น /ปวช. หรือเทียบเท่า	4	13.33
ม.ปลาย/ปวส. หรือเทียบเท่า	7	23.33
ปริญญาตรี	11	36.67
ปริญญาโท	4	13.33
สูงกว่าปริญญาโท	0	0.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนมาก มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมาคือ มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปวส. หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 23.33

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามภูมิลำเนาท้องถิ่น

การศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดเชียงใหม่	22	73.33
จังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ	3	10.00
จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1	3.33
จังหวัดในภาคตะวันออก	0	0.00
จังหวัดในภาคกลาง	4	13.33
จังหวัดในภาคใต้	0	0.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนมาก มีภูมิลำเนาท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาคือ จังหวัดในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.33

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่

ระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10 ปี	2	6.67
11 - 20 ปี	5	16.67
21 - 40 ปี	13	43.33
41 - 60 ปี	8	26.67
มากกว่า 60 ปี	2	6.67
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนมาก มีระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่าง 21 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมาคือ ระหว่าง 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามพรรคการเมืองที่ชื่นชอบ

พรรคการเมืองที่ชื่นชอบ	จำนวน	ร้อยละ
พรรคเพื่อไทย	8	26.67
พรรคประชาธิปัตย์	12	40.00
ไม่ได้ชื่นชอบพรรคใดเป็นพิเศษ	10	33.33
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนมากชื่นชอบพรรคประชาธิปัตย์ คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ ไม่ได้ชื่นชอบพรรคใดเป็นพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อหรือทัศนคติทางการเมือง

ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อหรือทัศนคติทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ความเชื่อหรือทัศนคติของคนในครอบครัว	8	16.67
ความเชื่อหรือทัศนคติของเพื่อน	4	8.33
ความเชื่อหรือทัศนคติของคนในที่ทำงาน	2	4.17
ประสบการณ์ส่วนตัวของตนเอง	8	16.67
ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังจากสื่อต่างๆ	7	14.58
ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังจากบุคคลที่น่าเชื่อถือ	10	20.83
ความน่าเชื่อถือของบุคคลทางการเมือง	9	18.75
รวม	48	100

หมายเหตุ: ผู้ให้สัมภาษณ์ 1 คน ระบุปัจจัยได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อหรือทัศนคติทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด คือ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังจากบุคคลที่น่าเชื่อถือ คิดเป็นร้อยละ 20.83 รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือของบุคคลทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 18.75

ทั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุชุมชน เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.67 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 43.33 ส่วนมาก มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว หรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.67 มีภูมิลำเนาท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 73.33 มีระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่าง 21 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.33 ส่วนมากชื่นชอบพรรคประชาธิปัตย์ คิดเป็นร้อยละ 40.00 ด้านปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อ หรือทัศนคติทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด คือ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังจากบุคคลที่น่าเชื่อถือ คิดเป็นร้อยละ 20.83 รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือของบุคคลทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 18.75

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวน 15 คน 2) กลุ่มผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มคนเสื้อแดง รวมจำนวน 30 คน และ 3) กลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป รวมจำนวน 30 คน โดยประเด็นคำถามในกลุ่มที่ 1 จะแตกต่างจากประเด็นคำถามของกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ผู้วิจัยจึงแยกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน

2.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนี้ประกอบไปด้วย ผู้ดำเนินรายการวิทยุ จำนวน 15 คน จาก 2 สถานี ได้แก่ สถานีวิทยุชุมชนคลื่น 92.5 MHz และสถานีวิทยุชุมชนคลื่น 105.5 MHz โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น หรือทัศนคติส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับความคิดในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 – วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ดังนี้

2.1.1 ความคิดเห็นต่อคำว่า ประชาธิปไตย

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ข้อมูลว่า ในความคิดเห็นของตน ประชาธิปไตย เป็นระบบที่ให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตัวแทน เพื่อใช้อำนาจของประชาชนในระบบรัฐสภา เป็นเครื่องมือในการทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นระบบที่เกิดขึ้นเพื่อประชาชน ผ่านตัวแทนของประชาชน ให้ประชาชนมีสิทธิ มีอำนาจในการเลือกตัวแทนให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็น ภายใต้สิทธิและเสรีภาพของตนเอง ไม่ล่วงละเมิด

สิทธิและเสรีภาพของคนอื่น โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร บ้านเมืองไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง สิทธิและเสียงของประชาชนถูกจำกัด ในบางเรื่อง ควรจะให้สิทธิ์ตัวแทนของประชาชนได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ตามที่ประชาชนคาดหวังไว้...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 1 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 19 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “... ประชาธิปไตยเป็นสิทธิของประชาชนที่มีสิทธิ์มีเสียงเท่าเทียมกัน ประชาชนเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารประเทศ ก็ควรจะให้อำนาจการบริหารกับตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง...” (บทสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 3 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558)

2.1.2 สารที่รายการสื่อสารไปยังผู้ฟังสอดคล้องกับความเป็นประชาธิปไตยตามข้อ 1.1 อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ข้อมูลว่า เนื้อหาสารที่รายการสื่อสารออกไปเกี่ยวกับประชาธิปไตยนั้น เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยเน้นไปที่การนำเสนอเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยเป็นหลัก ว่าสิทธิพึงจะได้ของแต่ละบุคคลมีอะไรบ้าง สิทธิของบุคคลอื่นมีอะไรบ้าง รณรงค์ให้ผู้ฟังเห็นความสำคัญในสิทธิของตน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ในส่วนของการจัดรายการนั้น เราจัดรายการเปิดเพลงให้คนฟัง คนฟังก็มีความสุขแล้วผมก็ยังให้ความรู้แก่คนฟังโดยยกเอาเรื่องราวทางการเมืองมาพูด เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย โดยไม่มีเนื้อหาเสียดสีฝ่ายใดๆ ทั้งสิ้น...” (บทสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 6 จัดรายการสายธรรมะ มีลักษณะเหมือนมัททายก สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 20 ตุลาคม 2558)

ทั้งนี้ ผู้ดำเนินรายการบางส่วน ให้ข้อมูลว่า เนื้อหาของรายการที่จัด เน้นไปที่เรื่องเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ การช่วยเหลือชุมชน ช่วยเหลือผู้คน เช่น สัตว์เลี้ยงหาย ขอรับบริจาคโลหิต มากกว่าการนำเสนอสาระทางการเมือง

2.1.3 ในช่วงการเลือกตั้งปี 2554 มีการนำเสนอเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือไม่ มีการนำเสนอรูปแบบรายการอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมาก ให้ข้อมูลว่า เนื้อหาสารที่รายการสื่อสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในช่วงปี 2554 เน้นไปที่สาระเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน มีการรณรงค์ให้ผู้ฟังเห็นความสำคัญในสิทธิของตน มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนรักษาสติ และเน้นให้ประชาชนตระหนักว่าสิทธิและเสียงของตนสามารถกำหนดอนาคตของตน และประเทศได้ โดยผู้ให้สัมภาษณ์

ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เนื้อหารายการของผมนั้นผมเน้นไปที่สิทธิและหน้าที่ของชาวบ้าน เช่น เมื่อออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผมจะเสนอเนื้อหารายการให้เห็นถึงผลประโยชน์ของการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และนำเสนอรายการอย่างเป็นกลางตรงไปตรงมา...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 7 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ จัดรายการบันเทิงและวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558)

2.1.4 แหล่งของข้อมูลข่าวสารที่ผู้ดำเนินรายการได้รับและนำมาใช้ออกอากาศ

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ข้อมูลว่า แหล่งของข้อมูลข่าวสารที่ผู้ดำเนินรายการได้นำมาใช้นั้นส่วนมากมาจาก 2 แหล่ง คือ จากแหล่งข่าวทั่วไป ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และแหล่งข่าววงใน เป็นข้อมูลเชิงลึก ซึ่งอาจรวมถึงการพูดคุยกับชาวบ้านด้วย แล้วการนำเสนอข้อมูลในรายการนั้น จะเป็นข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทุกแหล่งข้อมูลข่าวอย่างท่วงแท้ วิเคราะห์ร่วมกับใช้วิจารณญาณของผู้ดำเนินรายการก่อนที่จะนำเนื้อหาออกอากาศให้กลุ่มคนฟัง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ข้อมูลข่าวสารที่เรานำเสนอออกอากาศ ส่วนมากเป็นเนื้อหาจากข่าวในโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ เพราะเป็นแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือที่เราในฐานะผู้จัดรายการสามารถนำมาอ้างอิงในการออกอากาศได้...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 4 จัดรายการช่วงบ่าย บันเทิง เปิดโอกาสให้ประชาชนรับแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 10 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “...แหล่งข่าวนั้นส่วนมากที่ได้รับมาเป็นข่าวจาก หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และการลงพื้นที่หาข่าวจริงของเราเอง ก่อนที่เราจะนำเสนอออกอากาศนั้นเราต้องคัดกรองข่าวและสืบค้นหาข่าวอย่างถี่ถ้วน หากนำเสนอออกไปแล้วข่าวนั้นไม่เป็นความจริง ดีไม่ดีเราอาจโดนฟ้องได้...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 2 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (1) มีบทบาทในการเรียกมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558)

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารขณะนั้น ส่วนมากเราจะได้รับข้อมูลจากแหล่งข่าววงใน ซึ่งเป็นแหล่งข่าวที่มีความชัดเจน รวดเร็วกว่าสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เพราะสื่อบางสื่อไม่มีการนำเสนองานนั้นๆ ได้ ด้วยเหตุผลอันใดเราก็ไม่ทราบ แต่เราก็จะนำเสนอให้ประชาชนได้อย่างตรงไปตรงมา...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 1 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 19 ตุลาคม 2558)

2.1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองที่นำมาออกอากาศเป็นเรื่องใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ให้ข้อมูลว่า การนำเสนอข้อมูลของผู้ดำเนินรายการ ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม 2554 - 7 พฤษภาคม 2557 นั้น ส่วนมากนำเสนอข้อมูลด้านการเมืองเกือบทุกสถานี โดยสถานีของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น จะมุ่งประเด็นนำเสนอไปในเรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมในสังคม ที่พรรคเพื่อไทยซึ่งมีคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งจากการเลือกตั้ง แต่ไม่ได้รับความเป็นธรรม นำเสนอประเด็นความเหลื่อมล้ำ และการแบ่งขั้วแบ่งฝายในสังคม เนื้อหาการออกอากาศจึงเป็นการเชิญชวนมวลชนให้เรียกร้องความยุติธรรม โดยรายการวิทยุบางช่วงออกแบบรายการ เป็นรายการเชิงวิภาควิจารณ์ ครอบคลุมข่าวสารสังคม ข่าวสารการเมืองและข่าวธุรกิจ ซึ่งแล้วแต่จะว่าจะตั้งประเด็นไหนมาวิภาควิจารณ์ โดยจะเน้นสถานการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก รวมทั้ง มีการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ด้วยการเปิดสายหน้าไมค์ด้วย โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า ...เนื้อหาเราตอนนั้นเป็นเนื้อหาทางการเมืองจริงๆ เรานำเสนอเนื้อที่เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนฟัง เมื่อรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้รับการเลือกตั้งให้จัดตั้งรัฐบาล เราก็ควรที่จะยอมรับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งประเด็นเนื้อหา นั้นเราจะนำเสนอรายการ โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันวันต่อวัน เช่นเนื้อหา พรบ.นิรโทษกรรม เราก็จัดรายการแบบเปิดโอกาสให้ประชาชนนั้นได้แสดงความคิดเห็นว่า ประชาชนนั้นต้องการหรือยอมรับหรือไม่กับ พรบ.นิรโทษกรรม เราเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มโทรเข้ามาในรายการอยู่แล้วไม่เฉพาะแต่กลุ่มคนเสื้อแดงเท่านั้น เราจัดรายการขณะนั้นอย่างตรงไปตรงมา รัฐบาลถูกเรากว่าถูก รัฐบาลผิดเรากว่าผิด...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 2 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (1) มีบทบาทในการเรียกมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า ...เราจัดรายการเพื่อแสดงการเป็นตัวแทนของประชาชนที่ออกมาชี้แจงหรือตอบโต้กลุ่มที่ออกมาต่อต้านรัฐบาลขณะนั้น เมื่อรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้ถอดร่างพรบ.นิรโทษกรรมออกไปแล้ว กลุ่มที่ออกมาต่อต้านนั้นควรยุติการชุมนุมแต่กลับเปลี่ยนการชุมนุมเป็นการขับไล่รัฐบาล กล่าวหารัฐบาลขณะขึ้นต่างๆ นานา ทั้งที่รัฐบาลนั้นได้ให้ตรวจสอบทุกโครงการ เราจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ออกมาแสดงจุดยืนในการตอบโต้กลุ่มที่ออกมาต่อต้านรัฐบาลขณะนั้น...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 3 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (2) มีลักษณะพุดจาเสียงดัง จัดรายการเป็นภาษาเหนือ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558)

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่าน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า แม้จะแสดงออกอย่างชัดเจนว่าสถานีวิทยุ หรือผู้ดำเนินรายการให้การสนับสนุนพรรคการเมืองพรรคใดเป็นพิเศษ แต่การ

นำเสนอข้อมูลได้คำนึงถึงความถูกต้อง และประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ โดยหากประเด็นไหนรัฐบาลดำเนินการไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ก็จะนำเสนอเพื่อเป็นกระบอกเสียงแทนประชาชนด้วย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...การนำเสนอรายการในขณะนั้น เรานำเสนอประโยชน์ของนโยบายที่ประชาชนจะได้รับจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เช่น โครงการรับจำนำข้าว เราเห็นว่า ประชาชนที่ทำนาได้รับประโยชน์จากนโยบายจำนำข้าวจริงๆ ซึ่งเราเห็นว่าตลอดชีวิตการทำนาของพี่น้องชาวนานั้นมีความลำบากแค่ไหน เราจึงเห็นว่าการที่เราสนับสนุนให้รัฐบาลดำเนินการช่วยชาวนานั้นเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ต่อชาวนาจริงๆ เราจึงมีการนำเสนอเนื้อหาที่เรียกร้องให้กลุ่มที่ออกมาต่อต้านรัฐบาลขณะนั้น เลิกขัดขวางการจ่ายเงินให้กับชาวนาที่ยังไม่ได้รับเงินได้แล้ว...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 7 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ จัดรายการบันเทิงและวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558)

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่งให้ข้อมูลว่า วิทยุชุมชนไม่ได้นำเสนอข่าวสารประเด็นการเมืองเป็นหลัก แต่เน้นการช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือชุมชน เป็นหลัก ควบคู่กับการดำรงไว้ซึ่งศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นวิทยุของชุมชน ดังนั้น การนำเสนอในประเด็นการเมือง จึงเน้นที่การแจ้งข่าวสาร เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของประชาชน ตามนโยบาย หรือกฎระเบียบต่างๆ ที่กำหนดมาเพื่อใช้กับประชาชน ซึ่งประเด็นไหนที่รัฐบาลทำดี ประชาชนได้ประโยชน์ ก็จะนำเสนอข้อมูลไปยังประชาชน ส่วนประเด็นไหนที่รัฐบาลทำไม่เหมาะสม ก็จะเป็นสื่อกลางในการทักท้วง หรือร้องทุกข์ เช่นกัน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เนื้อหาข่าวสารขณะนั้น เป็นเนื้อหาทางการเมืองจริงๆ แต่เรายังคงความเป็นวิทยุของชุมชนไว้ ยังมีการนำเสนอข่าวสารช่วยเหลือสังคม ชุมชน และข่าวสารเกี่ยวกับ ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมทางด้านนาเราไว้อยู่เสมอ ไม่ใช่แค่เพียงเรื่องการเมืองเพียงอย่างเดียว...” (บทสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 5 ผู้ดำเนินรายการผู้หญิง พุดจาอ่อนหวาน จัดรายการช่วงเช้า มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558)

2.1.6 การกระตุ้นให้ผู้ฟังเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมือง

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้นำมวลชนเข้าร่วมการชุมนุม ได้ให้ข้อมูลว่า วิทยุชุมชนสามารถสร้างแรงกระตุ้นให้คนเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุม โดยประเมินจากการจัดกิจกรรมของสถานี ในช่วงแรกมีผู้ฟังมาร่วมฟังประมาณ 20 คน และเพิ่มจำนวนเป็นกลุ่มใหญ่มากในเวลาต่อมา โดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า วิทยุชุมชนคลื่น 92.5 MHz เป็นสถานีแรกๆ ของประเทศไทย ที่แสดงบทบาททางการเมือง โดยให้การสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี นายทักษิณ ชินวัตร แต่ลดบทบาทลงในช่วงรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นเพียงการให้กำลังใจ และมีผู้แทนกลุ่มไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย เนื้อหาที่นำเสนอในรายการ ที่เกี่ยวกับ

ประเด็นด้านการเมือง เป็นการเรียกร้องความถูกต้อง และความเป็นธรรมแก่รัฐบาล แต่ในช่วงที่มีกิจกรรมการชุมนุมทางการเมือง จะใช้วิทยุในการรวบรวมมวลชน การสื่อสารของผู้ดำเนินรายการ จะเปลี่ยนเป็นเชิญชวนมวลชนร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยเน้นนำเสนอในประเด็นความยุติธรรม การที่พรรคเพื่อไทยมีคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง แต่ไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยการร่วมกิจกรรมทางการเมืองผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน เป็นการรวมตัวของแฟนรายการด้วยความสมัครใจ ไม่มีเงินทุนสนับสนุน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เนื้อหาที่สร้างความสนใจให้ประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้น เป็นการชี้แจงประเด็นต่างๆ ที่รัฐบาลถูกกล่าวหา โดยการชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจ สำหรับการเรียกให้ประชาชนออกมานั้นส่วนมากเราจะเน้นไปในการเชิญชวนให้ประชาชนออกมาให้กำลังใจนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยภาคสมัครใจ ไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆทั้งสิ้น...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 2 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห้เมืองช่วงเช้า (1) มีบทบาทในการเรียกวมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558)

ในขณะที่ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่ง ให้ข้อมูลว่า รายการวิทยุชุมชนสามารถสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นอย่างมากโดยเนื้อหาในรายการในส่วนของประเด็นการเมืองนั้น ส่วนมากเป็นการให้ข้อมูลชี้แจงว่านโยบายของรัฐบาลที่ประกาศใช้ ประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไร เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค นโยบายจ่านำราคาข้าว นโยบายบัตรเครดิตเกษตรกร เป็นต้น และเป็นสื่อกลางในการชี้แจงข้อโต้แย้งให้แก่รัฐบาล ในประเด็นที่ฝ่ายค้านหรือฝ่ายการเมืองอีกกลุ่มหนึ่งโจมตีรัฐบาล เช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เราชี้แจงประโยชน์ของนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค นโยบายจ่านำราคาข้าว ถ้าประชาชนได้รับประโยชน์จากนโยบายเหล่านี้ เราก็ควรที่จะออกมาแสดงให้กลุ่มต่อต้านเห็นว่าเราได้รับประโยชน์จริง จึงเชิญชวนให้ประชาชนออกมาแสดงจุดยืนทางการเมือง...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 6 จัดรายการสายธรรมะ มีลักษณะเหมือนมัททกจัดรายการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 20 ตุลาคม 2558)

ในขณะที่ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนน้อย ให้ข้อมูลว่า รายการวิทยุชุมชนสามารถสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้ค่อนข้างน้อย โดยเนื้อหาหลักในรายการเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยเหลือสังคมและชุมชน เช่น แจงข่าว และขอความร่วมมือในช่วงสถานการณ์น้ำท่วม เป็นต้น ส่วนประเด็นด้านการเมืองมีการนำเสนอในลำดับความสำคัญที่รองลงไป ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...รายการของเรานั้นเน้นเนื้อหาช่วยเหลือสังคม แจงข่าวสารต่างๆ ที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เช่น ขอความร่วมมือช่วยบริจาคสิ่งของช่วงน้ำท่วม

ประเด็นทางการเมืองระเป็นประเด็นรองลงมา...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 11 จัดรายการช่วงเย็น รายการเพลงสากล รายการเน้นเนื้อหาเพื่อชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558)

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากระบุว่า การที่วิทยุชุมชนมีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้นั้น ปัจจัยสำคัญ คือ ความศรัทธาต่อผู้ดำเนินรายการวิทยุ ดังบทสัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เพราะผู้ดำเนินรายการแต่ละท่านนั้นล้วนแต่มีแฟนรายการของตัวเองทั้งนั้น เมื่อประชาชนได้รับการชักจูงจากการจัดรายการจากผู้ดำเนินรายการท่านนั้น ประชาชนก็อยากไปร่วมกิจกรรม เพราะหวังว่าไปแล้วจะได้เจอผู้ดำเนินรายการที่ตัวเองชื่นชอบและศรัทธา...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 10 จัดรายการช่วงหัวค่ำ มีลักษณะพูดจาตรงไปตรงมา สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 17 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “... การที่คนเสื้อแดงจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้นส่วนมากจะตัดสินใจจากตัวผู้ดำเนินรายการที่ชื่นชอบและฟังประจำ เพราะเชื่อว่าผู้ดำเนินรายการที่ฟังนั้นเป็นคนมีความรู้และเชื่อถือได้...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 7 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ จัดรายการบันเทิงและวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558)

2.1.7 รูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่รายการกับผู้ฟังรายการวิทยุมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ข้อมูลว่า แม้วิทยุชุมชน จะมีบทบาทเป็นช่องทางหนึ่งในการรวบรวมมวลชนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แต่แท้จริงแล้วเป็นบทบาททางการเมืองของผู้ดำเนินรายการแต่ละบุคคลมากกว่า แม้ในภาพรวมผู้ดำเนินรายการในสถานีวิทยุชุมชนเดียวกัน จะมีความคิดเห็นและทัศนคติด้านการเมืองที่สอดคล้องกัน แต่การแสดงบทบาท หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเมือง ยังถือว่าเป็นสิทธิของแต่ละบุคคล ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “... การเคลื่อนไหวทางการเมืองของเรานั้นเป็นการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล เราเป็นแค่ส่วนหนึ่งที่เป็นผู้แจ้งข่าวบอกกล่าวว่ามีกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่ไหนอย่างไร เราจะไปเพียงสังเกตการณ์เท่านั้น ไม่ได้เป็นแกนนำมวลชนโดยตรง...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 7 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ จัดรายการบันเทิงและวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558) ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เราเป็นส่วนหนึ่งของการปลุกกระดมมวลชนให้เข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมือง จะเรียกว่าแกนนำก็ได้ การเคลื่อนไหวนั้นจะเป็นการเดินขบวนเรียกร้องและขึ้นเวทีปราศรัยเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ร่วมกิจกรรมทางการเมือง...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนิน

รายการท่านที่ 2 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (1) มีบทบาทในการเรียกมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558) สอดคล้องกับผู้ดำเนินรายการอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “...เราดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยออกอากาศให้กลุ่มคนเสื้อแดงรับรู้ว่าเราจะมีกิจกรรมอะไร ที่ไหน ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นเป็นการขึ้นเวทีปราศรัยเพื่อเป็นการให้กำลังใจผู้เข้าร่วมกิจกรรมและรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร...” (บทสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 3 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (2) มีลักษณะพูดจาเสียงดัง จัดรายการเป็นภาษาเหนือ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558) ดังนั้น หากกล่าวถึงการมีส่วนร่วมระหว่างรายการวิทยุกับผู้ฟังรายการวิทยุ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากกล่าวว่า บทบาทที่ชัดเจนคือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น การโทรศัพท์ หรือการเขียนจดหมายเข้ามาแสดงความคิดเห็นในประเด็นการเมืองกับรายการวิทยุ โดยในส่วนของ การเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้น ส่วนใหญ่ผู้ฟังรายการมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อาหาร สิ่งของ เพื่อร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมือง และมีผู้ฟังรายการจำนวนหนึ่งที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิของแต่ละบุคคลในการตัดสินใจ

2.1.8 เมื่อมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงรัฐบาลที่ผ่านมามีการให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังรายการถึงประเด็นต่างๆ อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ในช่วงที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร รายการของสถานีวิทยุชุมชนต่างๆ มีการรายงานความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง โดยระบุว่าเป็นการรายงานสถานการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นจริงอย่างตรงไปตรงมา มีการแจ้งปฏิทินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่ม ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่งให้ข้อมูลว่า มีการเชิญชวนให้ผู้ฟังรายการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่รัฐบาล

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ให้ข้อมูลว่ามีการรายงานสถานการณ์อย่างตรงไปตรงมาและเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และนำเสนอข้อมูลของทั้งสองฝ่ายเปรียบเทียบกัน เพื่อให้ผู้ฟังใช้วิจารณญาณส่วนตัว...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 1 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 19 ตุลาคม 2558)

2.1.9 การนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของรายการมีความเป็นกลางหรือไม่อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า มีการรายงานสถานการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นจริงอย่างตรงไปตรงมา และมีความเป็นกลาง แต่พบผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่งให้ข้อมูลว่า มีการเชิญชวนให้ผู้ฟังรายการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่รัฐบาล

โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่ง กล่าวว่า “...การนำเสนอข้อมูล จะนำเสนออย่างเป็นกลาง ตรงไปตรงมา เพียงแต่เลือกอยู่ข้างฝ่ายที่เป็นประชาธิปไตย...” (บทสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 2 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (1) มีบทบาทในการเรียกมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558)

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวถึงลักษณะการนำเสนอข้อมูลในรายการว่า “...มีการรายงานสถานการณ์อย่างตรงไปตรงมาและเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จะนำเสนอข้อมูลของทั้งสองฝ่ายเปรียบเทียบกัน เพื่อให้ผู้ฟังใช้วิจารณญาณส่วนตัว และไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมือง ของทั้งสองฝ่าย...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 1 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 19 ตุลาคม 2558)

2.1.10 ท่านคิดว่าอะไรคือประโยชน์ของสาระทางการเมืองที่ท่านคิดจะสื่อสารไปยังกลุ่มผู้ฟัง และผู้ฟังคัดลอกตามสาระที่ท่านสื่อออกไปหรือไม่ เพียงใด อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากกล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า ประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้รับคือ การรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองที่ทันต่อสถานการณ์ แต่ปัจจัยที่จะทำให้ผู้ฟังคัดลอกตามนั้น ขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของผู้ดำเนินรายการแต่ละท่านเป็นสำคัญ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...สาระทางการเมืองที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้ฟังคือ ต้องการให้ตระหนักถึงคำว่าประชาธิปไตย และต้องการให้ประชาชนเรียกร้องความยุติธรรม ให้สังคมมีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งผู้ฟังจะได้รับประโยชน์จากสาระความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยที่แท้จริง ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองของประเทศ ทราบสถานการณ์ปัจจุบันทางการเมือง ซึ่งคาดว่าสาระที่นำเสนอ ทำให้ผู้ฟังส่วนมากคัดลอกตาม โดยประเมินจากจำนวนผู้ฟังที่มีส่วนร่วมกับรายการวิทยุ ไม่ว่าจะเป็นการโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือการให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง ในลักษณะของการบริจาคทรัพย์ และสิ่งของ รวมถึงการตัดสินใจเดินทางไปร่วมการชุมนุม ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลัง...” (บทสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 2 เป็นผู้ดำเนินรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (1) มีบทบาทในการเรียกมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558)

2.1.11 บทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมือง (ช่วงระหว่างรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม 2554 - 7 พฤษภาคม 2557)

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากให้ข้อมูลว่า ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม 2554 - 7 พฤษภาคม 2557 สถานีวิทยุส่วนมากมีบทบาทในการเป็นกระบอกเสียงให้พรรคการเมือง โดยในส่วนของสถานีวิทยุชุมชนคลื่น 92.5 MHz และ 105.5 MHz นั้น มีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเมือง และเป็นกระบอกเสียงให้รัฐบาล โดยมีการแจ้ง

หรือชี้แจงข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับประชาชนได้ทราบ เช่น ประชาชนจะได้ประโยชน์อะไร จากมาตรการหรือนโยบายของรัฐบาล ความคืบหน้าของโครงการต่างๆ ของรัฐบาลเป็นอย่างไร โครงการที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนมีสาเหตุจากอะไร โดยเน้นความถูกต้องและข้อมูลที่แท้จริง ในส่วนของบทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “...การจัดรายการวิทยุเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธัรรวบรวมมวลชนผู้ฟังรายการวิทยุเข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมชุมนุมทางการเมือง และเป็นผู้นำร่วมเดินทางไปชุมนุมทางการเมือง...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 1 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 19 ตุลาคม 2558) แต่ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า ...ไปร่วมการประชุมในในฐานะผู้ร่วมชุมนุม ไม่มีบทบาทเป็นผู้นำในกลุ่ม ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการประชุมจะเดินทางไปเองด้วยความสมัครใจ ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน ...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 7 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ จัดรายการบันเทิงและวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558)

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “... ในช่วงก่อนการเลือกตั้งปี 2554 หรือก่อนรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม 2554 - 7 พฤษภาคม 2557 ตนได้ลดบทบาททางการเมืองลง เนื่องจากในช่วงที่เป็นแกนนำก่อนการเลือกตั้งนั้น แม้จะได้รับการยอมรับและให้การสนับสนุนอย่างมาก แต่เมื่อถูกควบคุมตัว ทางกลุ่มต้องใช้จ่ายเงินกับภารกิจส่วนอื่น ทำให้การประกันตัวล่าช้า จึงลดบทบาทลงเหลือเพียงการให้คำแนะนำ และเป็นกระบอกเสียงในการเรียกร้องความเป็นธรรมให้รัฐบาล...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 10 จัดรายการช่วงหัวค่ำ มีลักษณะพูดจาตรงไปตรงมา เป็นอดีตผู้นำมวลชนก่อนการเลือกตั้ง เป็นรายการบันเทิงและวิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองบางครั้ง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 17 ตุลาคม 2558)

ในขณะที่ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่ง ให้ข้อมูลว่า “... ในช่วงดังกล่าวตนได้มีส่วนร่วมเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อยื่นหนังสือร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง กรณีพบเห็นความไม่เป็นธรรมเท่านั้น เช่น เรื่องที่ดินหลังอนุสาวรีย์ศรีนครินทร์วิชัย ได้มีส่วนร่วมในการยื่นหนังสือร้องเรียนจนมีมูลนิธิเข้ามาบริหารจัดการ ส่วนบทบาทด้านการเมืองในฐานะสื่อ ได้แบ่งปันข้อมูลนโยบายของพรรคการเมือง แต่ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นกลาง...” (บทสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 11 จัดรายการช่วงเย็น รายการเพลงสากล เป็นอดีตผู้นำมวลชนก่อนการเลือกตั้ง รายการเน้นเนื้อหาเพื่อชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558)

2.1.12 หลังจากมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผ่านมา ในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุ คิดว่าวิทยุชุมชนมีบทบาททางการเมืองอะไรบ้างที่เห็นได้อย่างชัดเจน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากให้ข้อมูลว่า วิทยุชุมชนมีบทบาทด้านการเมืองที่ชัดเจน คือ การเป็นสื่อกลาง ที่ทำให้ประชาชนทั่วไปสนใจด้านการเมืองมากขึ้น รู้ข่าวสารทางการเมืองจากทั่วโลก รู้ความเคลื่อนไหวทางการเมือง รู้สิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ทราบประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ เนื่องจากในอดีตข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองมีการกล่าวถึงน้อย สื่อโทรทัศน์ไม่ค่อยนำเสนอข่าวด้านการเมือง โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนจึงมีน้อย แต่วิทยุเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด ง่ายที่สุด จึงเป็นช่องทางในการรับทราบข่าวสารด้านการเมืองที่ประชาชนนิยม

นอกเหนือจากเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลแล้ว วิทยุชุมชนยังมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการรวมตัวของมวลชน เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชนด้านการเมือง มีบทบาทในการให้กำลังใจรัฐบาลและนายกรัฐมนตรี เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลกรณีรัฐบาลหรือนายกรัฐมนตรีถูกพาดพิง วิทยุชุมชนบางแห่ง มีการสื่อสารในลักษณะปลุกระดม บางแห่งให้ข้อมูลด้านเดียว แต่หลายแห่งยังให้ข้อมูลที่เป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวอย่างหนักแน่นว่า “...ในช่วงรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เห็นได้ชัดเจนว่าวิทยุชุมชนเข้ามามีบทบาททางการเมืองมาก มีการนำเสนอข่าวสารในประเด็นการเมืองเป็นหลัก ข่าวสารด้านสังคม ประเพณีวัฒนธรรม มีการนำเสนออย่างลงมาก บางสถานีเป็นกระบอกเสียงให้กลุ่มการเมืองบางฝ่าย จึงมีส่วนสำคัญในการปลุกระดมมวลชน มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นด้านการเมือง กระตุ้นให้ประชาชนร่วมกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกระแสมวลชน คือ ความศรัทธาต่อตัวผู้ดำเนินรายการ...” (บทสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 7 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ จัดรายการบันเทิงและวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558)

2.1.13 ข้อเสนอแนะต่อบทบาททางการเมืองของวิทยุชุมชน หรือข้อเสนอแนะต่อบทบาทอื่นๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันว่า ลักษณะของสื่อวิทยุชุมชนในปัจจุบัน มี 2 ประเภท คือ สื่อธุรกิจ ซึ่งจะมีการตรวจสอบให้การดำเนินการเป็นไปตามเงื่อนไขอยู่แล้ว และสื่อสาธารณะ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่ง ให้ความคิดเห็นว่า กสทช.ควรจะเข้ามาดูแล เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลต่อสื่อ และที่ผ่านมาสื่อสาธารณะบางแห่งให้ข้อมูลด้านเดียว ไม่วางตัวเป็นกลาง ซึ่งอาจต้องขอความร่วมมือในการนำเสนอข้อมูลให้เป็นกลาง เพื่อให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเอง ไม่มีลักษณะเป็นการชี้นำทางความคิด

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน โดยสรุปเป็นข้อเสนอแนะต่อบทบาททางการเมืองของสื่อ ได้ดังนี้

1. วิทยุชุมชนควรมีบทบาทเป็นสื่อกลางในการให้ความรู้กับประชาชน
2. ควรวางตัวเป็นกลาง นำเสนอข้อมูลอย่างเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ผู้ฟังใช้ดุลยพินิจพิจารณา
3. สื่อควรนำเสนอข้อมูลที่แท้จริง ตรงไปตรงมา ไม่ใช่ความรู้สึกในการดำเนินรายการ ไม่เสนอความคิดเห็นส่วนตัวในการดำเนินรายการ
4. สื่อไม่ควรนำเสนอในเชิงปลุกกระดม
5. ควรพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ แยกแยะ เป็นสื่อที่มีจรรยาบรรณวิเคราะห์ได้ว่าข้อมูลใดเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง มีการคัดเลือกข่าวสารที่จะนำเสนอจากแหล่งข่าวที่เหมาะสม เชื่อถือได้
6. มีบทบาทในการส่งเสริมความสามัคคีของคนในชาติ
ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางคน แสดงความคิดเห็นว่า อยากให้วิทยุชุมชนได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ

2.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนี้ประกอบไปด้วย กลุ่มผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มคนเสื้อแดง จำนวน 30 คน ซึ่งในรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้จะเรียกว่า “กลุ่มที่หนึ่ง” และ กลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 30 คน ซึ่งในรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้จะเรียกว่า “กลุ่มที่สอง” ซึ่งทั้งสองกลุ่มใช้ประเด็นคำถามเดียวกันในการสัมภาษณ์ และแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่

หัวข้อที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับรายการวิทยุ

หัวข้อที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น หรือทัศนคติส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

โดยเชื่อมโยงกับความคิดในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 – วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

หัวข้อที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับรายการวิทยุ

2.2.1 รายการวิทยุชุมชนที่ชื่นชอบ เหตุผลที่ชื่นชอบ และช่วงของการรับฟังการ

ออกอากาศ

กลุ่มที่หนึ่ง ให้ข้อมูลว่า ในการรับฟังรายการวิทยุโดยส่วนมากแล้วไม่ได้ระบุเป็นพิเศษว่าฟังช่วงรายการใด หรือฟังผู้ดำเนินรายการท่านใดเป็นพิเศษ ขึ้นอยู่กับความสะดวก โดยมักจะเปิดฟังเกือบตลอดเวลาที่มีโอกาส เช่น ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่งประกอบอาชีพค้าขาย ให้ข้อมูลว่าจะเปิดฟังรายการจากวิทยุชุมชนตลอดเวลาที่อยู่ที่บ้าน หรือขณะเตรียมของขาย หรือขณะทำงานบ้าน เนื่องจากการฟังวิทยุไม่ต้องใช้สมาธิมากเหมือนการดูรายการจากโทรทัศน์ ซึ่ง

บางครั้งต้องมองจอโทรทัศน์ด้วยจึงจะทราบเนื้อหาสาระของรายการ เป็นการรบกวนการทำงาน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...ลุงฟังวิทยุเพราะวิทยุให้ความบันเทิง แล้วยังให้ความรู้ต่างๆ ส่วนตัวลุงชอบฟังเรื่องการเมืองเราก็จะหมุนไปฟังรายการเกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะรายการสกาภาแพ ของวิทยุรักเชียงใหม่ 51 ฟังไปคิดไปทำงาน ไปมันไม่ได้ทำให้งานเราเสียหาย...” (บทสัมภาษณ์ลุงแว่น (เสื้อแดงหลังคอก) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558)

สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มที่เป็นผู้สูงอายุ หรือกลุ่มเป็นแม่บ้าน ซึ่งให้ข้อมูลว่าฟังรายการวิทยุชุมชนเกือบตลอดเวลาในช่วงกลางวัน ระหว่างทำงานบ้าน หรือพักผ่อนอยู่ที่บ้าน เนื่องจากสะดวก ตัวเครื่องมีขนาดเล็ก ย้ายหรือพกพาไปเปิดฟังที่ไหนก็ได้ เข้าถึงเนื้อหารายการได้ง่าย ไม่ต้องใช้สมาธิในการรับฟังมาก ดังบทสัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...เราฟังวิทยุตลอดทั้งวันเพราะให้ความบันเทิง คลายเครียด รับรู้ข่าวสารอย่างรวดเร็ว เวลาเราทำงานบ้านเราก็เปิดวิทยุเพราะว่าวิทยุนั่นพกพาง่ายสะดวกกว่าดูโทรทัศน์ จะอยู่ตรงไหนของบริเวณบ้านเราก็เอาไปได้...” (บทสัมภาษณ์นางพรรณนง แคว้นไธสง สัมภาษณ์เมื่อ 12 ตุลาคม 2558)

ด้านคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุที่เลือกฟัง เลือกจากรูปแบบรายการ ความน่าสนใจของรายการที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ ความน่าเชื่อถือในตัวผู้ดำเนินรายการ และความชัดเจนของการส่งสัญญาณออกอากาศ และมักจะเลือกฟังคลื่นเดียว ไม่นิยมเปลี่ยนคลื่นไปมา ระหว่างวัน ดังบทสัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...เราชอบเรื่องการเมืองและชื่นชอบพรรคเพื่อไทยเราจะฟังรายการวิเคราะห์การเมือง เพราะต้องการรับรู้การเคลื่อนไหวทางการเมืองว่าตอนนี้เกิดอะไรขึ้นบ้าง จะฟังแต่สถานีนี้อย่างเดียวไม่เปลี่ยนไปฟังสถานีอื่น...” (นายสงวนศักดิ์ หอมระเหย สัมภาษณ์เมื่อ 17 ตุลาคม 2558)

กลุ่มที่สอง ให้ข้อมูลว่า ในการรับฟังรายการวิทยุโดยส่วนมากไม่ได้ระบุเป็นพิเศษว่าฟังช่วงรายการใด หรือฟังผู้ดำเนินรายการท่านใดเป็นพิเศษ ขึ้นอยู่กับความสะดวกของเวลาในการรับฟังเช่นเดียวกับกลุ่มแรก โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งในกลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขาย ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ว่า “...จะเปิดฟังรายการจากสถานีวิทยุเกือบตลอดเวลาที่ขายของ หรือระหว่างทำงาน แต่มักเลือกฟังรายการที่ตนชื่นชอบ โดยมากเป็นรายการที่ให้ความบันเทิง เช่น รายการเพลงที่สอดคล้องกับรสนิยมของตน และจะเปลี่ยนคลื่นเพื่อไปฟังรายการวิทยุที่ตนชื่นชอบในแต่ละคลื่นไปเรื่อยๆ...” (บทสัมภาษณ์นางศรีพรรณ วรรณวิจิตร สัมภาษณ์เมื่อ 20 กันยายน 2558)

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “...ไม่ได้เลือกฟังรายการวิทยุชุมชนด้วยตนเอง แต่รับฟังร่วมกับคนในครอบครัว เช่น ในบ้านมีผู้สูงอายุที่ชอบการรับฟังรายการวิทยุ และจะเปิดวิทยุเป็นเพื่อนระหว่างวันตลอดเวลา...” (สุจิตรา คำน้อย สัมภาษณ์เมื่อ 25 ตุลาคม 2558) และผู้ให้สัมภาษณ์อีกจำนวนหนึ่ง ให้ข้อมูลว่ารับฟังรายการวิทยุชุมชนเพียงบางช่วงของวัน

เช่น ระหว่างขับรถ โดยจะตั้งสถานีไปที่รายการที่ตนชื่นชอบ ซึ่งส่วนมากเป็นรายการที่ให้ความบันเทิง

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนให้ข้อมูลว่า ไม่ชอบฟังข้อมูลจากรายการวิทยุ เนื่องจากมีความเห็นว่าข้อมูลเชื่อถือได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ไม่มั่นใจในความถูกต้องของข่าวสารที่ได้รับฟัง ผู้เล่าข่าวอาจตกแต่งมานำเสนอ รักชอบฝ่ายใดก็จะลำเอียงที่จะนำเสนอ โดยจะรับฟังข่าวสารด้านการเมืองจากโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือพิมพ์มากกว่า

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการฟังรายการวิทยุชุมชน

กลุ่มที่หนึ่ง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า รับฟังรายการจากสถานีวิทยุเพื่อติดตามข่าวสารบ้านเมือง และข่าวสารของชุมชน ซึ่งผู้ดำเนินรายการมีการนำเสนอข้อมูล หรือเนื้อหารายการได้อย่างน่าสนใจ สามารถรับฟังได้เรื่อยๆ ตลอดทั้งวัน ซึ่งผู้ฟังรายการส่วนมากไม่ค่อยมีโอกาสได้รับทราบข่าวสารจากแหล่งอื่น เนื่องจากต้องทำงาน หรือมีภารกิจมากในแต่ละวัน หากไม่ติดตามข่าวสารจากรายการวิทยุก็แทบจะไม่ทราบความเคลื่อนไหวของสังคม ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “...ตนรับฟังรายการวิทยุชุมชน เพื่อความบันเทิง และเปิดวิทยุเป็นเพื่อนขณะทำงาน แต่เมื่อฟังไปเรื่อยๆ ก็เริ่มคุ้นชินกับการฟัง จนต้องฟังเป็นกิจวัตรประจำวัน...” (บทสัมภาษณ์นายปรีชา (แดงประตู่เชียงใหม่รักธรรม) สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า ...เราติดตามรับฟังวิทยุเพื่อการรับรู้ข่าวสารและความบันเทิง เรามีสถานีวิทยุที่ฟังประจำทุกวัน โดยแทบที่จะไม่เปลี่ยนไปฟังสถานีอื่นเลย... (บทสัมภาษณ์ นางอุ๊ด (แดงภาค้อม) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 2 ตุลาคม 2558)

กลุ่มที่สอง ส่วนมากให้ข้อมูลว่ารับฟังรายการวิทยุชุมชนเพื่อความบันเทิงเป็นหลัก และติดตามข่าวสารของชุมชน และข่าวสารบ้านเมืองเป็นประเด็นรองลงไป กลุ่มที่เลือกฟังรายการวิทยุเป็นประจำด้วยตนเองให้ข้อมูลว่า เปิดฟังเป็นเพื่อนขณะทำงาน ในขณะที่กลุ่มที่ฟังรายการวิทยุร่วมกับคนในครอบครัว ให้ข้อมูลว่า ไม่ได้ตั้งใจฟังเนื้อหาสาระจากรายการวิทยุ แต่เมื่อได้ยินเสียงจากรายการวิทยุก็เข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องราวที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอได้ เนื่องจากเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย และเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชนและรอบตัว จึงทำความเข้าใจได้ไม่ยาก ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “... เราฟังวิทยุเพื่อความบันเทิงจริงๆ โดยที่ไม่อยากรับรู้ข่าวสารการเมืองเลย เพราะเวลาเราเปิดวิทยุในที่ทำงาน เราไม่ได้ฟังวิทยุแต่เพียงคนเดียว เรายังมีเพื่อนร่วมงานฟังอยู่ด้วย หากมีเนื้อหาทางการเมืองเราก็จะเปลี่ยนฟังฟังอย่างอื่นเลย...” (บทสัมภาษณ์นายบรรพต จารุรักษ์สกุล สัมภาษณ์เมื่อ 24 กันยายน 2558)

2.2.3 วิทยุชุมชนที่ท่านฟังมีการสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งเป็นพิเศษ

กลุ่มที่หนึ่ง ให้ข้อมูลว่า สถานีวิทยุชุมชนที่ตนรับฟังมีการนำเสนอข้อมูล และให้การสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น และความนิยมของตน และเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ตนติดตาม และรับฟังการจัดรายการของสถานีวิทยุชุมชนดังกล่าว เพราะต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสาร หรือข่าวประกาศแจ้งต่างๆ จากทางกลุ่มด้วย ซึ่งข้อมูลที่ได้รับฟังในขณะนั้นมีความทันสมัย ทันทั่วถึง ทำให้สามารถพูดคุยหารือในกลุ่มเพื่อนได้ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “... สถานีที่เราฟังเป็นสถานีที่เหมือนเป็นตัวแทนของพรรคเพื่อไทยเลย เขามีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนโยบายพรรคที่ให้ประชาชนอย่างเราได้รับรู้ และออกมาตอบโต้กลุ่มที่ออกมาต่อต้านรัฐบาลตอนนั้น เขาก็จัดรายการที่มีความเป็นกลางอยู่บ้านนะ บางทีถ้ารัฐบาลตอนนั้นทำไม่ถูกต้องเขาก็ออกมาตำหนิเหมือนกันนะ...” (บทสัมภาษณ์ นายกุลภัทร วังมูล สัมภาษณ์เมื่อ 19 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...เราฟังสถานีวิทยุรักเชียงใหม่ 51 เพราะเราต้องการรับรู้การเคลื่อนไหวของรัฐบาลและพรรคเพื่อไทย ว่าเขาได้มีการเคลื่อนไหวยังใงบ้านเพราะเราเป็นห่วงนายกที่เป็นคนบ้านเดียวกันกับเรา...” (บทสัมภาษณ์ นายปรีชา (แดง) ประจวบเชียงใหม่รักธรรม) สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558)

กลุ่มที่สอง ให้ข้อมูลว่า สถานีวิทยุชุมชน หรือรายการวิทยุบางรายการที่รับฟัง มีการสนับสนุนพรรคการเมืองเป็นพิเศษ แต่บางสถานีหรือบางรายการมีการวางตัวเป็นกลาง นำเสนอข้อมูลของกลุ่มการเมืองทั้งสองฝ่าย แต่บางสถานีหรือบางรายการนำเสนอข่าวสารของชุมชน และข่าวสารเพื่อประชาชน และความบันเทิงเป็นหลัก ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “... สถานีที่เราฟังไม่มีการสนับสนุนพรรคการเมืองนะ แต่จะมีเนื้อหาารประกาศข่าวช่วยเหลือสังคม งานบุญ ทอดกระฐิน ผ้าป่าสามัคคี มากกว่า เพราะเราจะเลือกฟังแต่รายการเพลง เพื่อความบันเทิง สบายใจที่สุด หัวเราะ...” (บทสัมภาษณ์ นายรัชชัย ยศยาคำ สัมภาษณ์เมื่อ 31 ตุลาคม 2558)

2.2.4 ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางใดบ้าง และรายการใดบ้าง

กลุ่มที่หนึ่ง ส่วนมากให้ข้อมูลว่ามีการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ช่องเคเบิลทีวี รายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ทั่วไป หนังสือพิมพ์ และวิทยุชุมชน โดยสื่อที่สามารถติดตามข่าวสารได้สะดวกที่สุดคือ วิทยุชุมชน เนื่องจากเข้าถึงง่าย อุปกรณ์พกพาสะดวก และฟังขณะทำงานหรือภารกิจอื่นๆ ด้วยได้ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “...ตนจะติดตามข้อมูลผ่านช่องเคเบิลทีวี ในช่วงที่มีโอกาสเสมอ เช่น ฟังไปด้วยระหว่างการรับประทานอาหารในแต่ละมื้อ เพื่อไม่ให้ตกข่าว นอกจากนั้น ก็มีการอ่านข่าวจากสื่อออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต

และรับฟังจากเพื่อนหรือคนในชุมชนที่พูดคุยกันเกี่ยวกับประเด็นการเมือง...” (บทสัมภาษณ์นางสาวประกายแก้ว กลิ่นตะกุด สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558)

ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “... เราจะติดตามวิทยุรักเชียงใหม่ 51 ตอนนั้นอย่างใกล้ชิด เพราะเราต้องการรับรู้ข่าวสารหรือการเคลื่อนไหวของทางสถานีว่ามีการจัดกิจกรรมที่ไหน เมื่อไหน และพร้อมจะไปที่ไหนก่อนที่คนอื่นไปเสมอ...” (บทสัมภาษณ์นายปรีชา (แดง) ประตุเชียงใหม่รักธรรม) สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558)

กลุ่มที่สอง ส่วนมากให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันว่าติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต แต่มักได้รับทราบข่าวสารทางการเมืองจากรายการของวิทยุชุมชน และการพูดคุยของกลุ่มเพื่อนหรือคนในครอบครัว โดยส่วนหนึ่งให้ข้อมูลว่า ไม่ได้ตั้งใจติดตามข่าวอย่างจริงจัง แต่สื่อต่างๆ มีการนำเสนอ เนื่องจากเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึง จึงได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลไปด้วย

2.2.5 ท่านเชื่อมั่นต่อข่าวสารด้านการเมืองที่ได้รับฟังจากวิทยุชุมชน มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

กลุ่มที่หนึ่ง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า มีความเชื่อมั่นต่อข่าวสารด้านการเมืองที่ได้รับฟังจากวิทยุชุมชน มีความเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอได้มาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ คือ มีการหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต รวมทั้งข้อมูลวงในจากแหล่งที่เชื่อถือได้ แต่ผู้ฟังจะใช้วิจารณญาณส่วนตัวพิจารณาด้วย โดยยังมีความคิดเห็นว่าในบางประเด็นผู้ดำเนินรายการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว และบางคนยังมีการนำเสนอโดยใช้ความคิดเห็นส่วนตัวร่วมด้วย แต่ในภาพรวม ยังเชื่อมั่นต่อข่าวสารที่ได้รับฟัง เนื่องจากผู้ดำเนินรายการเป็นผู้มีวุฒิ คุณวุฒิ รวมถึงมีความน่าเชื่อถือทางสังคมด้วย โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...ตนเองมีความเชื่อในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากทางวิทยุรักเชียงใหม่ 51 เพราะนักนักรายการนั้นล้วนแต่เป็นคนมีหน้ามีตาในสังคมเชียงใหม่ บางคนเป็นถึงระดับนักวิชาการ ซึ่งตนมั่นใจว่าผู้ดำเนินรายการจะเอาข้อมูลเท็จหรือไม่เป็นความจริงมาออกอากาศนั้นเป็นไปได้ (อารมณ์ค่อนข้างเหมือนจะโมโห)...” (บทสัมภาษณ์ลุงแวน (เลื้อแดงหลังคอก) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558)

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากกล่าวไปในทิศทางเดียวกัน มีความเชื่อมั่นต่อข่าวสารที่ได้รับฟังจากวิทยุชุมชน เนื่องจากเชื่อมั่นในตัวผู้ดำเนินรายการ เป็นผู้มีความรู้ และมีคุณวุฒิที่เชื่อถือได้ในสังคมไม่นำเสนอข่าวสารที่ไม่ตรงกับความจริงอย่างแน่นอน

กลุ่มที่สอง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า มีระดับความเชื่อมั่นต่อข่าวสารด้านการเมืองที่ได้รับฟังจากวิทยุชุมชนว่าเชื่อได้บ้างไม่ได้บ้าง เนื่องจากวิทยุชุมชนในช่วงดังกล่าว

(ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่างการ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) มีการเลือกข้างในการสนับสนุนกลุ่มการเมือง มีการนำเสนอข่าวสารโน้มเอียงไปทางกลุ่มที่ตนชื่นชอบ ในลักษณะนำเสนอข้อมูลทางเดียว จึงต้องใช้วิจารณญาณส่วนตัวในการรับฟัง ข่าวสารการเมืองจากสถานีวิทยุชุมชน และติดตามข่าวสารจากช่องทางอื่นเป็นหลัก เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ดังผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าว “...ตนรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางวิทยุมาบ้าง แต่จะให้ตนเชื่อทั้งหมดมันก็ไม่ได้ เพราะผู้ดำเนินรายการตอนนั้นจัดรายการที่เข้าข้างฝ่ายได้ฝ่ายหนึ่งอยู่แล้ว ตนจึงเชื่อหูไว้หู แยกแยะข่าวด้วยตัวเอง และไม่คอยรับฟังข่าวสาร ขณะนั้นจากคนรอบข้างไม่ยกทะเลาะกับใคร...” (บทสัมภาษณ์นายสุรินทร์ แสนบ่อแก้ว สัมภาษณ์เมื่อ 24 กันยายน 2558)

2.2.6 การรับฟังข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน มีผลต่อการตัดสินใจ หรือการดำเนินการของท่านอย่างไร

กลุ่มที่หนึ่ง ให้ข้อมูลว่า การรับฟังข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ทำให้ทราบสถานการณ์ทางการเมืองทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค และทราบความเคลื่อนไหวของกลุ่มต่างๆ รวมถึงปฏิทินกิจกรรมทางการเมือง ส่วนมากมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือแสดงออกทางการเมือง โดยกิจกรรมที่มักเข้าร่วมได้แก่ การโทรศัพท์ไปแสดงความคิดเห็นกับสถานีวิทยุ การบริจาคทรัพย์สิน และการบริจาคอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้ได้ให้สัมภาษณ์อย่างน่าสนใจว่า “...ฟังวิทยุคลื่นไหนก็ได้ถ้าฟังแล้วมีความสุข แต่ส่วนตัวนั้น ตนจะเลือกฟัง วิทยุของคนเสื้อแดง เพราะตนชื่นชอบในตัวของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรอยู่แล้ว เพราะผู้ดำเนินรายการได้ให้ข้อมูลที่เรายากรู้ เช่น ดีเจบอกว่วันนี้รัฐบาลนายสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรกำลังทำอะไรอยู่ แล้วเราเห็นด้วยหรือไม่ ตนก็จะโทรไปแสดงความคิดเห็นทันทีโดยไม่ได้มีใครบังคับที่โทร...” (บทสัมภาษณ์นางอุ๊ (แดงกาดก้อม) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 2 ตุลาคม 2558)

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางกลุ่ม ให้ข้อมูลว่า เคยไปร่วมชุมนุมทางการเมือง บริจาคอาหาร และบริจาคเงินสมทบทุนในกิจกรรมการเมือง แต่การไปร่วมชุมนุมเกิดจากการชักชวนของคนรู้จัก ไม่ได้ตัดสินใจจากการรับฟังรายการวิทยุ โดยข่าวสารที่ได้รับฟังจากรายการวิทยุเป็นเพียงแหล่งแจ้งข้อมูล หรือแจ้งปฏิทินกิจกรรมเท่านั้น แต่การตัดสินใจเกิดจากความศรัทธาต่อตัวบุคคลมากกว่า

กลุ่มที่สอง ให้ข้อมูลว่า การรับฟังข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ทำให้ทราบความเคลื่อนไหวทางการเมือง และทราบกิจกรรมทางการเมืองที่กำลังจะเกิดขึ้น แต่ผลต่อการตัดสินใจหรือการดำเนินการทางการเมือง มีค่อนข้างน้อย โดยส่วนมากให้ข้อมูลว่า

ส่วนร่วมทางการเมืองที่ตนแสดงออกหลังการรับฟังข้อมูลคือ มีการพูดคุยกันในกลุ่มเพื่อน หรือในครอบครัว แต่ไม่แสดงออกมาก เนื่องจากมีความเห็นว่าต้องฟังหูไว้หู ไม่สามารถพูดทุกเรื่องที่ได้รับฟังมาได้ เนื่องจากการนำเสนอข้อมูลของผู้ดำเนินรายการยังไม่มีความเป็นกลางเท่าที่ควร

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางคน ให้ความเห็นว่า ข้อมูลที่ได้รับฟังจากรายการวิทยุมีผลต่อการตัดสินใจในระดับไม่มากนัก โดยทำให้เกิดความรู้สึกอยากไปร่วมชุมนุมทางการเมือง ทั้งนี้ ไม่ได้เกิดจากความเชื่อหรือเห็นด้วยกับการนำเสนอของผู้ดำเนินรายการ แต่อยากทดลองไปสัมผัสบรรยากาศ และต้องการรู้ข้อมูลที่แท้จริงจากกลุ่มดังกล่าว ดังกล่าววทสัมภาษณ์ท่านนี้ว่า “...วิทยุไม่มีผลต่อการตัดสินใจของตนเลย เพราะตนไม่ได้มีความเชื่อหรือทัศนคติทางการเมืองใดๆทั้งสิ้น แต่จะติดตามอย่างห่างๆ บางทีตนก็ไปร่วมกิจกรรมนะแต่จะไปดูบรรยากาศว่าเขาทำอะไรบ้างไม่ได้ตั้งใจไปฟัง อีกอย่างหารอร้อย (หัวเราะดังมากๆ)...” (บทสัมภาษณ์นาย พงศธร สุภานิช สัมภาษณ์เมื่อ 21 ตุลาคม 2558)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น หรือทัศนคติส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

3.1 หากกล่าวถึงคำว่า ประชาธิปไตย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

กลุ่มที่หนึ่ง ให้ความคิดเห็นว่า ประชาธิปไตยควรเกิดขึ้นเพื่อประชาชน ผ่านตัวแทนของประชาชน รัฐธรรมนูญต้องมาจากประชาชนเป็นหลัก การบริหารประเทศควรมาจากผู้นำที่ประชาชนส่วนมากคัดเลือกมา และตรวจสอบการทำงานตามกระบวนการในระบอบประชาธิปไตย และได้แสดงความคิดเห็นว่าประเทศไทยยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร ไม่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย สิทธิและเสียงของประชาชนยังถูกจำกัด ประชาชนเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารประเทศ ตัวแทนของประชาชนก็ยังทำงานไม่ได้ตามระบบประชาธิปไตย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...ตนเห็นว่าประชาธิปไตยคือการที่เรานั้นมีสิทธิเท่าเทียมกัน ควรที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีความคิดที่แตกต่างกันไป โดยไม่มีการเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยที่ผ่านมานั้นตนรู้สึกว่าช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ประชาชนถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพในการอย่างรุนแรง เมื่อมีการเลือกตั้งก็ถูกขัดขวางจากคนกลุ่มหนึ่ง อย่างนี้จะเรียนว่าเป็นประชาธิปไตยได้อย่างไร...” (บทสัมภาษณ์นางพิชชานันท์ ตนเล็ก สัมภาษณ์เมื่อ 25 ตุลาคม 2558)

ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า ...ประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิ์ที่จะปกครองประเทศ หนึ่งสิทธิ์เท่ากับหนึ่งเสียงโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปในสภา เมื่อได้รับเลือกจาก

เสียงส่วนใหญ่เข้าไปบริหารประเทศ ก็ควรจะยอมรับ นั่นคือสิ่งที่ประชาชนส่วนมากต้องการ ถึงจะเรียกว่าประชาธิปไตย... (บทสัมภาษณ์นางพรแก้ว พรหมมินทร์ สัมภาษณ์เมื่อ 14 ตุลาคม 2558)

กลุ่มที่สอง ให้ความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่า ประชาธิปไตย คือ ความยุติธรรม ในการแสดงสิทธิของประชาชนในทุกๆ เรื่อง โดยเฉพาะสิทธิทางการเมืองในการเลือกแกนนำในการบริหารประเทศ และมีความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่มแรกว่าประเทศไทยยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางคน ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ประชาชน หรือสังคมของประเทศไทย อาจต้องมีการปรับทัศนคติ ความรู้ หรือกระบวนการบางอย่าง เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เช่น ต้องเข้าใจว่าประชาธิปไตยไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงสิทธิและเสรีภาพในทุกเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจต้องพิจารณาบริบทรวมของทั้งประเทศด้วยว่ามีความเข้าใจคำว่าประชาธิปไตยกันมากน้อยเพียงใด หน่วยเล็กของสังคม เช่น ในครอบครัวมีความเข้าใจและใช้คำว่าประชาธิปไตยหรือไม่ อันจะเป็นการปลูกฝังความเข้าใจ และใช้คำว่าประชาธิปไตยกันอย่างถูกต้องต่อไป

3.2 แหล่งของข้อมูลข่าวสารที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอผ่านรายการวิทยุ

กลุ่มที่หนึ่ง ให้ความเห็นที่เห็นว่า แหล่งของข้อมูลข่าวสารที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอผ่านรายการวิทยุ มาจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เช่น BBC Voice of America และข้อมูลจากแหล่งข่าววงในของนักการเมือง โดยมีความเห็นว่าเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบกับเชื่อว่าผู้ดำเนินรายการมีเครือข่ายมวลชนที่หลากหลาย มีการค้นหาข้อมูลหลายแหล่งดังบทสัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า ...ข้อมูลของนักจรรยาการที่นำมาเสนอนั้น ล้วนเป็นข่าวที่เราได้รับรู้ผ่านทางหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ทั้งนั้น แต่ที่ตนฟังนั้น เป็นการฟังการวิเคราะห์ของผู้ดำเนินรายการที่ได้ให้ข้อมูลว่าอันไหนเท็จอันไหนจริงอีกที... (บทสัมภาษณ์นางตฤณี มุกดีมาส สัมภาษณ์เมื่อ 28 กันยายน 2558)

กลุ่มที่สอง ให้ความเห็นที่เห็นว่า แหล่งของข้อมูลข่าวสารที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอผ่านรายการวิทยุ น่าจะมาจากแหล่งข้อมูลสองส่วน คือ แหล่งข่าวที่เผยแพร่ทั่วไป ประกอบด้วยหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และแหล่งข่าวภายในจากกลุ่มเฉพาะ หรือกลุ่มการเมือง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้ให้ความเห็นว่า "... เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เพียงแต่การนำเสนอข้อมูลอาจมีความโน้มเอียง เข้าข้างกลุ่มที่ตนชื่นชอบ..." (บทสัมภาษณ์นายพิสิทธิ์ ชาญสิริ สัมภาษณ์เมื่อ 24 กันยายน 2558)

ทั้งนี้ ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า การรับฟังจะใช้วิจารณญาณของตนร่วมด้วย และตรวจสอบกับแหล่งข่าวอื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.3 วิทยุชุมชนที่ฟังอยู่ เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปตามข้อเท็จจริงหรือไม่ อย่างไร

กลุ่มที่หนึ่ง ให้ความเห็นไปในทางเดียวกันว่า สถานีวิทยุชุมชนที่ฟังอยู่ มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง เนื่องจากเชื่อมั่นในตัวผู้ดำเนินรายการ ซึ่งมีความน่าเชื่อถือในสังคม การนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จย่อมมีผลกระทบในทางเสื่อมเสียต่อตัวผู้ดำเนินรายการเอง เพียงแต่ในบางประเด็นนั้นมีการนำเสนอเพียงบางส่วน หรือเพียงบางแง่มุม ไม่มีการนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบ การรับฟังข้อมูลจึงใช้อยู่กับวิจารณญาณในการรับฟังร่วมด้วยอยู่แล้ว ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า ...ข้อมูลข่าวสารที่รับฟังจากสถานีวิทยุเสื่อแดงนั้น ส่วนตนเชื่อว่าเป็นข้อมูลจริง เพราะข้อมูลที่เขานำมาออกอากาศเป็นข้อมูลจากข่าวในโทรทัศน์ ซึ่งจริงๆ เราก็รู้อยู่แล้ว เพียงแต่เขามีการเพิ่มเติมการวิเคราะห์หลังไป หากเป็นข้อมูลที่ไม่จริง มันก็ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวเองนะ ตนเชื่ออย่างนั้น...” (บทสัมภาษณ์นายปรีชา (แดง) ประจวบคีรีขันธ์ใหม่รักธรรม) สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “... เราฟังรายการประจำก็จริงแต่เราก็ใช้วิจารณญาณในการรับฟังร่วมด้วยเสมอ เพราะถ้าข้อมูลไหนที่มันไม่จริงเขาคงไม่เอามาพูด ถ้าหากเขาเอาข้อมูลเท็จมานำเสนอ เขาก็อาจจะถูกฟ้องได้...” (บทสัมภาษณ์ลุงแวน (เสื่อแดงหลังคอก) ไม่ประสงค์ออกนามจริง) สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558)

กลุ่มที่สอง ให้ความเห็นไปในทางเดียวกันว่า ข้อมูลข่าวสารจากวิทยุชุมชนที่ได้รับฟัง น่าจะเป็นข้อมูลที่มีข้อเท็จจริง สอดคล้องกับกลุ่มแรก เนื่องจากเชื่อมั่นในตัวผู้ดำเนินรายการว่าเป็นผู้มีความรู้ และมีชื่อเสียงในสังคม และจะใช้วิจารณญาณในการรับฟังร่วมด้วยอยู่แล้ว เนื่องจากมีความเชื่อว่า ผู้ดำเนินรายการเลือกนำเสนอในประเด็นที่เข้าข้างกลุ่มที่ตนชื่นชอบ แต่ความน่าเชื่อถือของข้อมูลจะลดลงเมื่อผู้ดำเนินรายการมีการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวและอารมณ์ร่วมด้วย

3.4 การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการวิทยุ

กลุ่มที่หนึ่ง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในรายการวิทยุชุมชนที่รับฟังด้วยการโทรศัพท์ไปแสดงความคิดเห็น ส่วนมากจะพูดในประเด็นเกี่ยวกับความยุติธรรมในสังคม แสดงความต้องการหรือเรียกร้องเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในสังคม และบางส่วนของผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ข้อมูลว่ามีการเสนอความเห็นผ่านรายการวิทยุในประเด็นที่กำลังพูดคุยกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ ดังบทสัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า ...เราฟังรายการวิทยุประจำ ทุกครั้งที่ผู้ดำเนินรายการเปิดให้มีการแสดงความคิดเห็นผ่านทางสถานีวิทยุเราก็จะโทรศัพท์ไปสนทนาในรายการ ไม่เฉพาะแต่เรื่องการเมืองเท่านั้น เรื่องปัญหาสังคม เรื่องราวร้องเรียน ประเพณี และวัฒนธรรมเราก็มีการพูดคุยกัน...” (บทสัมภาษณ์นางตฤณวี มุกลีมาส) สัมภาษณ์เมื่อ 28 กันยายน 2558)

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านนี้ยังกล่าวว่า “...การแสดงความคิดเห็นผ่านรายการ ส่วนมากเราจะพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่เราได้รับผลกระทบ เช่น พูดคุยเกี่ยวกับการจ่ายเงิน โครงการรับจำนำข้าว ที่รอการจ่ายเงินจากรัฐบาลขณะนั้น ซึ่งเราได้รับผลกระทบโดยตรง...” (บทสัมภาษณ์นายเริงศักดิ์ วาดลังกา สัมภาษณ์เมื่อ 27 ตุลาคม 2558)

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางคน ให้ข้อมูลว่า เคยมีส่วนร่วมเพียงการโทรศัพท์เข้าไปสอบถามรายการวิทยุ เกี่ยวกับความชัดเจนในประเด็นที่สถานีวิทยุนำเสนอเท่านั้น และบางคนมีส่วนร่วมในการให้กำลังใจผู้ดำเนินรายการ เช่น เขียนกลอนส่งให้รายการวิทยุ เป็นต้น

กลุ่มที่สอง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่สถานีวิทยุนำเสนอ โดยเฉพาะประเด็นด้านการเมือง มีเพียงบางส่วนที่เคยโทรศัพท์ไปสถานีวิทยุเพื่อขอเพลง หรือร่วมสนุกกับเกมส์ หรือการทายปัญหาชิงรางวัลของบางรายการวิทยุ เท่านั้น

3.5 วิทยุชุมชนนำเสนอเนื้อหาที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ฟังอยากเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

กลุ่มที่หนึ่ง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า วิทยุชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นให้ผู้ฟังอยากเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่รัฐบาล และมีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับกลุ่ม ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนให้ข้อมูลว่า เนื้อหาสาระที่ได้รับฟังจากรายการวิทยุ นั้น จะรับฟังในลักษณะของข้อมูลทางการเมือง และรับทราบปฏิทินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มมากกว่า ส่วนการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้น เกิดจากการชักชวนของเพื่อนหรือคนในครอบครัว และพิจารณาว่าผู้นำในกิจกรรมเป็นใคร น่าเชื่อถือหรือน่าเลื่อมใสศรัทธาหรือไม่ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...ขณะนั้นวิทยุรักเชียงใหม่ 51 เป็นที่น่าสนใจมากๆ เราเป็นส่วนหนึ่งในการรับฟังข่าวสารการเคลื่อนไหวทางการเมืองของทางสถานี ผู้ดำเนินรายการมีการแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์การเมือง แจ้งข่าวบอกกล่าวกำหนดการว่าจะมีกิจกรรมที่ไหน และเชิญชวนให้เราเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง วัตถุประสงค์เพื่อให้กำลังใจนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเราฟังเป็นเดินที่เขา นำออกอากาศมันน่าสนใจมาก เราก็เข้าร่วมกิจกรรมแทบทุกครั้ง...” (บทสัมภาษณ์นายปรีชา (แดง) ประตุเชียงใหม่รักธรรม) สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้ได้กล่าวว่า ...เมื่อผู้ดำเนินรายการที่เราชื่นชอบได้แจ้งถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองว่าจะมีการจัดที่ไหน เราก็ไปทุกครั้ง ซึ่งไปแล้วได้พบปะพูดคุยกับผู้ดำเนินรายการที่เราชอบ เชื่อในประเด็นที่จะทำการปราศรัยให้เราฟัง... (บทสัมภาษณ์นางตฤณวี มุกลิมาส สัมภาษณ์เมื่อ 28 กันยายน 2558)

ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า ...เนื้อหาในรายการวิทยุเราไม่ได้ฟังมาโดยตรง แต่คนในครอบครัวที่ฟังรายการเป็นคนมาแล้วให้ฟัง แล้วเราจึงมีการชวนกันไปแบบครอบครัวโดยไม่มีการบินบังคับใดๆ เลย... (บทสัมภาษณ์นายเชวฤทธิ์ ยาวิชัย สัมภาษณ์เมื่อ 25 ตุลาคม 2558)

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนส่วนน้อย ให้ข้อมูลว่าไม่เชื่อทุกอย่างที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ เนื่องจากยังเห็นว่าข้อมูลบางส่วนเกิดจากความลำเอียง จึงไม่ยอมแสดงออกทางการเมือง และไม่ยอมแสดงความคิดเห็นใดๆ

กลุ่มที่สอง ให้ข้อมูลไปในทางเดียวกันว่า เนื้อหาสาระที่รับฟังจากวิทยุชุมชนไม่มีน้ำหนักเพียงพอในการกระตุ้นให้ไปร่วมแสดงออกด้านการเมืองหรือร่วมกิจกรรมทางการเมือง และผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมาก จะไม่รับฟังข่าวสารการเมืองจากคนในชุมชนด้วย มีเพียงบางส่วน ที่ให้ข้อมูลว่าเคยแสดงความคิดเห็นด้านการเมืองอยู่บ้าง แต่ไม่มาก

3.6 หลังการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนได้พูดคุยประเด็นทางการเมืองในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

กลุ่มที่หนึ่ง ให้ข้อมูลว่า มักจะพูดคุยประเด็นด้านการเมืองในครอบครัว ในกลุ่มเพื่อน หรือในชุมชนหลังจากรับฟังข้อมูลข่าวสารจากสถานีวิทยุชุมชนอยู่เสมอ มีการกล่าวชื่นชมการทำงานของรัฐบาล มีการประณามการกระทำของกลุ่มนายสุเทพ เทือกสุบรรณ มีการประณามพฤติกรรมที่ขัดต่อประชาธิปไตย แต่ส่วนมากแล้วจะพูดคุยในกลุ่มที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และหลีกเลี่ยงพูดคุยกับบุคคลที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ซึ่งภายในชุมชนจะรู้อยู่แล้วว่าใครชื่นชอบกลุ่มการเมืองฝ่ายใด ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า "...เราจะพูดคุยกับคนที่มีความชอบด้านเดียวกันเท่านั้น ส่วนมากจะพูดกันในครอบครัว ไม่ค่อยพูดเรื่องการเมืองในที่ชุมชนหรือคนอื่น..." (บทสัมภาษณ์นายพลชัย (ลีลือแดงประชาธิปไตย) ไม่ประสงค์ออกนามจริง)

ในการนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า "...เราคุยกับคนในชุมชนแค่เพียงคนที่มีอุดมการณ์เดียวกันเท่านั้น เพราะเราอยู่ในชุมชนเรารู้ว่าใครชอบกลุ่มการเมืองฝ่ายใด ..." (บทสัมภาษณ์ลุงแวน (เสื่อแดงหลังคอก) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558)

กลุ่มที่สอง ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า หลังการรับฟังข่าวสารจากสถานีวิทยุชุมชน จะไม่แสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกทางการเมือง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่ให้ข้อมูลว่า มีการพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนบ้าง แต่ไม่มาก และหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นการเมือง

3.7 หลังการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุ เคยเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างไร

กลุ่มที่หนึ่ง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า ได้เข้าร่วมในทุกกิจกรรมที่สถานีจัด ในรูปแบบ การมาร่วมกิจกรรมของสถานี การบริจาคทรัพย์ การบริจาคอุปกรณ์ โดยจะเข้าร่วมทั้งกิจกรรมด้านประชาธิปไตย กิจกรรมเชิดชูคนดี กิจกรรมด้านวัฒนธรรม และ กิจกรรมช่วยเหลือ

ผู้ประสบภัย ซึ่งมีการจัดกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยไปร่วมด้วยความสมัครใจ และส่วนมากเคยโทรศัพท์ไปแสดงความคิดเห็นกับสถานีวิทยุในประเด็นที่กำลังพูดคุยกันอยู่ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า “...ตนติดตามรับฟังวิทยุของรักเชียงใหม่ 51 อยู่ตลอดเวลา ตนต้องการรู้ การเคลื่อนไหวที่จะมีการจัดกิจกรรมอะไรบ้างในวันนี้ บางทีเราก็โทรไปแสดงความคิดเห็นในรายการบ้าง แต่เข้าร่วมกิจกรรมตนจะไปบ้างถ้าว่าง แต่ถ้าไปไม่ได้ก็จะนำอาหารเครื่องดื่มฝากเพื่อนไปร่วมกิจกรรมการชุมนุม...” (บทสัมภาษณ์นางตฤณวิ มุกลีมาศ สัมภาษณ์เมื่อ 28 กันยายน 2558)

ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวคล้ายๆกันว่า “...ตนเข้าร่วมการเคลื่อนไหวในเชียงใหม่ทุกครั้ง เช่นมีการเดินขบวนเรียกร้องให้นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ยุติการชุมนุม ตนก็จะนำรถมอเตอร์ไซด์แบบมีพ่วงข้างเข้าร่วม ซึ่งมีกลุ่มเพื่อนที่มีอุดมการณ์เดียวกันนั่งไปด้วยโดยสมัครใจไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น...” (บทสัมภาษณ์นายปรีชา (แดง) ประจวบเชียงใหม่รักธรรม) สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558)

และผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่ง ให้ข้อมูลว่าเคยไปร่วมชุมนุมทางการเมืองที่กรุงเทพมหานคร ด้วยความสมัครใจ จากการรับฟังข้อมูลข่าวสารที่สถานีวิทยุชุมชนแจ้งข่าว

กลุ่มที่สอง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลังการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุ ทั้งนี้ มีผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า ... เคยมีความคิดอยากลองเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพราะอยากทราบว่ากลุ่มที่ไปร่วมการเคลื่อนไหวมีความรู้ดีอย่างไร มีเหตุจูงใจอะไรถึงอยากไป และมีการให้ข้อมูลทางการเมืองในที่ชุมนุมอย่างไร... (บทสัมภาษณ์นายคมสันต์ วรรณหงส์ สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2558)

3.8 บทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมือง (ช่วงระหว่างรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 – 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

กลุ่มที่หนึ่ง ส่วนมากให้ข้อมูลว่า บทบาทด้านการเมืองของตนคือการแสดงออกว่าเป็นกลุ่มที่สนับสนุนพรรคเพื่อไทย หรือเรียกว่ากลุ่มคนเสื้อแดง แต่ไม่ได้เข้าไปมีบทบาทในฐานะผู้นำกลุ่ม การแสดงออกทางการเมือง คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมที่สถานีวิทยุชุมชนจัด ในรูปแบบการบริจาคทรัพย์สิน การบริจาคอุปกรณ์ให้กลับกลุ่มผู้ชุมนุม ด้วยความสมัครใจ การโทรศัพท์ไปแสดงความคิดเห็นกับสถานีวิทยุในประเด็นที่กำลังพูดคุยกันอยู่ และบางคนเคยไปร่วมชุมนุมทางการเมืองที่กรุงเทพมหานคร ด้วยความสมัครใจ ดังบทสัมภาษณ์ท่านนี้กล่าวว่า ...การแสดงบทบาทของตนขณะนั้นเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมของแกนนำทุกครั้ง ตนมีการชักชวนกลุ่มคนที่มีความชอบแบบเดียวกันเข้าร่วมกิจกรรม และยังมีการไปร่วมกิจกรรมที่กรุงเทพมหานครด้วยความสมัครใจ เพราะไปฟรี เราไม่ได้เสียค่าใช้จ่าย และก็ไม่ได้รับค่าตอบแทนเลย เพราะตนนั้นชื่นชอบนโยบายรัฐบาลและพรรคเพื่อไทย ตนมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ยุติ

การชุมนุม และต้องการให้กำลังใจนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แค่นั้นจริงๆ... (บทสัมภาษณ์ลุงแวน (เสือแดงหลังคอก) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558)

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวถึงบทบาทของตนขณะนั้นว่า... ตนชอบความบันเทิงจากรายการวิทยุอยู่แล้ว และรายการวิทยุสถานีรักเชียงใหม่ 51 นั้นยังให้ความรู้ความเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่ประชาชนอย่างตนนั้นไม่เคยเข้าใจมาก่อน ตนก็มาเข้าใจเมื่อฟังรายการวิทยุรักเชียงใหม่ 51 ทำให้ตนนั้นคิดว่า ตนต้องแสดงออกทางการเมือง ตนมีการโทรไปในรายการไปแสดงความคิดเห็นออกอากาศ แล้วตนกับครอบครัวเข้าร่วมการชุมนุมบ่อยครั้งด้วยความสมัครใจเมื่อมีการจัดการชุมนุมขึ้นในเชียงใหม่ โดยที่ไม่มีใครบังคับและไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆเลย... (บทสัมภาษณ์นางวิภา (ไม่ประสงค์ออกนามสกุล) สัมภาษณ์เมื่อ 2 ตุลาคม 2558)

สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของท่านนี้กล่าวว่า ..บทบาทของตนนั้นตนจะเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทุกครั้ง ตนก็จะนำรถมอเตอร์ไซด์แบบมีพ่วงข้างเข้าร่วมการชุมนุม มีการติดป้ายที่รถพ่วงด้วยความต่าง ๆ ... (บทสัมภาษณ์ นายปรีชา (แดงประตู่เชียงใหม่รักธรรม) สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558)

กลุ่มที่สอง ให้ข้อมูลว่า ไม่แสดงบทบาททางการเมือง หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองเลย

3.9 หลังจากมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผ่านมา ท่านคิดว่าวิทยุชุมชนมีบทบาทด้านการเมืองอะไรบ้างที่เห็นได้ชัดเจน

กลุ่มที่หนึ่ง ให้ข้อมูลว่า บทบาทด้านการเมืองที่ชัดเจนที่สุดของวิทยุชุมชนในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 – 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คือ การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล ผลงานของรัฐบาล และการให้ข้อมูลปฏิทินกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ ทั้งนี้ ผู้ดำเนินรายการบางคน มีการให้ข้อมูลโจมตีฝ่ายตรงข้าม มีการสื่อสารในลักษณะโน้มน้าวผู้ฟังให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งคาดว่ามีส่วนต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองไม่มาก เนื่องจากผู้ฟังมีการใช้วิจารณญาณในการรับฟังข้อมูลด้วย “...วิทยุเหมือนเป็นตัวแทนหรือกระบอกเสียงให้กับรัฐบาลขณะนั้น วิทยุรักเชียงใหม่ 51 ได้นำเสนอข้อมูลการทำงานของรัฐบาลว่าได้ดำเนินนโยบายอะไรไปบ้าง แล้วนำมาเสนอออกอากาศให้ประชาชนอย่างเรานั้นได้รับรู้ ไม่ได้มีแต่เพียงมุ่งประเด็นทางการเมืองที่ตอบโต้กลุ่มผู้ชุมนุมนายสุเทพเพียงแต่อย่างเดียว ยังมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเรื่องกิจกรรมสาธารณะ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม และเรื่องราวร้องเรียนของประชาชนที่เดือดร้อน...” (บทสัมภาษณ์นางสาวพรทิพามงคลคดี สัมภาษณ์เมื่อ 19 ตุลาคม 2558)

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า ...บทบาทที่แสดงออกถึงการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพราะขณะนั้นวิทยุนั้นได้มีการปลุกระดมกลุ่มคนเสื้อแดงในเชียงใหม่ ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกันเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมในสถานที่ต่างๆ ทำให้ตนและประชาชนมีการแสดงออกทางการเมืองและเข้าใจระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นจากการพูดคุยกันในที่ชุมนุม... (บทสัมภาษณ์ลุงแว่น (เสื้อแดงหลังคอก) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558)

กลุ่มที่สอง ให้ข้อมูลไปในทางเดียวกันว่า บทบาทด้านการเมืองที่ชัดเจนที่สุดของวิทยุชุมชนในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 – 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คือ การให้ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านการเมือง บางสถานีเน้นข้อมูลการทำงานของรัฐบาล ผลงานของรัฐบาล ในบางสถานีหรือบางรายการ ให้ข้อมูลที่เป็กลางเปรียบเทียบความคิดเห็นหรือการกระทำของสองฝ่ายการเมือง บางรายการให้สาระความรู้เกี่ยวกับการเมืองในเชิงวิชาการ ทั้งนี้ เนื้อหาโดยมากจะยังอยู่ที่การนำเสนอข่าวสารในชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3.10 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนทางการเมือง

ในส่วนของประเด็นข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนทางการเมืองนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มที่หนึ่ง และกลุ่มที่สอง มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าวิทยุชุมชนควรนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นกลาง ไม่เสนอความคิดเห็นเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่ใช้อารมณ์ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร แต่หากต้องการสนับสนุนฝ่ายการเมือง ก็แสดงบทบาทของแต่ละกลุ่มแยกกันได้ เพื่อความหลากหลายในการแสดงความคิดเห็น แต่ไม่ควร โจมตีฝ่ายตรงข้าม ควรเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์เมืองในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์เมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาการรับฟังและผลตอบรับของกลุ่มประชาชนสื่อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อการรับฟังวิทยุชุมชนในช่วงของรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มคำนึงถึงความเหมาะสม ด้านคุณวุฒิ วิทยุชุมชน ประสบการณ์ และความสมัครใจในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ซึ่งออกอากาศในช่วงของรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) จำนวน 15 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว

กลุ่มที่ 2 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เป็นกลุ่มคนสื่อแดง ซึ่งเป็นผู้ฟังรายการวิทยุเป็นประจำและเข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานีวิทยุ จำนวน 30 คน โดยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มคนสื่อแดง จะเริ่มต้นจากการแนะนำของนักจัดรายการวิทยุ ที่มีการแนะนำให้ไปสัมภาษณ์กลุ่มคนสื่อแดงรายบุคคล และแต่ละกลุ่มตัวอย่างนี้ มีการแนะนำให้สัมภาษณ์กลุ่มคนเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มที่ 3 ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุ จำนวน 30 คน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่

โดยการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ 2 และ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างพิจารณาตามความสะดวก (Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual depth interview) โดยประเด็นคำถามแบ่งตามกลุ่มตัวอย่าง แยกเป็น 2 ชุด คือ ชุดคำถามสำหรับผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน และชุดคำถามสำหรับผู้รับฟังรายการวิทยุชุมชน ผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งหนังสือและวารสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย การศึกษาวิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารอื่นๆ จากอินเทอร์เน็ต และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมถึงเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัย ได้ดังนี้

1.1 บทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

บทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบบทบาทในแต่ละประเด็น ดังนี้

1.1.1 บทบาทของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ในฐานะสื่อมวลชน

1) บทบาทในการเป็นภาพสะท้อนของสังคม

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 แสดงบทบาทในการตรวจตรา ตรวจสอบความเป็นไปในสังคม และรายงานความเป็นไปในสังคม ทั้งในมิติการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในมิติของเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลหรือขององค์กรที่จะมีผลต่อเศรษฐกิจในครัวเรือนของประชาชน ความกินดีอยู่ดีของประชาชน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในชุมชน โดยนำเสนอบนพื้นฐานความเป็นจริง

ส่วนประเด็นด้านการเมืองนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนมีการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นกลาง รายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นกลาง แต่บางส่วนของผู้ดำเนินรายการ มีการนำเสนอประเด็นด้านการเมืองเพียงด้านเดียว กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลและพรรคการเมืองบางพรรค

2) บทบาทในการเป็นตัวแทนของคนทุกๆ กลุ่มในสังคม

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า บางส่วนในการดำเนินรายการทางสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีบทบาทในการเป็นตัวแทนของคนทุกๆ คนในสังคม ซึ่งสามารถสะท้อนความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคน หรือกลุ่มคนได้ แต่ส่วนมากเป็นตัวแทนของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยการนำเสนอข่าวสาร เรื่องราว หรือประเด็นต่างๆ ยังให้ความสำคัญไม่เท่ากันเท่าที่ควร มีการนำเสนอที่สนับสนุนรัฐบาล

3) บทบาทในการสร้างสาธารณมติ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังทั้งที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง และผู้ฟังทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็น ต่อประเด็นต่างๆ ทั้งประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็น หน้าไมค์และหลังไมค์ การเขียนจดหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ส่วนมากของการแสดงความคิดเห็น เน้นไปที่ประเด็นด้านการเมือง และเนื่องจากบทบาทของสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 และผู้ดำเนินรายการของทางสถานี แสดงออกอย่างชัดเจนในการสนับสนุนรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นและทัศนคติ ในประเด็นการเมือง จึงเป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มคนเสื้อแดง ยังไม่สามารถถือได้ว่าเป็นการสร้างสาธารณมติ ที่เปิดให้คนทุกๆ กลุ่มในสังคมได้แสดงความคิดเห็นต่อทุกประเด็นอย่างแท้จริง

1.1.2 หน้าที่ของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ในฐานะสื่อมวลชน

1) หน้าที่ของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ในการให้ข่าวสาร

จากการศึกษาวิจัย พบว่า วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีคุณลักษณะของการเป็นวิทยุกระจายเสียงในการเสนอข่าวสาร ซึ่งมีความฉับไวในการเสนอข่าวสาร ทำให้ผู้ฟังรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที การแจ้งข่าวสารอย่างทันท่วงที ช่วยให้ผู้ฟังรับรู้เหตุการณ์ และปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ได้ โดยที่ผ่านมาข่าวที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟังมาก คือ ข่าวสารการช่วยเหลือสังคม เช่น ในช่วงเวลาดังกล่าว เกิดสถานการณ์น้ำท่วมในเมืองเชียงใหม่ วิทยุชุมชนสามารถแจ้งข่าวสารให้ประชาชนสามารถแก้ไข และรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

โดยแหล่งข่าวที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ มาจาก 2 แหล่ง คือ แหล่งข่าวทั่วไป ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และแหล่งข่าวที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ข่าววงใน จากความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้ใกล้ชิดกลุ่มการเมือง และจากการสนทนากับประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ ผู้ดำเนินรายการได้ใช้วิจารณญาณส่วนตัวในการพิจารณาข่าวก่อนนำเสนอ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเสื้อแดง พบว่า ผู้ฟังให้ความเชื่อถือต่อผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน เนื่องจากมีความเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ เป็นผู้มีชื่อเสียงในสังคม ข่าวสารที่นำเสนอได้จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ ส่วนผู้ฟังที่เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไป ให้ความเชื่อถือต่อผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนเช่นกัน แต่มีความระมัดระวังในการรับข่าวสาร เนื่องจากเห็นว่าผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ส่วนใหญ่ยังนำเสนอข้อมูลด้านเดียว และแสดงความคิดเห็นส่วนตัวร่วมด้วย แต่ผู้ฟังทั้งสองกลุ่มก็ยังระบุว่า การรับฟังข้อมูลข่าวสารจะรับฟังแบบ “ฟังหูไว้หู” ไม่เชื่อทั้งหมด และใช้วิจารณญาณส่วนตัวร่วมด้วย

วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 สามารถสื่อสารเข้าถึงผู้ฟังได้โดยง่าย เนื่องจากประชาชนสามารถเป็นเจ้าของวิทยุได้อย่างสะดวก เพราะราคาไม่แพง พกพาง่าย สามารถเปิดรับฟังได้ตลอดเวลาขณะทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วย เช่น ขณะทำอาหาร ทำงานบ้าน ขับรถ ทำงาน โดยจากการศึกษาพบว่า ผู้ฟังกลุ่มเสื้อแดง มีพฤติกรรมในการเปิดฟังรายการวิทยุเกือบตลอดเวลาที่สามารถเปิดได้ ในลักษณะเปิดทิ้งไว้ตลอดทั้งวัน มีการติดตามข่าวสารด้านการเมืองตลอดเวลาที่มีโอกาส ส่วนผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป มักฟังรายการวิทยุจากคลื่นวิทยุชุมชนโดยเลือกรายการที่ตนชื่นชอบ ส่วนมากเป็นรายการเพื่อความบันเทิง เช่น รายการเพลง ส่วนหนึ่งฟังรายการวิทยุเนื่องจากญาติหรือคนในครอบครัวเปิด จึงมีโอกาสดูรับฟังไปด้วย

วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการติดตามความเปลี่ยนแปลง หรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม ในลักษณะการสอดส่องตรวจสอบสถานการณ์ และนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เช่น รายงาน โครงการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น แจงสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ โดยมีการวิเคราะห์ ถิ่นกรองข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ร่วมกันใช้ วิจารณ์และวิพากษ์วิจารณ์ของผู้จัดรายการ ก่อนการนำเสนอ ทั้งนี้ พบว่า ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ส่วนน้อยนำเสนอข้อมูลด้วยความเป็นกลาง และส่วนมากนำเสนอข้อมูลด้านเดียว มีเนื้อหาเข้าข้างรัฐบาล และพรรคการเมืองบางพรรค

2) หน้าที่ของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ในการแสดงความคิดเห็น

จากการศึกษาวิจัย พบว่า สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีรายการประเภทแสดงความคิดเห็น ได้แก่ รายการสภากาแฟ รายการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของบ้านเมือง โดยเป็นรายการที่มีการแสดงความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการ และผู้ฟัง โดยมีการจัดคู่สายโทรศัพท์สำหรับรับสายหน้าไมค์ บางช่วงรับสายหลังไมค์เพื่อลดความรุนแรง และผู้ฟังสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นโดยวิธีอื่นๆ เช่น ทางจดหมาย มีผู้ฟังรายการท่านหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า ตนได้เขียนกลอนร่วมให้กำลังและแสดงความคิดเห็นในรายการ ดังนั้น สาระที่ผู้ฟัง ได้รับจึงมีทั้งเนื้อหา และความคิดเห็นที่มีการนำเสนอในรายการ

วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ยังทำหน้าที่ในการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นผ่านรายการ โดยเฉพาะปัญหาสังคม หรือปัญหาที่ประชาชนกำลังประสบอยู่ และนอกเหนือจากทางโทรศัพท์แล้ว ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผ่านทางจดหมายด้วย รวมถึงยังเป็นสื่อกลางในการกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นหรือการตั้งประเด็นคำถามในรายการของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 สามารถกระตุ้นให้ผู้ฟัง หรือสังคมมีปฏิกิริยาต่อเรื่องนั้นได้ เช่น การหยิบยกประเด็นทางการเมืองขึ้นมาถกเถียง อภิปราย มีผลต่อการรับรู้และความรู้สึกของผู้ฟังรายการ และ

สร้างความเป็นสาธารณะ โดยทำให้กลุ่มคนที่เปิดรับฟังในเรื่องเดียวกันมีความสนใจร่วมกัน และมีปฏิริยาตอบโต้ต่อประเด็นดังกล่าว

การนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองของผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ส่วนมากมีเป้าหมายในการโน้มน้าวชักจูงให้ผู้ฟังแสดงออก เรียกร้องความยุติธรรม และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การแสดงความคิดเห็นในรายการ การร่วมชุมนุมทางการเมืองที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการแสดงความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการ สามารถนำไปสู่การโน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้ฟังร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้ถึงจำนวนมาก วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 สามารถเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นในฐานะให้ข้อมูลข่าวสาร การเผยแพร่ความรู้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม ทั้งนี้ การโน้มน้าวชักจูงใจของรายการวิทยุชุมชนเป็นการนำเสนอในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์เพื่อ โน้มน้าวให้ประชาชนคิดคล้อยตาม โดยเฉพาะการสื่อสารในประเด็นเรียกร้องความเป็นธรรมให้รัฐบาล

3) หน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในการให้ความรู้และการศึกษา

จากการวิจัย พบว่า ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นความรู้แก่ผู้ฟัง ทั้งในประเด็นของเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเรื่องอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน โดยส่วนมากเน้นให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ เรื่องปากท้องของประชาชน เป็นความรู้สำหรับการปรับตัวของประชาชนให้เข้ากับการพัฒนาของสังคม เน้นเรื่องเกี่ยวกับการกินอยู่ และการประกอบอาชีพ เป็นความรู้รอบตัว ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการเมืองนั้น เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

4) หน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงในการให้ความบันเทิง

จากการวิจัย พบว่า สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการจัดผังตารางการออกอากาศ โดยมีการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละช่วงอย่างชัดเจน โดยมีการนำเสนอรายการที่ประกอบไปด้วยสาระ ความรู้ ข่าวสาร และเปิดประเด็นให้ผู้ฟังทางบ้านร่วมแสดงความคิดเห็น ตั้งแต่เวลา 5.00 น. ถึงเวลา 15.00 น. หลังจากเวลา 15.00 น. เป็นรายการเพลงเพื่อความบันเทิงสำหรับผู้ฟัง จนถึงเวลา 20.30 น. ในขณะที่วิทยุชุมชนคลื่น 105.50 MHz จัดผังรายการให้รายการที่นำเสนอสาระ ความรู้ และข่าวสาร สลับกับรายการที่ให้ความบันเทิง ในลักษณะรายการเพลง

ทั้งนี้ สถานีวิทยุชุมชน มีการจัดเวลาสำหรับการนำเสนอสาระและความบันเทิงแยกจากกันอย่างชัดเจน โดยรายการที่ให้ความบันเทิงเป็นการให้ความบันเทิงโดยตรงตอบสนองด้านความรู้สึกของผู้ฟัง คือ ฟังเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ผ่อนคลายความตึงเครียด

1.1.3 องค์ประกอบในการผลิตรายการวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51

กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผู้ฟังที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวกองการเมืองกับสถานีวิทยุ และผู้ฟังทั่วไปในพื้นที่ที่สัญญาณครอบคลุมถึง โดยผู้ฟังที่เคยร่วมกิจกรรมกับทางสถานีวิทยุ จะรับฟังรายการของสถานีเป็นประจำ ส่วนมากเปิดฟังแล้วจะไม่เปลี่ยนไปสถานีอื่น และมักร่วมกิจกรรมกับสถานีอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการโทรศัพท์ร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการ การเขียนจดหมายถึงรายการ และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามที่ผู้ดำเนินรายการสื่อสารไปถึง ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคทรัพย์สิน การบริจาคสิ่งของ การบริจาคอาหาร รวมไปถึงการเดินทางไปร่วมชุมนุมทางการเมือง

เนื้อหาที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ เป็นเรื่องที่คุณผู้ฟังรายการสนใจและเข้าใจง่าย เน้นเนื้อหาที่ใกล้ตัวผู้ฟังรายการ เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการทำมาหากิน การประกอบอาชีพ และการช่วยเหลือสังคม ชุมชน อาทิ กรณีเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม ส่วนเนื้อหาด้านการเมือง เน้นเรื่องใกล้ตัวผู้ฟัง เรื่องผลประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้รับ เช่น สิทธิตามประกาศต่างๆ ของรัฐบาล

วิธีเสนอหรือกระบวนการในการนำเสนอเนื้อหาหรือเรื่องราวต่างๆ ไปสู่ผู้ฟังนั้น เน้นการใช้ภาษาพูดที่เข้าใจง่าย กะทัดรัด ผู้จัดรายการมีความเข้าใจในตัวผู้ฟัง เนื่องจากเป็นคนในชุมชน อยู่ในสภาพแวดล้อม หรือสถานการณ์เดียวกัน จึงมีความเข้าใจกัน เนื้อหาส่วนหนึ่งเป็นการเชิญชวนร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผู้ดำเนินรายการจะใช้ลีลาการพูดของนักจัดรายการร่วมด้วย ในบางช่วงเพื่อช่วยให้การนำเสนอน่าฟังและผ่อนคลายความตึงเครียด จะใช้เพลงประกอบ เช่น ช่วงแนะนำรายการ ช่วงค้นรายการ เพื่อสร้างบรรยากาศ และช่วงที่เปลี่ยนเนื้อหาหรือเรื่องราวที่จะพูด มีการใช้เสียงประกอบสอดแทรกในบางรายการ ในรายการที่มีลักษณะจัดทำขึ้นเพื่อให้ความบันเทิง

การนำเสนอสาระและความบันเทิงตลอดช่วงเวลาการออกอากาศของสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีความหลากหลาย ในขณะที่แต่ละรายการ มีการหยิบยกเรื่องราวใหม่ๆ มาตั้งประเด็นในการนำเสนอตลอดเวลา ทำให้ไม่น่าเบื่อ ผลสำเร็จจากการจัดรายการในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ของสถานีวิทยุรักเชียงใหม่ 51 นั้น ประเมินจากการที่ผู้ฟังรายการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานี ไม่ว่าจะเป็น การโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็น การเขียนจดหมาย และร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถานีวิทยุแจ้งข่าวสารไป

1.1.4 สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 กับการสื่อสารทางการเมืองเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีบทบาทในการเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมือง โดยทำหน้าที่ในการสื่อสารทางการเมือง ทั้งการสร้างทัศนคติทาง

การเมือง การสร้างความสนใจในการเมือง การสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง และการสร้างบทบาททางการเมือง โดยอธิบายได้ดังนี้

วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการพูดคุย เผยแพร่ข่าวและข้อมูล ซึ่งได้จากหลายแหล่งข่าวทั้ง หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ข่าวจากผู้ใกล้ชิดพรรคการเมือง ซึ่งสามารถสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองแก่ผู้ฟังรายการได้ ในอดีตสื่อกลางในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเมืองมีจำนวนน้อย ช่องทางในการเผยแพร่ข่าวด้านการเมืองผ่านสถานีวิทยุชุมชน จึงเป็นช่องทางที่สะดวก เข้าถึงผู้คนได้จำนวนมาก ดังนั้น เมื่อมีการนำเสนอข่าว หรือข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น ประชาชนได้บริโภคข่าวเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น จึงเกิดความสนใจในข่าวการเมืองมากขึ้น

นอกเหนือจากการแจ้งข่าวสารด้านการเมืองแล้ว วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ยังมีบทบาทในการให้ความรู้ด้านการเมืองด้วย โดยในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้ให้ความรู้ในเรื่องประชาธิปไตย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้ง วิทยุชุมชนยังนำไปสู่การสร้างบทบาททางการเมืองของผู้ฟังรายการด้วย เมื่อประชาชนมีความรู้ ทราบบทบาทและหน้าที่ รับรู้ข่าวสารและสถานการณ์ความเป็นไปด้านการเมือง ก็จะนำไปสู่การกำหนดบทบาทของตนเองทางการเมือง และแสดงออกทางการเมืองในที่สุด

1.1.5 บทบาทของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการศึกษาวิจัย พบว่า วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีบทบาทในการเสนอข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้ ว่ากำลังเกิดอะไรขึ้นในสังคม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าวิทยุชุมชนกำลังทำหน้าที่ในการตรวจตรา หรือการแจ้งเหตุ นอกจากนั้น ยังมีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ประชาชน ให้ความหมายและความสำคัญของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น นำเสนอประเด็นทางด้านนโยบายเพื่อให้มีการถกเถียง แลกเปลี่ยนทางการเมือง หรือแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย แต่ก็ยังไม่แตกต่างมากพอ เนื่องจากวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจน ในการให้การสนับสนุนนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และกลุ่มคนเสื้อแดง ดังนั้น การเปิดประเด็นให้แสดงความคิดเห็นด้านการเมือง จึงเป็นความคิดเห็นของกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นหลัก อาจถือได้ว่าวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 เป็นช่องทางสำหรับสนับสนุนความคิดเห็นทางการเมือง มีการนำเสนอกิจกรรมทางการเมือง และนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลอย่างสม่ำเสมอ เป็นช่องทางในการนำเสนอ นโยบาย หรือ โครงการต่างๆ ของรัฐบาล ไปสู่การรับรู้ของประชาชน

นอกจากนี้ สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ยังแสดงบทบาทในการตรวจสอบรัฐบาล และสถาบันทางการเมืองอื่นๆ เพื่อให้ดำเนินการตามบทบาท และหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมาย สามารถรายงานความเคลื่อนไหวในทางการเมืองให้ประชาชนได้ทราบอย่างรวดเร็ว หากรัฐบาล ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม ก็ทักท้วง ถ่ายทอดความคิดเห็นทั้งในด้านการสนับสนุนและคัดค้านการกระทำของรัฐบาล ไม่นิ่งเฉย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชน มีการรายงานและสอดแทรกความคิดเห็นในเชิงวิจารณ์การเมืองให้ประชาชนได้ทราบ เป็นปากเสียงแทนประชาชน ในลักษณะที่ทำให้ความคิดเห็นของประชาชนเป็นพลังที่เป็นปีกแผ่น นอกจากนี้ สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ยังสามารถรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่กระจัดกระจาย ให้เป็นหมวดหมู่ ประชาชนจำนวนมากจึงมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

1.1.6 ความสัมพันธ์ในลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

จากการศึกษาวิจัย พบว่า สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ไม่ได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ เป็นการร่วมกันในลักษณะขององค์กร ที่ทำงานร่วมกัน ภายใต้อุดมการณ์เดียวกัน ไม่ใช่กลุ่มที่ไร้บรรทัดฐาน ไม่ใช่กลุ่มที่ไม่มีการจัดตั้ง ไม่ใช่กลุ่มที่เป็นสถาบัน และไม่ใช่กลุ่มที่เป็นทางการ

สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 และพรรคการเมือง ไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานร่วมกัน มีความเป็นอิสระต่อกัน เป็นการสนับสนุนรัฐบาลและพรรคการเมืองด้วยความสมัครใจ และถือว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลของผู้ดำเนินรายการจัดรายการ หรือผู้ฟังรายการแต่ละคน ทั้งนี้ จากสถานการณ์การเคลื่อนไหว หรือการแสดงออกทางการเมือง อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มการเมือง มีการใช้อิทธิพลทางอ้อมผ่านมติมหาชน โดยใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลาง แต่ไม่ได้เกิดจากการบังคับ เป็นการสมัครใจให้การสนับสนุนของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 และผู้ดำเนินรายการของสถานี

1.1.7 การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51

จากการศึกษาวิจัย พบว่าส่วนมากผู้ดำเนินรายการมีการสื่อสารทางการเมือง ในลักษณะเพื่อการโน้มน้าวใจ โดยผู้ดำเนินรายการ มีความตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังรายการยอมรับแนวทางที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ โน้มน้าวให้ผู้ฟังกลุ่มเสื้อแดง ยังคงมีความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อทางการเมือง ไปในทิศทางที่ ผู้ดำเนินรายการสื่อสาร และโน้มน้าวให้ผู้ฟังทั่วไป เปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อทางการเมือง ไปในแนวทางที่ผู้ดำเนินรายการสื่อสาร โดยผู้ดำเนินรายการท่านหนึ่ง ให้สัมภาษณ์ว่า สามารถประเมินความสำเร็จของการโน้มน้าวใจได้จากการที่ผู้ฟังเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งมีทั้ง การร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันบริจาคทรัพย์ อาหาร และสิ่งของ เพื่อสนับสนุนการชุมนุมทางการเมือง และการเข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งการแสดงออกของผู้ฟังรายการทั้งหมดเกิดจากความสมัครใจหลังจากรับฟังข้อมูลข่าวสารจากทางรายการเท่านั้น ไม่ได้เกิดจากการว่าจ้างหรือการบังคับ

ทั้งนี้ สถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 คลื่น 92.5 MHz และ 105.5 MHz มีการแสดงออกชัดเจนอย่างชัดเจนว่าเป็นคลื่นวิทยุของคนเสื้อแดง และให้การสนับสนุนรัฐบาล ผู้ฟังรายการส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มที่ทางสถานีวิทยุกำหนดให้เป็นกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังรายการ คือ กลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งเป็นผู้ฟังที่มีความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยมทางการเมืองเหมือนกัน การสื่อสารจึงถือได้ว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสื่อสารในเรื่องที่ผู้ฟังอยากฟังและมีความเห็นสอดคล้องกัน

กลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนเสื้อแดง แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ดำเนินรายการมีความน่าเชื่อถือ เป็นผู้มีความรู้ และมีชื่อเสียงในสังคม ข้อมูลที่นำเสนอจึงเชื่อถือได้ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากมีการฟังในลักษณะฟังหูไว้หู ใช้วิจารณ์ญาณส่วนตัวร่วมในการพิจารณา เนื่องจากผู้ฟังรายการ มีการรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งอื่นด้วย เช่น เคเบิลทีวี ข่าวจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ข่าวสารจากการสนทนากับเพื่อนหรือคนในครอบครัว ส่วนกลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ดำเนินรายการมีความน่าเชื่อถือ แต่การนำเสนอข้อมูลยังไม่รอบด้าน และแสดงทัศนคติส่วนตัว จนทำให้ความน่าเชื่อถือลดลง แต่อย่างไรก็ตามมีประชาชนบางส่วน ที่อยากทดลองร่วมกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากอยากรู้ว่าข้อมูลที่ได้รับฟังมีความเป็นจริงมากหรือน้อยเพียงใด และต้องการทราบวาระระหว่างการชุมนุมมีการสื่อสารหรือแสดงออกอย่างไร

1.2 การรับฟังและผลการตอบรับของกลุ่มประชาชนเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อการรับฟังวิทยุชุมชน ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มประชาชนเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ ที่รับฟังวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ในช่วงรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีพฤติกรรมในการรับฟังวิทยุชุมชนคือ ผู้ฟังส่วนมาก ฟังวิทยุชุมชนคลื่น 92.5 MHz เกือบตลอดเวลาที่สามารถรับฟังได้ กล่าวคือ ผู้ฟังจะเปิดวิทยุทิ้งไว้ตลอดทั้งวัน เปิดวิทยุไว้ขณะทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ทำงานบ้าน ทำอาหาร ทานข้าว ทำงาน เป็นต้น และไม่เปลี่ยนคลื่นไปฟังรายการของสถานีวิทยุอื่นๆ ผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการนำเสนอข่าว ข่าวสาร หรือความรู้ ในประเด็นที่ผู้ฟังสนใจ มีความคิดเห็น ทศนคติ และค่านิยมที่คล้ายกัน คือ ชื่นชอบรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และอดีตนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร และ ผู้ฟังรายการ เชื่อถือต่อผู้ดำเนินรายการ เห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษาข้อมูลจากหลายแหล่ง มีข่าวจากแหล่งวงใน และมีความน่าเชื่อถือทางสังคม

ส่วนกลุ่มผู้ฟังที่เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไป มีพฤติกรรมในการบริโภคข่าวสารด้านการเมือง คือ รับฟังข่าวจากหลายแหล่ง ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และจากการสนทนากับกลุ่มเพื่อนหรือคนในครอบครัว ส่วนมากฟังวิทยุในรายการที่ตนชอบ ซึ่งเป็นรายการเพื่อความบันเทิง เช่น รายการเพลงที่ตรงกับรสนิยมของตนเอง ส่วนหนึ่งของผู้ฟังวิทยุชุมชน และรับฟัง

ข่าวด้านการเมือง บอกว่าไม่ได้ตั้งใจเปิดฟังเอง แต่คนในครอบครัวเปิดฟัง จึงได้ยิน และได้รับฟัง ข่าวสาร แต่จะฟังแบบฟังหูไว้หู ฟังแบบใช้วิจารณญาณส่วนตัวร่วมด้วย เนื่องจากมีความเห็นว่า ผู้ ดำเนินรายการมีการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว และมีการแสดงความคิดเห็น และอารมณ์ในการดำเนิน รายการด้วย

ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการสื่อสารในลักษณะเพื่อการ โน้มน้าวใจ กล่าวคือ ผู้ดำเนินรายการ ตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้ฟัง เพื่อให้ยอมรับ แนวทางที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ โน้มน้าวให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเสื้อแดง ยังคงมีความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อด้านการเมือง ไปในทิศทางที่ผู้ดำเนินรายการสื่อสาร ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ฟัง พบว่า ผู้ฟังรายการส่วนมากยอมรับแนวทางที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ และมีทัศนคติ ค่านิยม ความ เชื่อ และศรัทธาต่ออดีตนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร รัฐบาล และพรรคเพื่อไทย ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมือง มีการร่วมกิจกรรมทางการเมือง และมีผู้ฟังบางส่วนเดินทางไปร่วมการประชุมทางการเมืองที่กรุงเทพมหานครด้วยความสมัครใจ

ทั้งนี้ สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz และ 105.5 MHz มีการแสดงออกอย่างชัดเจนว่า เป็นคลื่นของคนเสื้อแดง และสนับสนุนรัฐบาล ผู้ดำเนินรายการมีความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยมทาง การเมืองสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟัง ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสื่อสารใน เรื่องที่ผู้ฟังอยากฟังและมีความเห็นคล้ายตามกันอยู่แล้ว ประกอบกับ ผู้ฟังส่วนมากมีความเห็นว่า ผู้ดำเนินรายการมีความน่าเชื่อถือ เป็นผู้มีความรู้ และมีชื่อเสียงในสังคม แต่ก็ยังมีการฟังร่วมกับการ ใช้วิจารณญาณส่วนตัว เนื่องจากผู้ฟังรายการ รับข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่ง อาทิ เคเบิลทีวี ข่าว จากโทรทัศน์ ข่าวสารจากการสนทนากับเพื่อนหรือคนในครอบครัว ซึ่งเมื่อผู้ดำเนินรายการ นำเสนอสอดคล้องกับข่าวสารที่ตนรับมาจากแหล่งอื่น ก็จะเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อผู้ดำเนิน รายการเพิ่มขึ้น

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน ต่อความ เชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง

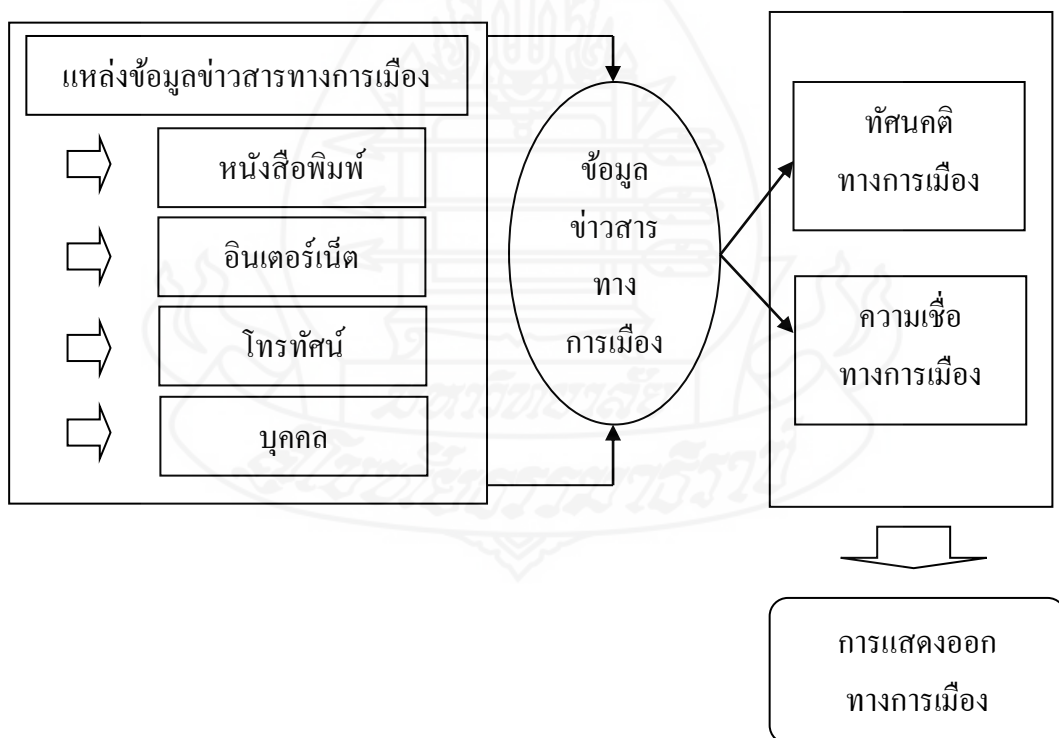
ผู้ดำเนินการศึกษาวิจัย ได้แบ่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในการรับข้อมูลข่าวสาร ทางการเมืองจากวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรม ทางการเมืองออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนเสื้อแดง และกลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป พบว่า

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนเสื้อแดง จะอยู่ในบรรยากาศของการรับฟังข่าวสาร หรือข้อมูล หรือถ้อยคำในการ โน้มน้าวใจอยู่ตลอดเวลา สารที่ได้รับจากผู้ดำเนินรายการมีความ สอดคล้องกับความคิดของตน ทำให้การสื่อสารของผู้ดำเนินรายการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อัน

ส่งผลต่อความเชื่อ ทศนคติ และระสนิยมทางการเมือง นำไปสู่การแสดงบทบาท และการแสดงออกทางการเมือง เช่น การสนทนาในกลุ่มเพื่อน กลุ่มญาติ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือ การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคทรัพย์ บริจาคสิ่งของ บริจาคอาหาร เพื่อสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป ส่วนมากไม่ได้อยู่ในบรรยากาศของข่าวสารทางการเมืองตลอดเวลาเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ 1 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองจากวิทยุชุมชนบ่อยๆ มีผลต่อทศนคติและมุมมองด้านการเมือง แม้จะมีความคิดเห็นว่าข้อมูลที่ได้รับฟังเป็นข้อมูลด้านเดียว แต่ประชาชนส่วนมากไม่ได้แสวงหาข้อมูลอีกด้านหนึ่ง เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ จึงเป็นการรับรู้ รับทราบความเคลื่อนไหว สถานการณ์ และรับความคิดเห็น ทศนคติของฝ่ายที่ให้ข้อมูล

ทั้งนี้ สามารถสรุปเป็นแผนผังรูปแบบการเคลื่อนของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้ตามภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 แสดงแผนผังรูปแบบการเคลื่อนของข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

จากการศึกษาวิจัย สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง คือ ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมีผลต่อทัศนคติทางการเมือง และความเชื่อทางการเมือง ต่อเมื่อข่าวสารนั้น ได้จากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนพบว่า ทั้งกลุ่มผู้ฟังที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง และกลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป แม้จะเชื่อถือต่อแหล่งข่าว และเชื่อถือในตัวผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ก็ยังใช้วิจารณญาณส่วนตัวในการรับฟังข่าวสารร่วมด้วย ทั้งนี้ พบว่าทัศนคติและความเชื่อทางการเมือง ส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมืองของผู้ฟังรายการวิทยุ โดยผู้ฟังรายการที่เป็นกลุ่มเสื้อแดง อยู่ในบรรยากาศของข่าวสารทางการเมืองที่เป็นกระบอกเสียงให้รัฐบาล มีทัศนคติต่อรัฐบาลในทางบวก ส่งผลต่อความเชื่อว่าจะรัฐบาลสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนส่วนรวม และไม่ได้รับความเป็นธรรมจากฝ่ายตรงข้าม นำไปสู่การแสดงออกทางการเมืองของผู้ฟังรายการวิทยุ อาทิ การโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์การเมืองกับรายการวิทยุชุมชน การบริจาคทรัพย์สินของ และอาหาร รวมไปถึงการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยที่ได้สรุปในข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย โดยแยกการอภิปรายเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทของสื่อวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

จากสรุปผลการวิจัยพบว่า วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีบทบาทในฐานะสื่อมวลชน 3 ด้าน คือ 1) บทบาทในการเป็นภาพสะท้อนของสังคม คือ สามารถตรวจตรา ตรวจสอบความเป็นไปในสังคม และรายงานความเป็นไปในสังคม โดยนำเสนอบนพื้นฐานความเป็นจริง ส่วนประเด็นด้านการเมืองนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนมีการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นกลาง แต่ส่วนมากของผู้ดำเนินรายการ มีการนำเสนอเพียงด้านเดียว กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่ทำให้การสนับสนุนรัฐบาลและพรรคการเมืองบางพรรค 2) บทบาทในการเป็นตัวแทนของกลุ่มคนในสังคม คือ สามารถเป็นตัวแทนสะท้อนความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคนทุกกลุ่มในสังคมได้น้อยมาก แต่ส่วนมากจะเป็นตัวแทนของกลุ่มคนเสื้อแดง และ 3) บทบาทในการสร้างสาธารณะมติ มีการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังทั้งที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง และผู้ฟังทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็น ต่อประเด็นต่างๆ ผ่านรายการวิทยุ โดยส่วนมากของการแสดงความคิดเห็น เน้นไปที่ประเด็นด้านการเมือง และเนื่องจากสถานีวิทยุ

ชุมชนรักเชียงใหม่ 51 และผู้ดำเนินรายการของทางสถานี แสดงออกอย่างชัดเจนในการสนับสนุนรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นและทัศนคติ ในประเด็นการเมือง จึงเป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มคนเสื้อแดง ยังไม่สามารถถือได้ว่าเป็นการสร้างสาธารณมติ ที่เปิดให้คนทุกๆ กลุ่มในสังคมได้แสดงความคิดเห็นต่อทุกประเด็นอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกภพ โสรรัตน์ และคณะ (2554) ในบางประเด็น ซึ่งได้ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย และพบว่าบทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความชัดเจน 3 บทบาท คือ บทบาทการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง บทบาทการเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมือง และบทบาทการเป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมือง โดยจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ในส่วนของวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ข้อมูลทางการเมือง และเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมืองได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกภพ โสรรัตน์และคณะ แต่ขัดแย้งกันในส่วนบทบาทในการเป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมือง เนื่องจากในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม 2554 – 7 พฤษภาคม 2557) เป็นช่วงที่ประชาชนมีความคิดเห็นขัดแย้งด้านการเมือง และวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 เลือกลงขันในการสนับสนุนทางการเมือง จึงมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจด้านการเมืองในมุมที่ผู้ดำเนินรายการต้องการนำเสนอ แต่ไม่ได้ประสานความเข้าใจทางการเมืองเท่าที่ควร และเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของชาติรี เช่อมโนชาญ (2549) ซึ่งศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนท้องถิ่น ในการนำเสนอข่าวสารการเมืองท้องถิ่น และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อ พบว่ามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของสื่อว่า สื่อมีบทบาทในการเสนอข่าว โดยการเสนอข่าวมีความต่อเนื่อง รวดเร็ว ให้ความรู้ และสะท้อนความเห็นของประชาชน

หน้าที่ของวิทยุชุมชนในฐานะสื่อมวลชน นั้น พบว่าวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ทำหน้าที่ในการให้ข่าวสาร แสดงความคิดเห็น ให้ความรู้ ให้ความรู้ ให้การศึกษา และให้ความบันเทิง กล่าวคือ ในการให้ข่าวสารนั้น วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีความฉับไวในการเสนอข่าวสาร ทำให้ผู้ฟังรับข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะข่าวช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือชาวบ้าน เช่น กรณีเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมในตัวเมืองเชียงใหม่ เป็นต้น มีการนำเสนอด้วยภาษาที่ง่าย ทำให้ผู้ฟังเข้าใจ เหตุการณ์ที่นำเสนอ และสามารถเข้าถึงผู้ฟังได้โดยง่าย ประชาชนเกือบทุกคนมีเครื่องเล่นวิทยุ และจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ฟังส่วนมากเปิดรับฟังรายการจากวิทยุชุมชนเกือบตลอดเวลาที่สามารถเปิดได้ โดยวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้ข่าวสารในลักษณะต่างๆ ประกอบด้วย การสอดส่องตรวจตรา ความเปลี่ยนแปลงหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม และมีการกลั่นกรองข่าวสารก่อนการนำเสนอ

ด้านหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นนั้น วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีรายการประเภทวิจารณ์ และวิเคราะห์สถานการณ์และประเด็นต่างๆ ทำให้ผู้ฟังได้รับสาระเพิ่มจากการรับฟังข่าวสาร ทำหน้าที่เป็นเวทีแสดงความคิดเห็น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นผ่านรายการในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่มีการนำเสนอในขณะนั้น ทั้งนี้ ในด้านของประเด็นการเมือง มีการแสดงความคิดเห็นเฉพาะด้านของกลุ่มที่ให้การสนับสนุนรัฐบาล และกลุ่มคนเสื้อแดง นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นช่องทางในการร้องทุกข์สำหรับประชาชน และกระตุ้นให้ผู้ฟังหรือสังคมแสดงความคิดเห็นด้วย

การแสดงความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 นำไปสู่การ โน้มน้าวชักจูงใจ สามารถเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังได้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ฟังกลุ่มคนเสื้อแดง และกลุ่มประชาชนทั่วไป ให้ข้อมูลตรงกันว่าหลังการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากรายการวิทยุชุมชน จะใช้วิจรรย์ญาณส่วนตัวในการรับฟังร่วมด้วย โดยการโน้มน้าวชักจูงใจของผู้ดำเนินรายการ ส่งผลต่อทัศนคติ และความเชื่อของกลุ่มผู้ฟังคนเสื้อแดง จนนำไปสู่การแสดงออกทางการเมือง คือ การที่ผู้ฟังรายการวิทยุร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านรายการ การให้การสนับสนุนทางการเมือง ได้แก่ การบริจาคทรัพย์ บริจาคสิ่งของ บริจาคอาหารเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงการร่วมชุมนุมทางการเมือง ส่วนผู้ฟังที่เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่ามีการรับฟังแบบ “ฟังหูไว้หู” ไม่เชื่อทั้งหมดในสิ่งที่ได้รับฟัง เนื่องจากเห็นว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ยังเป็นการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว และแสดงความคิดเห็นส่วนตัวมากเกินไป

วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 สามารถทำหน้าที่ในการให้ความรู้และการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยให้ความรู้สำหรับการปรับตัวของประชาชนผู้ฟังรายการให้เข้ากับการพัฒนาของสังคม กฏระเบียบและนโยบายใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ให้ความรู้ในการปรับปรุงการกินอยู่ และการประกอบอาชีพ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ฟังได้รับความรู้รอบตัว ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ อีกทั้ง ยังมีรายการเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังอีกด้วย

ทั้งนี้ ผลการศึกษาวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของวีรญา แสงคำ (2555) ซึ่งพบว่าสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารและสถานการณ์ทางการเมือง การนำเสนอรายการทางการเมืองมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานของคณะรัฐบาล และพบว่ารายการทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ คือ มีการสื่อสารเนื้อหาที่กระตุ้นให้ผู้ฟังมีการเคลื่อนไหวทางการเมือง มีการสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดเป็นพิเศษ และมีส่วนในการระดมคนเข้าร่วมชุมนุมทาง

การเมือง โดยหลังจากที่ได้รับฟังรายการทางการเมืองจากสถานีวิทยุชุมชน ผู้ฟังมีการแสดงออกที่เกี่ยวกับการเมือง เช่น พุดคุยกับคนในชุมชน และยังได้บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง และเข้าร่วมกิจกรรมเรียกร้องสิทธิต่างๆ เมื่อมีโอกาส

2.2 การรับฟังและผลตอบรับของกลุ่มประชาชนเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อการรับฟังวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51

จากสรุปผลการวิจัยพบว่า ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ โดยโน้มน้าวให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเสื้อแดง ยังคงมีความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อด้านการเมือง ไปในทิศทางที่ผู้ดำเนินรายการสื่อสาร ซึ่งพบว่ากลุ่มคนเสื้อแดงส่วนมาก ยอมรับแนวทางที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ และมีทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และศรัทธา ต่ออดีตนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพรรคเพื่อไทย ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมือง มีการร่วมกิจกรรมทางการเมือง และมีผู้ฟังบางส่วนร่วมการชุมนุมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ ทั้งนี้ วิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ได้แสดงออกอย่างชัดเจนว่าเป็นคลื่นของคนเสื้อแดง และสนับสนุนรัฐบาล ผู้ดำเนินรายการมีความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยมทางการเมืองสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟัง ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสื่อสารในเรื่องที่ผู้ฟังอยากฟังและมีความเห็นคล้ายคลึงกัน ประกอบกับผู้ฟังส่วนมากมีความเห็นว่า ผู้ดำเนินรายการมีความน่าเชื่อถือ เป็นผู้มีความรู้ และมีชื่อเสียงในสังคม แต่มีการฟังร่วมกับการใช้วิจารณญาณส่วนตัว สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิรุญา แสงคำ (2555) ซึ่งพบว่าสถานีวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารและสถานการณ์ทางการเมือง รายการทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่ คือ มีการสื่อสารเนื้อหาที่กระตุ้นให้ผู้ฟังมีการเคลื่อนไหวทางการเมือง มีการสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดเป็นพิเศษ และมีส่วนในการระดมคนเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง โดยหลังจากที่ได้รับฟังรายการทางการเมืองจากสถานีวิทยุชุมชน ผู้ฟังมีการแสดงออกที่เกี่ยวกับการเมือง เช่น พุดคุยกับคนในชุมชน และยังได้บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง และเข้าร่วมกิจกรรมเรียกร้องสิทธิต่างๆ เมื่อมีโอกาส

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ต่อความเชื่อ ทศนคติ และการตัดสินใจร่วมกิจกรรมทางการเมือง

จากสรุปผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนเสื้อแดง จะอยู่ในบรรยากาศของการรับฟังข่าวสาร หรือข้อมูล หรือถ้อยคำในการโน้มน้าวใจมากกว่ากลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป สารที่ได้รับจากผู้ดำเนินรายการมีความสอดคล้องกับความคิดและทัศนคติทางการเมืองของผู้ฟัง รวมไปถึงมีการสื่อสารเน้นย้ำในลักษณะการเรียกร้องสิทธิของประชาชนตามแนวทางของระบอบ

ประชาธิปไตย กล่าวคือ การปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน อำนาจสูงสุดในการปกครองประชาชน เป็นของประชาชน อำนาจปกครองของรัฐบาลเกิดขึ้นจากความยินยอมของประชาชน โดยวิธีการแสดงความยินยอมที่สำคัญ คือ การใช้สิทธิเลือกตั้ง และประชาชนมีสิทธิในการคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด เมื่อรัฐบาลไม่สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่เปรียบเสมือนการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้การสื่อสารของผู้ดำเนินรายการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จนส่งผลต่อความเชื่อ ทศนคติ และระสนิยมทางการเมือง นำไปสู่การแสดงบทบาท และการแสดงออกทางการเมือง ได้แก่ การสนทนาในกลุ่มเพื่อน กลุ่มญาติ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือการสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง คือ การบริจาคทรัพย์ บริจาคสิ่งของ บริจาคอาหาร เพื่อสนับสนุนกิจกรรม ส่วนกลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไปส่วนมากมีความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเป็นกลาง การรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองจากวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 มีผลต่อทัศนคติและมุมมองด้านการเมือง แม้จะมีความคิดเห็นว่าข้อมูลที่ได้รับฟังเป็นข้อมูลด้านเดียว แต่ประชาชนส่วนมากไม่ได้แสวงหาข้อมูลอีกด้านหนึ่ง เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ จึงเป็นการรับรู้ รับทราบความเคลื่อนไหว สถานการณ์ และรับความคิดเห็น ทศนคติ ของฝ่ายที่ให้ข้อมูล สอดคล้องกับการศึกษาของชาตรี เชื้อมโนชาญ (2549) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของนักการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อ ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งสื่อมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผลงานของผู้บริหารเทศบาลฯ ในทางบวก ทำให้ประชาชนมีภาพลักษณ์ของนักการเมืองในทางที่ดี ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มที่เป็นประชาชนทั่วไป ท่านหนึ่ง ให้ข้อมูลว่า ในช่วงแรกๆ ไม่มีความคิดว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใดๆ ที่กลุ่มคนเสื้อแดงจัดขึ้น แต่เมื่อรับฟังข้อมูลบ่อยครั้งขึ้น จากการที่คนในครอบครัวเปิดฟัง ก็เกิดความสนใจอยากลองร่วมกิจกรรมทางการเมืองบ้าง เพราะต้องการทราบความรู้สึกของคนที่ร่วมกิจกรรมทางการเมือง และต้องการทราบข้อมูลที่แก่นำสื่อสารกับผู้ร่วมชุมนุม

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยบทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 **วิถุชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นภาพสะท้อนของสังคม** ตรวจสอบความเป็นไปในสังคม เป็นตัวแทนของคนทุกๆ กลุ่มในสังคม สะท้อนความคิดเห็นที่แตกต่างของทุกกลุ่มในสังคมได้อย่างเปิดกว้าง และมีบทบาทในการสร้างสาธารณมติ ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆ อย่างไม่แบ่งฝ่ายโดยให้ผู้ฟังเลือกใช้ชีวิตในฐานะส่วนตัวด้วยความสมัครใจ

3.1.2 **วิถุชุมชน และผู้ดำเนินรายการของสถานีวิถุชุมชนควรเป็นสื่อมวลชนที่วางตัวเป็นกลาง** การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ควรนำเสนออย่างรอบด้าน ไม่เลือกนำเสนอเพียงด้านใดด้านหนึ่ง ไม่แสดงความคิดเห็นส่วนตัว ซึ่งจะเป็นการโน้มน้าวใจผู้ฟังรายการ และไม่แสดงอารมณ์ด้านลบขณะนำเสนอข้อมูลในรายการ

3.1.3 **การผลิตรายการของสถานีวิถุชุมชนควรอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)** เนื่องจากสื่อวิถุชุมชนสามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่าย ทุกครัวเรือนสามารถจัดหาเครื่องรับวิทยุเปิดฟังได้ และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้แม้ในขณะที่ทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ทำธุระส่วนตัว ทำอาหาร ทานอาหาร ขับรถ เป็นต้น ซึ่งการรับข้อมูลข่าวสาร ย่อมมีผลต่อทัศนคติ และความเชื่อของผู้ฟัง จนนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยบทบาทของสถานีวิถุชุมชนกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยบทบาทของวิถุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 เปรียบเทียบกับ บทบาทของสถานีวิถุชุมชนกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัด เชียงใหม่

3.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของ สถานีวิถุชุมชน และผู้ดำเนินรายการวิถุชุมชน

3.2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารด้านการเมืองของผู้ ดำเนินรายการวิถุชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2542). *คู่มือประชาชน สำหรับตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)*. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กฤษณี ประสาธน์สุวรรณ. (2554). *วิทยุชุมชน คืออะไร มีที่มาที่ไปอย่างไร*. สืบค้นจาก <http://www.watkumkok.com/article-view-4.html>.
- โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์. (2532). *ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คมสันต์ บุญทองโท. (2544). *การเรียนรู้ทางการเมืองผ่านสื่อของคนชนบทในจังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จิรทิพย์ ทองสุข. (2549). *การบวนการสื่อสารเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชฎาภรณ์ เตวะสุข. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ชาติรี เชื้อมโนชาญ. (2549). *สื่อมวลชนท้องถิ่นกับภาพลักษณ์ของนักการเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ดลยา แสงเพ็ชร. (2558). *การสื่อสารมวลชน*. สืบค้นจาก <https://masscommunicationedu54.wikispaces.com/>.
- ธันกร รัชฎกรพิสิษฐ์. (2556). *การสื่อสารเพื่อการรณรงค์ของโครงการทูบีนัมเบอร์วัน ระหว่าง พ.ศ. 2545 - 2555*. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พนา ทองมีอาคม. (2558). *สถานการณ์วิทยุชุมชนในปัจจุบัน*. สืบค้นจาก <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~tpana/>
- เลอกพ โสรัตน์ และคณะ. (2554). “บทบาทสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย.” *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 5(3), 120-128.

- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2558). *ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร*. สืบค้นจาก https://th.wikipedia.org/wiki/ยิ่งลักษณ์_ชินวัตร.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2539). *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ (Political Parties and Interest Groups)*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีรญา แสงคำ. (2555). *อิทธิพลของวิถุชุมชนที่มีต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดง ในจังหวัดเชียงใหม่*. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและคดีเสรีภาพ. (2558). *เก็บตกเหตุการณ์ก่อน-หลังรัฐประหาร การเซ็นเซอร์ตัวเอง การปิดกั้นสื่อออนไลน์ การปิดวิถุชุมชน และอื่นๆ*. สืบค้นจาก <http://freedom.ilaw.or.th/en/node/239>.
- สมบัติ ชำรงชัญวงค์. (2542). *การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : เสนาธรรม.
- สมพงษ์ เกษมสิน และจรรยา สุภาพ. (2520). *ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เสถียร เขยประทับ. (2540). *การสื่อสารและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปรีย์ สุวรรณบุรณ์. (2558). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai for Communication)*. สืบค้นจาก <http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/chapter9-1.html>.
- อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. (2554). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. กรุงเทพฯ : สำนักแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2543). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Prachatai. (2014). *กลุ่มเพื่อนสาธารณสุขเพื่อประชาธิปไตยแต่งดำ-ชูป้ายคัดค้านตัดสินใจเลือกตั้ง 2 ก.พ. เป็นโมฆะ*. สืบค้นจาก <http://prachatai.com/journal/2014/03/52384>
- Thai PBS. (2014). *Red shirts harass PDRC protesters in Chiang Mai*. สืบค้นจาก <http://englishnews.thaipbs.or.th/red-shirts-harass-pdrc-protesters-chiang-mai/>
- _____. (2014). *EC now says official voter turnout is 47.72%*. สืบค้นจาก <http://englishnews.thaipbs.or.th/ec-now-says-official-voter-turnout-47-72/>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสกลนคร

แบบสัมภาษณ์ 1

(ผู้ดำเนินรายการวิทยุ)

เรื่อง บทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองใน
จังหวัดเชียงใหม่ (ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่างการ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 -
7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ (ข้อมูลของสถานี/รายการ)

ชื่อสถานีวิทยุชุมชน คือ .....

ออกอากาศโดยใช้คลื่นความถี่ ..... ส่งสัญญาณจาก บ้านเลขที่ .....

.....อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ครอบคลุมพื้นที่ส่งสัญญาณ ในพื้นที่.....

.....

วัตถุประสงค์หลักในการดำเนินรายการของสถานี คือ เพื่อ.....

.....

ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระยะเวลาระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.
2554 – วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 มีผังรายการของสถานีวิทยุ ดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหาหลักของรายการ/สถานี .....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 ข้อคิดเห็น หรือทัศนคติ ส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ถ้ากล่าวถึงคำว่า ประชาธิปไตย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

2. ท่านคิดเห็นว่าสาระที่สื่อไปยังผู้ฟังสอดคล้องกับความเป็นประชาธิปไตย (ในข้อข้างต้นหรือไม่ อย่างไร)

.....

3. ในช่วงการเลือกตั้งเมื่อปี 2554 ท่านมีการนำเสนอเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือไม่ มีการนำเสนอรูปแบบรายการอย่างไร

.....

4. ข้อมูลข่าวสารที่ผู้ดำเนินรายการได้รับและนำมาใช้ออกอากาศ

.....

5. ข้อมูลเรื่องการเมืองที่นำมาออกอากาศเป็นเรื่องใดบ้าง

.....

6. ท่านมีการกระตุ้นให้ผู้ฟังเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

.....

7. รูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ท่านกับผู้ฟังรายการวิทยุมีส่วนร่วมกันในการเคลื่อนไหวที่ผ่านมา

.....

8. เมื่อมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงรัฐบาลที่ผ่านมา ท่านมีการให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังรายการถึงประเด็นต่างๆ อย่างไรบ้าง

.....

9. ท่านคิดว่าการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของท่านมีความเป็นกลางหรือไม่อย่างไร

.....

10. ท่านคิดว่าอะไรคือประโยชน์ของสาระทางการเมืองที่ท่านคิดจะสื่อสารไปยังกลุ่มผู้ฟัง และผู้ฟังคล้อยตามสาระที่ท่านสื่อออกไปหรือไม่ เพียงใด อย่างไร

.....

11. ท่านมีบทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมือง (ช่วงระหว่างรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม 2554 - 7 พฤษภาคม 2557) หรือไม่ อย่างไร

.....

12. หลังจากมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผ่านมา ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุ ท่านคิดว่าวิทยุชุมชนมีบทบาททางการเมืองอะไรบ้างที่เห็นได้อย่างชัดเจน

.....

13. ท่านมีข้อเสนอแนะต่อบทบาททางการเมืองของวิทยุชุมชนหรือไม่ อย่างไร (หรือข้อเสนอแนะต่อบทบาทอื่นใด)

.....

แบบสัมภาษณ์ 2

ผู้ฟังรายการวิทยุ

- 1) กลุ่มผู้ฟังรายการที่เป็นคนเสื้อแดง จำนวน 30 คน ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานีวิทยุ
- 2) กลุ่มผู้ฟังรายการทั่วไป ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. การศึกษาสูงสุด
5. ภูมิลำเนาท้องถิ่น
6. ระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่
7. พรรคการเมืองที่ชื่นชอบ
8. ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อความเชื่อ หรือทัศนคติทางการเมือง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรายการวิทยุ

1. รายการวิทยุชุมชนที่ชื่นชอบ เหตุผลที่ชื่นชอบ และช่วงของการรับฟังการออกอากาศ
2. วัตถุประสงค์ของการฟังรายการวิทยุชุมชน
3. วิทยุชุมชนที่ท่านฟังมีการสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งเป็นพิเศษ
4. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางใดบ้าง และรายการใดบ้าง
5. ท่านเชื่อมั่นต่อข่าวสารด้านการเมืองที่ได้รับฟังจากวิทยุชุมชน มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
6. การรับฟังข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุชุมชน มีผลต่อการตัดสินใจ หรือการดำเนินการของท่านอย่างไร

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็น หรือทัศนคติ ส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ (เชื่อมโยงกับความคิดในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่างการ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

1. หากกล่าวถึงคำว่า ประชาธิปไตย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าข้อมูลข่าวสารที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอผ่านรายการวิทยุเป็นข้อมูลมาจากแหล่งใด
3. ท่านคิดว่าวิทยุชุมชนที่ท่านฟังอยู่นั้น เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปตามข้อเท็จจริงหรือไม่ อย่างไร
4. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในรายการที่ท่านรับฟังหรือไม่ อย่างไรบ้าง
5. ท่านคิดว่าวิทยุชุมชนนำเสนอเนื้อหาที่สามารถกระตุ้นให้ท่านอย่างเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผ่านมาหรือไม่ อย่างไร
6. หลังรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนท่านได้พูดคุยประเด็นทางการเมืองในชุมชนหรือไม่ อย่างไร
7. หลังการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุท่านเคยเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างไร
8. ท่านมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองอะไรบ้าง (ช่วงระหว่างรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่าง 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)
9. หลังจากมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผ่านมา ท่านคิดว่าวิทยุชุมชนมีบทบาทด้านการเมืองอะไรบ้างที่เห็นได้ชัดเจน
10. ท่านมีข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยุชุมชนทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทวิทยุชุมชนรักเชียงใหม่ 51 ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ (ในช่วงของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่างการ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

กลุ่มที่ 1 ผู้จัดรายการของสถานีวิทยุชุมชน

วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ : เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อวิทยุชุมชนที่มีต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยนักจัดรายการวิทยุ จำนวน 15 คน ในสองสถานีวิทยุชุมชน คือ

(1) ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 1 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ การศึกษาระดับปริญญาเอก และเป็นอดีตผู้สมัคร สส.พรรคเพื่อไทย สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 19 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 2 เป็นนักจัดรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (1) ภูมิลำเนาเดิมจังหวัดพิษณุโลก มีบทบาทในการเรียกมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 3 เป็นนักจัดรายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมืองช่วงเช้า (2) มีลักษณะพูดจาเสียงดัง จัดรายการเป็นภาษาเหนือ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 4 จัดรายการช่วงบ่าย เป็นรายการบันเทิง เปิดโอกาสให้ประชาชนรับแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ประกอบอาชีพครู วิทยาลัยสาขาสายอาชีพแห่งหนึ่ง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 10 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 5 นักจัดรายการผู้หญิง พูดจาอ่อนหวาน จัดรายการช่วงเช้า มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 7 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 6 จัดรายการสายธรรมะ มีลักษณะเหมือนมัคทายก จัดรายการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 20 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 7 มีบทบาทเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุ การศึกษาระดับปริญญาโท เป็นอดีตเพื่อนร่วมชั้นเรียนอดีตนายกรัฐมนตรี จัดรายการบันเทิงและวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 8 จัดรายการช่วงบ่าย มนต์เพลงลูกทุ่ง เน้นรายการบันเทิง มีเนื้อหาทางการเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 9 จัดรายการช่วงบ่าย รายการพุดภาษากลางและภาษาเหนือในการจัดรายการ มีเนื้อหาทางการเมืองบางครั้ง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 10 จัดรายการช่วงหัวค่ำ มีลักษณะพูดจาตรงไปตรงมา เป็นอดีตผู้นำมวลชนก่อนการเลือกตั้ง เป็นรายการบันเทิงและวิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองบางครั้ง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 17 ตุลาคม 2558

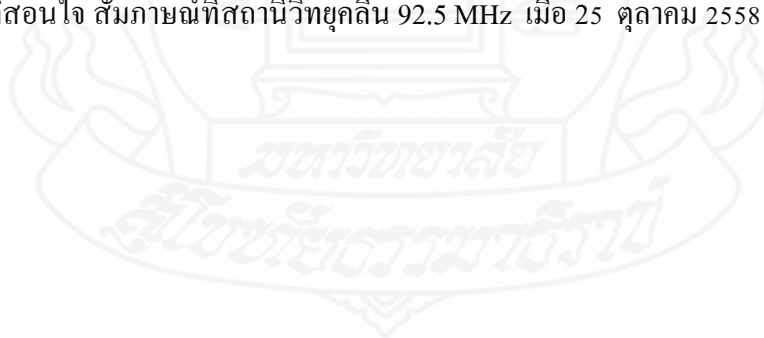
ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 11 จัดรายการช่วงเย็น รายการเพลงสากล เป็นอดีตผู้นำมวลชนก่อนการเลือกตั้ง รายการเน้นเนื้อหาเพื่อชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 12 จัดรายการช่วงเช้า เป็นรายการเพลง เน้นความบันเทิงในรายการ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 13 จัดรายการร่วม มีลักษณะพุดภาษาเหนือ จัดรายการวิเคราะห์การเมือง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 20 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 14 จัดรายการช่วงบ่าย สุภาพสตรีเสียงหล่อ จัดรายการบันเทิง สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 105.5 MHz เมื่อ 28 ตุลาคม 2558

ผู้ดำเนินรายการท่านที่ 15 จัดรายการช่วงเช้าตรู่ เป็นรายการธรรมะรับอรุณ เน้นเนื้อหาธรรมะ คติสอนใจ สัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุคลื่น 92.5 MHz เมื่อ 25 ตุลาคม 2558

กลุ่มที่ 2 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชน ประกอบด้วยกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ฟังรายการที่เป็นคนเสื้อแดง จำนวน 30 คน ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับทางสถานีวิทยุ และ 2) กลุ่มผู้ฟังรายการทั่วไปที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานีวิทยุ

วัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ :

- เพื่อศึกษาการรับฟังและผลตอบรับของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่
- เพื่อศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงและประชาชนทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ที่รับฟังรายการจากวิทยุชุมชน

2.1 ผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับทางสถานี จำนวน 30 คน ได้แก่

1. นายอิสระ	ตันติพัฒนา	สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558
2. เอกลักษณ์	ชมภูชัย (กลุ่มหนองป่าครั่ง)	สัมภาษณ์เมื่อ 20 กันยายน 2558
3. นางสาวจุฑามาศ	ทรายทา	สัมภาษณ์เมื่อ 28 กันยายน 2558
3. นางสาวสุรัญญา	ชัยยาโน	สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558
4. นางสาวพรทิพา	มงคลคดี	สัมภาษณ์เมื่อ 19 ตุลาคม 2558
5. นางสาวรัชชนก	ชิตีโชติกัลยากร	สัมภาษณ์เมื่อ 15 ตุลาคม 2558
6. นายกุลภัทร	วังมูล	สัมภาษณ์เมื่อ 19 ตุลาคม 2558
7. นายเชาวฤทธิ์	ยิวชัย	สัมภาษณ์เมื่อ 25 ตุลาคม 2558
8. นายเอกพงศ์	ประทุมทา	สัมภาษณ์เมื่อ 27 ตุลาคม 2558
9. นายนิติเทพ	ชัยภูมิ	สัมภาษณ์เมื่อ 27 ตุลาคม 2558
10. นายธิตีโชติ	พินิจตรง	สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558
11. นายพลไกล	สีสด	สัมภาษณ์เมื่อ 15 ตุลาคม 2558
12. นางปัฐมาวดี	พรมเสน	สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558
13. นางพิชชานันท์	คนเล็ก	สัมภาษณ์เมื่อ 25 ตุลาคม 2558
14. นายอภิชาติ	(ไม่ประสงค์ออกนามสกุล)	
15. นายเริงศักดิ์	วาดลังกา	สัมภาษณ์เมื่อ 27 ตุลาคม 2558
16. นายมนชัย	มาแปง	สัมภาษณ์เมื่อ 5 ตุลาคม 2558
17. นายศักรินทร์	วงศ์ศักดิ์	สัมภาษณ์เมื่อ 12 ตุลาคม 2558
18. นางอัญชนา	โนคำ	สัมภาษณ์เมื่อ 2 ตุลาคม 2558

19. นางสาวประกายแก้ว กลิ่นตะกุด สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน 2558
 20. นางวิภา (ไม่ประสงค์ออกนามสกุล) สัมภาษณ์เมื่อ 2 ตุลาคม 2558
 21. นางอุ๊ด (แดงกาดก้อม) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 2 ตุลาคม 2558
 22. นางตฤณวี มุกลีมาส สัมภาษณ์เมื่อ 28 กันยายน 2558
 23. นางพรชนก แคว้นไธสง สัมภาษณ์เมื่อ 12 ตุลาคม 2558
 24. ลุงแวน (เสื้อแดงหลังคอก) ไม่ประสงค์ออกนามจริง สัมภาษณ์เมื่อ 17 กันยายน

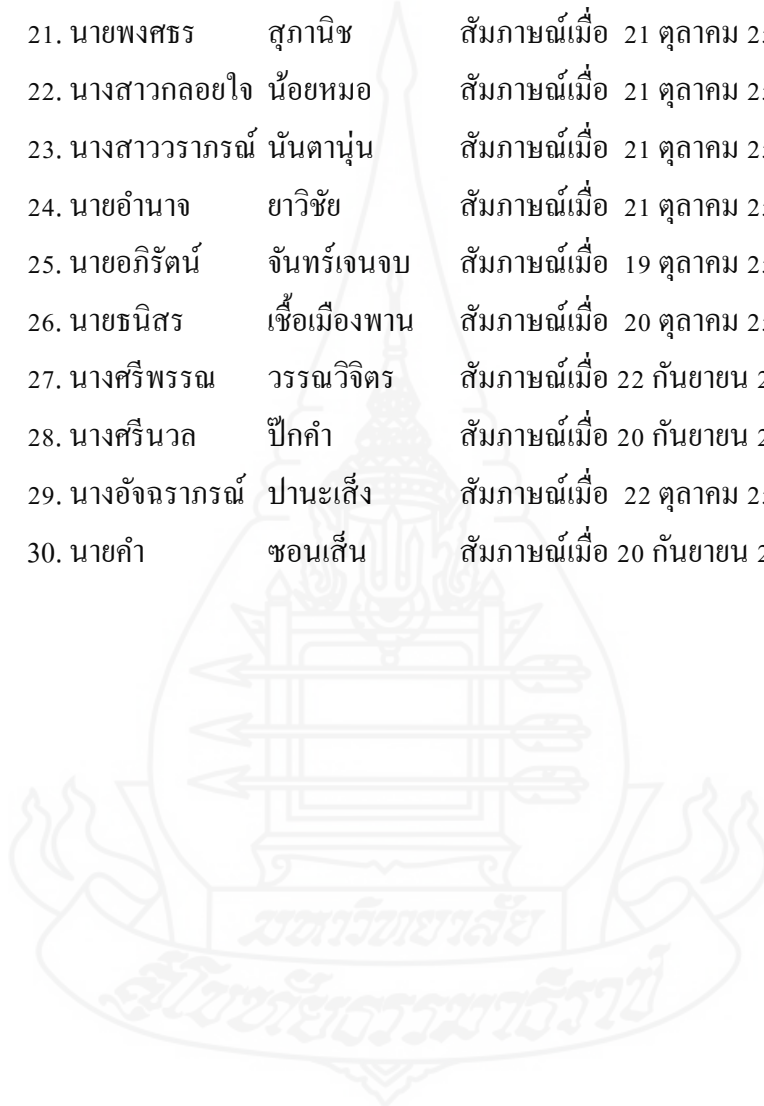
2558

25. นายสมบุญ ตนเล็ก สัมภาษณ์เมื่อ 24 กันยายน 2558
 26. นายประเสริฐ สุริยมมา สัมภาษณ์เมื่อ 30 กันยายน 2558
 27. นายปรีชา (แดงประดู่เชียงใหม่รักธรรม) สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558
 28. นายพลชัย (เสื้อแดงประชาธิปไตย) ไม่ประสงค์ออกนามจริง
 29. นายสงวนศักดิ์ หอมระเหย สัมภาษณ์เมื่อ 17 ตุลาคม 2558
 30. นางจันทร์ฉาย วุฒิ สัมภาษณ์เมื่อ 25 ตุลาคม 2558

2.2 ผู้พึงรายการวิทยุชุมชนที่เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไป ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสถานี
 วิทยุ จำนวน 30 คน ได้แก่

1. นางพัชรินทร์ หัสวารินทร์ สัมภาษณ์เมื่อ 14 ตุลาคม 2558
 2. นายธนกร อรินดีบ สัมภาษณ์เมื่อ 17 ตุลาคม 2558
 3. นายอัครเดช สุดสม สัมภาษณ์เมื่อ 20 ตุลาคม 2558
 4. นางจันทร์ฉาย วุฒิ สัมภาษณ์เมื่อ 14 ตุลาคม 2558
 5. สุรพงศ์ กันทาเขียว สัมภาษณ์เมื่อ 25 ตุลาคม 2558
 6. เฉลิมเกียรติ จาปัญญา สัมภาษณ์เมื่อ 11 ตุลาคม 2558
 7. นางพรแก้ว พรหมินทร์ สัมภาษณ์เมื่อ 14 ตุลาคม 2558
 8. สุจิตรา คำน้อย สัมภาษณ์เมื่อ 25 ตุลาคม 2558
 9. นางวิไลย สอนราช สัมภาษณ์เมื่อ 24 กันยายน 2558
 10. นายวิวัฒน์ ก้างอนตา สัมภาษณ์เมื่อ 20 กันยายน 2558
 11. นายบรรพต จารุรักษ์สกุล สัมภาษณ์เมื่อ 20 กันยายน 2558
 12. นายพิสิทธิ์ ชาญศึก สัมภาษณ์เมื่อ 25 กันยายน 2558
 13. นายสุรินทร์ แสนบ่อแก้ว สัมภาษณ์เมื่อ 25 กันยายน 2558
 14. นางคำไส แก้วเทพ สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2558
 15. นายคมสันต์ วรรณหงส์ สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2558

16. นางสาวชลดา	พรมเสน	สัมภาษณ์เมื่อ 27 ตุลาคม 2558
17. นางสาวจิรภา	ต่อคำอ้าย	สัมภาษณ์เมื่อ 27 ตุลาคม 2558
18. นายธวัชชัย	ยศยากำ	สัมภาษณ์เมื่อ 31 ตุลาคม 2558
19. นายจิรวิทย์	ภีระบรรณ	สัมภาษณ์เมื่อ 20 ตุลาคม 2558
20. นายจิรพงษ์	วงเจริญสถิต	สัมภาษณ์เมื่อ 27 ตุลาคม 2558
21. นายพงศธร	สุภานิช	สัมภาษณ์เมื่อ 21 ตุลาคม 2558
22. นางสาวกลอยใจ	น้อยหอม	สัมภาษณ์เมื่อ 21 ตุลาคม 2558
23. นางสาววราภรณ์	นันทานุ่น	สัมภาษณ์เมื่อ 21 ตุลาคม 2558
24. นายอำนาจ	ยิวชัย	สัมภาษณ์เมื่อ 21 ตุลาคม 2558
25. นายอภิรัตน์	จันทร์เจนจบ	สัมภาษณ์เมื่อ 19 ตุลาคม 2558
26. นายธนีสร์	เชื้อเมืองพาน	สัมภาษณ์เมื่อ 20 ตุลาคม 2558
27. นางศรีพรรณ	วรรณวิจิตร	สัมภาษณ์เมื่อ 22 กันยายน 2558
28. นางศรีนวล	ปีกคำ	สัมภาษณ์เมื่อ 20 กันยายน 2558
29. นางอัจฉราภรณ์	ปานะเส็ง	สัมภาษณ์เมื่อ 22 ตุลาคม 2558
30. นายคำ	ซอนเส้น	สัมภาษณ์เมื่อ 20 กันยายน 2558

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายวัชร อุดระกาศ
วัน เดือน ปีเกิด	25 มิถุนายน 2528
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ พ.ศ. 2552
สถานที่ทำงาน	ศูนย์ถ่ายเอกสารมันส์อินเตอร์ก๊อปปี้ จังหวัดเชียงใหม่
ตำแหน่ง	ผู้ประกอบการ

